

Uvodnik

Andrej Bratuž

Slovenski kulturni praznik

Ob praznovanju slovenskega kulturnega praznika, 8. februarja, tj. obletnice Prešernove smrti, se lahko vsako leto še posebej zamislimo v kulturo nasploh in še zlasti v našo slovensko kulturo. Pomembna je bila odločitev, naj bo ta dan v Republiki Sloveniji tudi državni praznik, in še, da je prav katica iz Prešernove Zdravljice v glasbi Stanka Premrla slovenska državna himna.

Kaj pomeni kultura v splošnem človeškem pojmovanju? Lepo in tehtno je zapisal nemški kulturni zgodovinar Jakob Burckhardt, da je poleg države in religije prav kultura eden nosilnih stebrov družbe. V kulturi pa ima edinstveno in razpoznavno mesto jezik naroda, ki mu pripadamo. Praznik slovenske kulture je na poseben način povezan s slovensko književnostjo, ki našo besedo plemeniti in razvija v umetniško delo. Gre pravzaprav še za praznik vseh naših umetnosti: poleg poezije in proze za glasbo, likovno umetnost, film in sploh za vse bogate dosežke na kulturnem področju.

Na zunaj pričajo o tem razne pomembne nagrade. V Sloveniji je to v prvi vrsti vsakoletna Prešernova nagrada, ki se podeljuje na slavnostni prireditvi v Ljubljani na predvečer kulturnega praznika. Ob tej najvišji kulturni nagradi imamo - tudi pri nas v zamejstvu - še razne druge nagrade in priznanja zaslužnim kulturnim delavcem. Že vrsto let praznujemo tudi primorski Slovenci, zlasti v Trstu in Gorici, kulturni praznik na osrednjih proslavah. Poleg jesenske bazoviške manifestacije je to edina skupna kulturna prireditev vseh zamejskih Slovencev.

Zapisali smo, da je Prešernov dan predvsem praznik slovenske besede. Poglejmo zato, kakšno mesto ima danes slovenski jezik in kakšna je njegova bodočnost. Slovenščina je seveda uradni jezik v naši matični domovini. Tu je občevalni jezik in učni jezik na šolah od otroškega vrtca do univerze. V slovenskem jeziku se izražajo vsi mediji, od tiska do radia in televizije. Z vstopom Republike Slovenije v Evropsko unijo je postala slovenščina še eden od uradnih jezikov v Strasbourgu, Bruslju in Luksemburgu. Pri vsem tem je bistveno in pomembno, da to, kar imamo, tudi uresničimo. Na žalost vidimo, da se danes v matični domovini dogaja marsikaj drugače. Slovenščino vse bolj izpodriva zlasti angleščina, ki se dejansko uporablja kot občevalni jezik v uradnih dopisih, v znanosti, na univerzitetni ravni pa še v trgovskih odnosih, v napisih in reklamah. V zamejstvu je naš jezik podvržen pritiskom in nevarnostim asimilacije, zato smo na takšne pojave še bolj pozorni.

Z vsem tem je tesno povezana slovenska zavest oz. samozavest. Dejali bi lahko, da je prav pomikanje te zavesti vzrok za upadanje rabe našega jezika v navedenih primerih. Omalovaževanje lastne identitete je v Prešernovem času krepko označil pesnik Koseski v verzih: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujcevi peti... Raznovrstne proslave in prireditve v mesecu slovenske kulture imajo tudi v tem pogledu pomembno funkcijo. Povezujejo nas in nas spodbujajo k spoštovanju jezika in k utrjevanju naše narodne zavesti. Naj se dokončno izpolnijo pesnikove želje, izražene v Zdravljici in drugih poezijah.

Obvestilo uredništva

Sodelavce ponovno prosimo, naj nam svoje zapise pošiljajo do petka ali pa naj se z uredniki dogovorijo o dolžini zapisov, ki jih bodo poslali najkasneje v ponedeljek. Na ta način bomo lažje načrtovali in tudi lepše uredili naš Novi glas.

Uredništvo

Imamo radi življenje?

4. februar - 29. dan za življenje

Sveti oče in italijanski škofje ob 29. dnevu za življenje

Življenje, največji dar

Ljudje našega časa ljubimo življenje? To ključno vprašanje so postavili italijanski škofje s poslanico ob 29. dnevu za življenje, ki smo ga obhajali 4. februarja pod geslom *Ljubiti in želeli življenje*.

Ista poslanica je bila tema razmišljanja, ki ga je isti dan imel sv. oče Benedikt XVI. pred molitvijo angelovega čiščenja na Trgu sv. Petra. Še enkrat je pozval vse ljudi dobre volje, da bi do brohotno sprejemali "veliki in skrivnostni dar življenja", saj gre za najvišje dobro, nad katerim nima nihče pravice stegniti roke. To ne velja samo za vernike, ampak tudi za laike; nedotakljivost človeškega življenja je namreč edino nepogrešljivo načelo, ki jamči pravičnost, enakost in mir. Življenje je "prvi in najdragocenejši dar za vsako človeško bitje". Iz ljubezni se rodi življenje, to pa želi in kliče ljubezen. Človeško življenje se more in mora darovati iz ljubezni, nikar ga ne smemo zaničevati ali, še manj, uničevati. "Dnevi življenja niso vedno enaki," pišejo škofje: napori, boleznin in osamljenost pogosto pomenijo težko breme. Zaradi vsega tega pa ne smemo zapasti v skušnjava, da bi življenje cenili na podlagi razmer ali občutkov, ki ga spremljajo v različnih fazah. Življenje ni nikdar samo "naše": nihče si ga ne more lastiti, kot bi bilo njegova absolutna last, s katero lahko svobodno razpolaga. Kdor ima dar vere, nadaljujejo škofje, ve, da življenje osebe presega obdobje bivanja med rojstvom in smrtjo, saj "izvira v dejanju ljubezni Njega, ki kliče starše k sodelovanju pri stvarnikovi ljubezni". Vsako človeško življenje zato nosi v sebi Njegovo sled in mu je "usojena" večnost. "Življenje moramo ljubiti s pogumom!" Ni dovolj, da ga spoštujemo in spodbujamo. "Moramo ga tudi želeli," saj nam je bilo zaupano: nismo njegovi gospodarji, ampak "zvesti in ljubeči varuhi".

Kdor ljubi življenje, se sprašuje o njegovem smislu in obenem tudi o smislu smrti. Pravica do življenja še ne daje pravice odločati o tem, kako in kdaj mu zadati konec. Kdor ga ljubi, se z umom in znanostjo lahko tudi bori proti bolečini in propadanju, "ne sme pa pasti v vražjo prevaro in misliti, da lahko razpolaga z

življenjem vse do točke, ko prosi, da se lahko zakonito prekine z evtalizacijo.

Ljubiti življenje pomeni tudi ga ne zanikati nikomur, "niti najmanjšemu in nezaščitenemu bitju, ki se še ni rodilo." Kdor ljubi življenje, se nujno sprašuje tudi o nesrečah, ki jih prinaša splav, pa tudi o upadanju rojstev in o ponižujočem stanju izkoriščanja priseljencev. Da, "človeško življenje je pustolovščina za osebe, ki ljubijo brez pridržkov in preračunavanja, brez pogojev in interesov". Iz vsega tega izhaja nujna, da stopimo na "krepostno pot ljubezni", da s pričanjem podpremo edino daljnovidno izbiro družine. Ta je namreč "zibelka življenja in vsakega poklica," je dodal papež. Samo družina, ki sloni na zakonu, predstavlja "naravno okolje za rojstvo in vzgojo otrok in torej za prihodnost vsega človeštva," je priobil. Osnovna družbena celica pa je danes pod hudim udarom številnih izzivov: "Zato jo je treba braniti, podpirati, ščititi in ovrednotiti". Ta naloga pripada najprej zakoncem, je pa tudi "prioritetna dolžnost za Cerkev in vsako javno upravo." Tudi tokrat, bi lahko sklenili, ne škofje ne papež niso povedali nič bistveno novega. Saj drugače ne more biti! Ko bi pristali na vse večje zahteve našega časa, bi izdali Kristusov evange-

lij. Zlasti v zadnjih mesecih letijo z vseh strani napadi, ki želijo zamajati temelje krščanstva. Komaj papež ali kak drug cerkveni predstavnik odpre usta, takoj pokažejo s prstom nanj in si trgajo oblačila, češ da gre za napad na laičnost države oz. za nestrpnost in mračnjaško držo do nekaterih kategorij. Papež ne more popustiti in "blagosloviti" izvenzakonskih zvez, kar glavna italijanske družbe goreče pričakuje. Zato bo Cerkev po vsej verjetnosti izgubila tudi to bitko, kot se je že zgodilo z razporoko in s splavom. To pa ne bo poraz za papeža in kardinala, ampak v prvi vrsti za vse nas, katoličane! Mi smo namreč Cerkev, mi smo tisti, ki žal še enkrat dokazujemo, da sploh ne vemo, kdo smo in kaj pomeni verovati v Kristusa. Cerkev ni politična stranka ne delniška družba ne prostovoljno društvo, ampak ustanova, ki jo je postavil Kristus, da ohranja in varuje razodeto resnico, pot, ki vodi vsako osebo in stvarstvo do polnega uresničenja naproti večnosti. To je srž krščanstva. Zato papež in škofje niso politični liderji, ki bi predlagali ali branili lastno resnico, ampak varuhi razodete resnice. Kratkovidni zakonodajalci naj kar sprejemajo zakone, ki ogrožajo življenje posameznika in družbe; naj pa ne zahtevajo, da jih Cerkev sprejme in blagoslovi. Čas pa bi že bil, da nehamo slepomišiti in s svojim življenjem glasneje spregovorimo kristjani, če imamo res radi človeka in če nam življenje resnično pomeni Božji dar.

Danijel Devetak

Zveza slovenskih kulturnih društev
Slovensko stalno gledališče
Slovenska prosveta Trst
Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica
Kulturni dom Gorica
Kulturni center Lojze Bratuž
Narodna in študijska knjižnica
Glasbena malica
Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

...kar se v prsih skriva ...ciò che in sé il poeta cela
France Prešeren

Vabimo Vas na osrednjo proslavo Dneva slovenske kulture
TRST, Kulturni dom, četrtek, 8.2.2007, ob 20.30
GORICA, Kulturni dom, nedelja, 11.2.2007, ob 18.00

Slovenska skupnost

Špacapan z Del Pierovo o Narodnem domu pri sv. Ivanu

Deželni svetnik Mirko Špacapan se je srečal z odbornico za premoženje Michelo Del Piero zaradi zamud pri izvajanju del na Narodnem domu pri sv. Ivanu v Trstu. Kot znano je deželni finančni zakon že v letu 2006 namenil 1,7 milijona evrov za popravila te za Slovence pomembne stavbe. Državni zakon št. 38/2001 namreč izrecno omenja Narodni dom pri sv. Ivanu kot enega izmed objektov, ki jih bo manjšina dobila v last. Razlika z ostalimi imovinami je v tem, da Narodni dom pri sv. Ivanu pritiče manjšini v celoti, medtem ko sta ostali dve stavbi, in sicer Narodni dom v ul. Filzi ter Trgovski dom v Gorici, namenjeni slovenskim društvom v sobivanju z ostalimi kulturami v mestnih središčih. Živahne razprave v slovenski narodni skupnosti glede ustanov, ki naj bi pri sv. Ivanu domovale, še prej pa boleče polemike med političnimi predstavniki slovenske manjšine glede prispevka samega, ki ga je izbojevala SSK, so v končni fazi privedle do tega, da v vsem tem času ni bilo dovolj politične volje, da bi s posegom tudi dejansko začeli. Del Pierova je Špacapanu obljubila, da je prispevek v celoti razpoložljiv in da so deželni uradi na delu, da se čimprej izpelje projekt obnove stavbe. Izrazila je tudi željo, da bi ne prišlo do poizkusov preusmeritve denarnih sredstev na druge objekte, sicer bi s težavo speljali že začeta projektiranja za Narodni dom. Špacapan je odbornici predočil tudi problem prizadetih, ki imajo svoje dnevno zatočišče v vili Haggiconsta v Trstu. Domenila sta se za skupni obisk stavbe, ki jo namerava popravljati tržaška občina. Ker pa za to nima finančnih sredstev, se družine prizadetih, ki tam dobivajo pomoč in oskrbo za prizadete svojce, bojijo, da jim bo stavba odvzeta v nedogled.

Špacapanov predlog deželnega volilnega zakona

Slovenska skupnost je preko svojega deželnega svetnika Špacapana vložila predlog deželnega volilnega zakona. Potem ko je Demokratično zavezništvo zaradi veta stranke DS izključilo iz besedila svojega predloga norme za izvolitev predstavnika slovenske manjšine, je Špacapan besedilo, ki ga je podpisala večina, dodal člen, ki

vsebuje pravila za olajšano zastopstvo manjšine po modelu državnega zakona za evropske volitve iz leta 1979. Po tem pravilu se stranka, ki je izraz narodne skupnosti, lahko poveže z večjo, in če sama ne doseže izvolitve, se volilni izidi obeh povezanih strank seštejejo. Eden izmed sedežev v deželnem svetu, ki po takem izračunu pripade povezanim strankama, če sta skupno dosegli vsaj 4%, se dodeli stranki slovenske manjšine, če je slednja na volitvah dosegla vsaj 1% veljavnih deželnih glasov. Po zadnjih deželnih izidih je to število približno 6500 glasov. V svoj osnutek je Špacapan vključil tudi pravilo o zmanjšanem številu potrebnih podpisov za predstavitev list slovenske manjšine: od 500 do 750, in samo v dveh volilnih okrožjih.

Vrtec v Rojanu potrebuje nove prostore

SSK jemlje z veseljem na znanje, da se je še povečalo število vpisov v prvi letnik vrtca v Rojanu. Dejstvo, da število vpisov iz leta v leto narašča, je dokaz, da se tudi Ronkah in Tržiču veča občutljivost do slovenske narodne identitete. To težnjo naj takoj podprejo predstavniki šole, civilne družbe in politike. Pri tem gre pohvala Didaktičnemu ravnateljstvu večstopenjske šole v Doberdolu za trud, ki ga vlagajo, da omogoči čim večjemu številu staršev, da lahko svojim malčkom omogočijo rast, vzgojo in izobrazbo v jeziku, ki so ga govorili njihovi bližnji oz. daljni predniki, ki so pred leti odšli s kraških vasi, danes pa njihovi sinovi oz. vnuki še čutijo potrebo po ohranitvi slovenske identitete, jezika in kulture. SSK bo po svojem deželnem svetniku Špacapanu čim prej stopila v stik s tržičkim županom Pizzolittom in odbornikom za šolstvo tržičke občine, zato da se čim prej sproži postopek za dodelitev novih prostorov, ki bi odgovarjali povpraševanju po slovenskih učnih programih. SSK meni, glede na dejstvo, da je bila že v prejšnjih letih posredovana prošnja po dodatnih prostorih, da je to pravica, ki so jo občinske uprave dolžne spoštovati, saj bogati kulturni prostor, ustvarja večjo omiko ter ohranja stoletno izročilo naših prednikov. Po drugi strani pa je to edinstven prostor, v katerem se otroci že od mladih let učijo spoštovanja in spoznavanja različnih jezikov in kultur.

Izjava za javnost

Nova Slovenija za zaščito Slovencev v zamejstvu

V poslanski skupini Nove Slovenije pozorno spremljamo poročila o dogajanju okoli domnevno podtaknjene požara v slovenskih otroških jasliah v Trstu. Ostro obsojamo takšna in podobna dejanja, uperjena proti slovenski manjšini, posebej pa

nas skrbi, da bi storilci ostali neznani in nekaznovani, kot so še vedno po požigu šole s slovenskim učnim jezikom pri Sv. Ani leta 2001. V Novi Sloveniji pričakujemo, da bodo pristojni italijanski organi ukrepali enako, kot ukrepajo v podobnih primerih, ko gre za pripadnike lastnega naroda. / Janez Cigler Kralj, svetovalec za odnose z javnostmi NSi

Urad Republike Slovenije za Slovence po svetu in v zamejstvu

Oddaja prošenj in projektov za razpis

Goriški urad Sveta slovenskih organizacij sporoča, da je na

razpolago za zbiranje in oddajo prošenj v zvezi z razpisom Urada Republike

Slovenije za Slovence v zamejstvu za leto 2007, ki jih je treba oddati do 28. februarja 2007 do 15. ure na sedežu Sveta slovenskih organizacij v Trstu, ul. Donizetti 3 (Javni razpis za razpisno področje A: finančna podpora avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu v letu 2007, člena 10 in 11). Vsaka članica oziroma društvo, ki se želi poslužiti te usluge, mora oddati dokumentacijo na goriškem sedežu SSO-ja do 23. februarja 2007 med delovnim urnikom (9.-12. in 15.-17.). Osebe goriškega urada Sveta slovenskih organizacij bo poskrbelo, da bo dokumentacija oddana na navedenem sprejemnem mestu in da bo pri tem izdano potrdilo o vlogi za vsako prošnjo posebej. Potrdilo o vlogi bo lahko vsak prosilec dvignil na goriškem sedežu SSO-ja po 28. februarju.

Na dnu...

10. februar 1947

Podpis Pariške mirovne pogodbe

Dne 9. maja 1945 se je s kapitulacijo Hitlerjeve Nemčije (Tretjega rajha) formalno končala druga svetovna vojna v Evropi, ki se je, kot vemo, začela z nemškim napadom na Poljsko 1. septembra 1939. S premaganimi državami, ki so podprle in tudi aktivno sodelovale z nacifašistično koalicijo, je bilo potrebno odpraviti vojno stanje in urediti odnose z njimi, to se pravi skleniti mir. Postavljalo se je vprašanje, na kakšnih načelnih temeljih in s kakšnimi pogoji, da se ne bi ponovile napake ob sklepanju mirovni pogodbe po prvi svetovni vojni, ki so delno pripomogle k vzponu nacizma v Nemčiji in vsemu, kar je potem sledilo.

V ta namen so se najvišji predstavniki treh velesil (ZDA, Sovjetska zveza in Velika Britanija) že 17. junija 1945 sestali na konferenci v Potsdamu pri Berlinu, na kateri so po začetnih težavah določili okvirne smernice za pripravo mirovni pogodbe. Zasedanje so nadaljevali septembra v Londonu in novembra oz. decembra še v Moskvi, kjer so k razgovorom pripustili tudi Francijo. Potrdili so nadalje razdelitev Nemčije na štiri okupacijske cone in sklenili ustanoviti mednarodno sodišče za vojne zločince, katerim je sodilo v Nürnbergu od novembra 1945 do septembra 1946. Načeli so tudi vprašanje ureditve odnosov z Nemčijo, ki pa je zaradi nastopa hladne vojne med nekdanjimi zavezniki ostalo še dolgo nerešeno.

Že na omenjenih povojnih srečanjih so se pokazala močna nesoglasja med vojnimi zmagovalci, ki so se naposled le dogovorili za sklic plenarne mirovne konference julija 1946 v Parizu, ki je trajala do oktobra in se nadaljevala s konferenco sveta z-

nanjih ministrov petih velesil (torej tudi Kitajske) novembra in decembra v New Yorku. Ta svet zunanjih ministrov je imel nalogo pripraviti predloge mirovni pogodbe z Italijo, Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko in Finsko in za ureditev spornih mejnih vprašanj v zvezi z navedenimi državami. Enak postopek naj bi veljal tudi za sklenitev miru z Nemčijo in Japonsko.

Omenjeni svet zunanjih ministrov oz. njihovih namestnikov je januarja 1946 sklenil poslati v Julijsko krajino komisijo izvedencev, ki naj na kraju samem

področju Julijske krajine. Tri zahodne sile so se medtem domenile, da bodo sprejele kot izhodišče za nadaljnje razgovore francosko linijo razmejitve, ki je bila nekak kompromis med jugoslovansko-sovjetskim predlogom (meja na Soči v ravninskem delu z vključitvijo Beneške Slovenije, Režije in Kanalske doline) in ameriškim predlogom, ki je Italiji puščal nekako polovico Istre. Na koncu je v bistvu prevladal francoski predlog, ki odseva današnjo mejo med Slovenijo in Italijo na Krasu in ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja na obalnem pasu od Devinu do Novigrada v hrvaški Istri.

Jugoslovanska delegacija na mirovni pogajanji v Parizu se je ogorčeno upirala takšnim sklepom v zvezi z razmejitvijo. Med drugim je izjavila, da Jugoslavija ne bo podpisala mirovne pogodbe. Tudi italijanska diplomacija je skušala zavlačevati s podpisom. Medtem je Sovjetska zveza pristala na francosko razmejitev, zato Jugoslaviji ni ostalo drugega, kot da pošlje svojega polnomočnega predstavnika v Pariz na svečanost podpisa mirovne pogodbe 10. februarja 1947. Tudi italijanska stran je pogodbo podpisala z običajno diplomatsko rezervo.

Pariško mirovno pogodbo z Italijo je v celoti podpisalo 21 držav (20 članic protihitlerjevske koalicije in Italija). Na osnovi le-te je Italija morala odstopiti Jugoslaviji Istro, del Julijske krajine, Reko, Zadar in številne otoke ob dalmatinski obali, Franciji okrožje Briga-Tenda v Alpah. Mirovna pogodba je stopila v veljavo 15. septembra 1947. Rapalska meja med Italijo in Jugoslavijo iz leta 1920 je bila s tem tudi formalno pravno odpravljena.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Prešernove sanje še neuresničene

Kultura v Zlahtnem Prešernovem pomeni besede je v prvi vrsti upoštevanje človeka, upoštevanje njegovega dostojanstva, ki je v tem, da je vsak posameznik vreden spoštovanja. Spoštovati je treba njegovo občutljivost, spoštovati njegovo zgodbo, ki zagotovo ni le zgodba sreče, ampak je tudi izkušnja tesnobe in celo trpljenja. Predvsem pa je po načelu te globoke kulture nujno spoštovati posameznikovo, se pravi človekovo svobodo, svobodo njegovih izbir, svobodo njegove rasti, svobodo v skladu s svobodo vseh drugih, seveda v kolikor kdo ne želi jemati prostora drugim, češ da je menda v tem njegova svoboda. Iz tega lahko zaživita mir in svoboda med vsemi posamezniki, med vsemi narodi in sploh med vsemi ljudmi, lahko zaživita želja in hrepenenje po lepem svetu, lahko zaživijo sanje, ki so prepričane, da je lepši in do kraja lep svet uresničljiv in tako rekoč na dosegu roke, samo ko bi se človek potrudil, se za res vživel v sočloveka in se prenehal boriti le za svojo in povsem svojo srečo. In kako je s Prešernovimi sanjami danes, do kod smo prispeli v našem prebijanju skozi čas, do kakšne mere se nam je odprl pogled na tisto lepoto in srečnost, ki se je rešila skrbi in strahu zgolj zase in za nikogar drugega kot le zase? Kako je s temi sanjami v povsem osebnem življenju in kako v življenju vseh ljudi in vseh narodov tega sveta? Smo povsem svobodni v naših čustvih? Na poti naših srečevanj z osebami, ki podobne nam lahko postanejo naša izpolnitev, na tej poti ni več ovir? Ni več

predsodkov in pregraj, kadar nas ločujeta jezik in narodnost, domači kraj od sosednjega kraja, kadar nas ločuje razdalja med uglednimi in manj uglednimi, kadar nas ločujejo rasa in vera ter drugačna civilizacija? Resnica je, da so še vedno ovire, še vedno so predsodki in vse premnogokrat mora osebna ljubezen umreti in pustiti za seboj duševno opustošenje. In kako je s tistimi sanjami, ki si želijo srečnost in razumevanje med narodi, med bližnjimi in tistimi najbolj oddaljenimi, kako je s sanjami o srečnosti vseh narodov tega sveta? Tudi tu še vedno težave, ponekod velike težave, zamere za preteklost, podcenjevanje drugih narodov, želja po nadvladi nad njimi, nevarni večvrednostni občutki. Da ne govorimo o svetovnih dogodkih, o vojnah v tem ali onem imenu, o grožnjah in željah po izničenju, o brezkončnem oživljanju neporavnanih preteklih računov, ki netijo novo nestrpnost in sprožajo nove in nove oborožene spopade.

V našo škodo se Prešernove sanje še niso uresničile. Nemara v lepši svet premalo verjame, nemara smo tako ustvarjeni, da se prilagodimo sistemu, kar je in obstaja. Nemara nečemo sanjati, ker nedosežena srečnost rojeva trpljenje. Toda lepši svet, ki ga homo nekega dne uresničili, je dejstvo, zrastle bo iz lepšega dela vseh nas in vseh ljudi. Prešeren je bil o tem kljub težkim preizkušnjam prepričan in v tem je njegova veličina: njegove sanje so ga preživele in nam tudi danes kažejo srečno smer.

Janez Povše

Magdalena Pahor o 50-letnici Mladike

Bogata kulturna dediščina z dolgo preteklostjo

“Imam se za Kraševko in Primorko”, je začela Magdalena Pahor, ki ob petdeseti obletnici revije Mladika zaključuje njeno bibliografijo, se pravi popis člankov po vsebini. “Šolala sem se v Gorici, študirala v Trstu, izpopolnjevala v Ljubljani. Po izobrazbi sem diplomirana zgodovinarica, ukvarjam se z arhivistiko in knjižničarstvom.”

Kako ste se lotili dela pri Mladiki?

Pri reviji so dovolj zgodaj pomislili na zlati jubilej, ki so ga želeli obeležiti z izdajo stvarnega kazala prvih petdesetih letnikov. Pred dobrim letom sem stopila v stik z odgovornim urednikom Marijem Maverjem, ki je načrt tudi zasnoval. Ko sva se dogovorila o načinu dela, sem začela s popisom člankov. Glavnina je sedaj končana. Popisujem namreč zadnjo številko 50. letnika Mladike.

V dobrem letu sem pregledala vse letnike revije. Ker sta si reviji sorodni, sem se zgledovala po stvarnem kazalu revije Duhovno življenje, ki ga je ob šestdesetletnici izhajanja izdelala mag. Rozina Švent. Pri svojem delu se je odločila za popis člankov po stroki, se pravi, da jih je razvrstila na osnovi UDK-ja, univerzalnega decimalnega klasifikatorja.

Bi nam ga lahko orisali?

Kot nam že samo poimenovanje pove, gre za vsesplošno sprejeti in veljavni bibliografski sistem (univerzalni), ki je razdeljen (klasifikator) na deset enot (decimalni). Vsak posamezni klasifikator nosi številko, pod katero razvrščamo posamezne članke glede na vsebino. Pod oznako nič, poznano pod terminom splošno, dobimo članke vezane na splošne osnove znanosti in kulture. V našem primeru so tu zbrani predvsem uvodniki, poročila prireditelj in društvenih dejavnosti; pod oznako ena so razvrščeni prispevki, ki se tičejo filozofskih vprašanj in psihološke študije; pod klasifikator dva pa verstva in bogoslovje, v našem konkretnem primeru tu dobimo predvsem pridige in pa zapise o življenju svetnikov in papežev; pod številko tri družbene vede, ki so v našem primeru najbolj obsežno zastopane, saj razpredelek zaobjema politiko, gospodarstvo, pravo, javno upravo, sociologijo, šolstvo, vzgojo, etnologijo in še kaj. Bistveno manj snovi je pri petem in šestem razdelku, se pravi pri tematiki, prirodozlovnih vedah in uporabni znanosti, medicini in tehniki, medtem ko je že naslednji klasifikator, kateremu prištevamo umetnost, arhitekturo, fotografijo, glasbo in šport s članki zelo bogat. Mladika je stalno spremljala umetniško vrenje in dogajanje tako v matici kot v našem prostoru na slovenski in italijanski strani. Zelo dragocene so oznake prof. Jožeta Peterlina o umetnosti, mislim predvsem o umetniški zgodovini in o likovnem izražanju, o radiu in gledališču - tako profesionalnem kot amaterskem. Velik pomen je tudi na jezikoslovju - to pa je že osmi razdelek - saj je revija preko literarnih natečajev posvečala veliko pozornosti in spodbujala zamejsko leposlovno ustvarjanje, tako prozno kot pesniško. Pri jezikoslovju bi izpostavila samo neprecenljivi-

vo delo ocenjevalca književnega ustvarjanja prof. Martina Jevnikarja, ki je vestno spremljal slovensko slovstvo širom sveta, od zamejstva do zdomstva in izseljenstva. Tudi sodelavci Mladike so bili od vsepovsod, razseljeni po Evropi, Severni in Južni Ameriki, Avstraliji in Aziji. Pod številko devet so zbrani spisi iz domoznanstva, zemljepisa in zgodovine. Mogoče se je bralcem še najbolj zapisala v spomin zgodba o naših padalcih, ki so se borili v zavezniških vrstah. Za to rubriko skrbi časnikar Ivo Jevnikar. Prvim devetim klasifikatorjem, povzetim po univerzalnem decimalnem sistemu, so bili dodani še štirje, da bi snov še bolj podrobno razdelili, glede na samo zgradbo revije. Ti so zamejstvo, izseljenstvo in zdomstvo pod številko deset, razmere v Sloveniji pod enajst, medtem ko so ocene knjig zbrane v dvanajstem razdelku, članki o reviji Mladika v trinajstem in biografije v zadnjem, štirinajstem.

Revija je vseskozi spremljala kulturno delovanje v emigraciji, od besednih ustvarjalcev in njihovih književnih del (prof. Martin Jevnikar) pa do intervjujev, ki jih je prispevala konec osemdesetih in devetdesetih let gospa Zora Tavčar in so potem izšli v samostojnih knjigah, kot tudi vsi ostali biografski podatki, ki so bili zabeleženi v rubriki Antena in predstavljajo mogoče najbolj zanimivo bazo podatkov, kar se tiče izseljencev za vsa poveljna leta. Revija Mladika je v teh petdesetih letih zvesto spremljala dogajanje v izseljenstvu in beležila tudi to, kar ni sodilo v uradno zgodovino.

Ali bo ta material objavljen?

Gradivo je zbrano. Če bo izšlo v knjižni obliki ali v računalniški verziji, tega ne vem, ker ni odvisno od mene.

Koristniki. To delo mi je bilo v veliko osebno zadoščenje, ker sem imela prvič priložnost spremljati revijo skozi tako dolgo obdobje - od začetkov pa do danes se je nabralo 50 letnikov, 510 števil za skupnih 10.250 strani. Skozi petdesetletni kronološki lok se jasno riše nit, kam revija cilja in komu je namenjena. Ob zaporednem pregledu vsega gradiva prihaja ta vidik veliko bolj do izraza, kot pri listanju posameznih števil po posameznih letnikih. Zgodovina Mladike je pač zgodovina celotnega slovenskega naroda: revija je zanimiva predvsem zato, ker je nastajala in je bila na drugi strani naše uradne zgodovine.

Kakšen je bil odnos jugoslovanskega režima do revije?

Vprašanje bi raje obrnila: kakšen je bil odnos revije do režima. Za povratno informacijo bi morala v ljubljanske arhive. Revija v Sloveniji ni imela dovoljenja za inozemski tisk, kar bi ji zagotavljalo nemoteno kroženje in javno prodajo, nekaj naročnikov je bilo, revijo so redno dobivali z izjemo nekaterih števil. Mladika torej uradno ni smela v Slovenijo, zato je bila še toliko bolj zanimivo branje, kajti nudila je drug pogled na družbeno in politično dogajanje.

Kdo pa so bili predhodniki Mladike? Ali bi nam lahko nakazali pregled katoliškega tiska pri nas?

“Mladika spet prihaja v slovenske domove na Tržaškem in na Goriškem.” Tako piše uvodničar leta 1957 v prvi številki. Mladika poganja in brsti iz predhodnice Mladike, ki je v dvajsetih letih prejšnjega stoletja poglajala svoje korenine na Goriškem, “a jo je

času, ki ga je izdajalo Katoliško tiskovno društvo v Gorici vse do začetka bojev na soški fronti. V Gorici je izhajal tudi mesečnik Zbora svečnikov svetega Pavla, pod imenom Zbornik svečnikov svetega Pavla. Pri njem so sodelovali tudi tržaški duhovniki Ivan Omerza, Jakob Ukmar in Andrej Furlan.

Šest let, do leta 1929, je izhajal v Trstu kot protiutež liberlani Edinosti tednik Mali list, ki ga je urednikoval Virgil Šček: to je bilo glasilo krščanskih socialistov. V Gorici so sočasno začeli izdajati Koledar Goriške Mohorjeve družbe, ki še vedno in redno izhaja ter od leta 1945

Boris Pahor, Alojz Rebula in Pavle Merku’ so po prenehanju Stvarnosti in svobode ustanovili neodvisno tržaško kulturno revijo Sidro. Izšli sta dve številki.

Katere revije pa so izhajale v Trstu in Gorici sočasno z Mladiko.

Sedem revij je že prenehalo izhajati, ko leta 1957 začnejo sočasno z Mladiko izhajati Tokovi. Uredniški odbor je skoraj isti kot pri Sidru, z izjemo Merkuja, ki ga je zamenjal Josip Tavčar. Kot pri Sidru tako tudi s Tokovi sodelujejo priznani likovniki, Černigoj, Spacal idr., vendar kot je napovedal A. Rebula: “Izdajati kulturno revijo v

menila svojo strukturo?

Revija se spreminja v času. Oblikuje se na podlagi sodelavcev in njihovih zanimaj, neko skupno in povezovalno nit pa le ohranja, in to ne samo v osebi urednika. Prvih dvajset letnikov, do smrti leta 1976 je revijo vodil prof. Jože Peterlin: bila je družinska, literarna, kulturna: težila je res k vzgajanju naroda k neki pokončnosti, k zanimanju in radovednosti za vse, kar je slovensko, pa ne samo, saj je revija preko ocen in poročil spremljala tudi italijanski kulturni utrip.

Vlogo odgovornega urednika je do leta 1962 opravljal Dušan Jakomin; nato je to funkcijo prevzel dr. Lojze Škerl in jo obdržal do sredine leta 1966, ko je ponovno prišlo do zamenjave. Odgovornost je prevzel za krajši čas (tri številke) dr. Drago Štoka, kajti že z naslednjim letnikom, leta 1967, je to nalogo prevzel Marij Maver, ki po smrti prof. Peterlina opravlja tudi funkcijo glavnega urednika. Če povzamemo, je torej Marij Maver že 40 let njen odgovorni in nad 30 let glavni urednik.

Revija se spreminja, kajti revija je živa in odgovarja času, v katerem je nastajala, mora se spreminjati, ker se navsezadnje spreminjajo tudi bralci. Na začetku je bila njena vzgojna skrb prevladujoča, prispevala je k ponovni slovenski alfabizaciji prebivalstva tega prostora in k umetniški rasti novih mladih piscev. Temu poslanstvu se še danes ni odrekla, prej nasprotno, saj tudi njena priloga Rast že od leta 1982 goji mlajši kader, ki potem postopoma pristopa k reviji.

Sodelavcev je bilo v vseh teh desetletjih kar veliko. Katerega izmed teh bi vi izpostavili?

Kar nekaj sodelavcev je priznanih literarnih umetnikov. Pri Mladiki je začel tudi mladi Boris Pangerc, od leta 1962 sodeluje Alojz Rebula, ničkoliko prispevkov sta napisali Zora Tavčar in Irena Žerjal, da se omejim samo na nekatera imena.

Opozorila bi na Zoro Tavčar, ki je konec osemdesetih let predstavljala znamenite Slovence iz emigracije. Kasneje je like teh osebnosti predstavila v knjigi z naslovom Slovenci za danes. Nepogrešljive so študije Martina Jevnikarja o zamejski in zdomski literaturi: prof. Jevnikar je bil edini, ki je v minulih svinčenih letih opisoval slovensko oporečniško ustvarjanje izven matice. Antena pa je rubrika, ki od leta 1974 spremlja žal tudi z nekrologi - življenje Slovencev po svetu. Velik pomen imajo ocene knjig: kot recenzenti se v zadnjih letih oglašajo Alojz Rebula, Neva Zaghet, Vilma Purč, Marija Cenda, Ester Sferco in drugi. Uvodniki, ki so pravzaprav pečat uredniške politike revije, so predvsem aktualno obarvani: uvodničarji so pisali o družbenih vprašanjih kot na primer o razporoki, o splavu, o zaščitnem zakonu in zajamčenem predstavnstvu, o šolstvu, o jeziku.

Kar nekaj člankov je tudi nepodpisanih ali pa je izšlo pod psevdonimom in mislim, da se nekateri pisci niso podpisovali ali pa zgolj pod psevdonimom, zato da bi se zaščitili pred uradno Slovenijo. Zadnja leta nekateri objavljajo pod psevdonimom zaradi večje umetniške svobode.

Mladika sledi torej širšemu dogajanju v Evropi in po svetu kot tudi krajevnim premikom.

Marij Maver je urednik Mladike že celih štirideset let. Kakšen pečat je v tem času dal Mladiki?

Občutek imam, da se vloga Marija Maverja približuje liku dirigenta: bistvena je njegova taktika.

Igor Gregori

Foto IG

Foto IG

Ker ste temeljito pregledali vse letnike Mladike, je malokdo, ki revijo tako dobro pozna kot vi. Čisto z osebne vidika, kaj menite o reviji?

Mislím, da jo soustvarjalci, glede na to da je njihova stvaritev, poznajo veliko bolj poglobljeno. Kako temeljito je bilo moje delo opravljeno, pa bodo sodili

sovražna roka zlomila” Se nadaljuje pisec in napoveduje novi Mladiki svetlo bodočnost in bujno rast. Pred Finžgarjevo Mladiko v Gorici je na začetku XX. stoletja v Trstu Ukmar urejal dva lista: Družinskega prijatelja in Zarjo, ki mu je sledila, nakar so se tržaški katoliki približali goriškemu Novemu

tudi redno spremlja dogajanje na Tržaškem, medtem ko je bil prej predvsem namenjen goriškemu prostoru. Dve leti, od 1929 do 1930, je prav tako v Gorici izhajal Besednjakov Novi list, ki ga je začel ponovno izdajati v Trstu leta 1954 in je izhajal do združitve z goriškim Katoliškim glasom 1996, ko mu je bil glavni urednik dr. Drago Legiša. Prav tako usodo združitve z goriškim katoliškim tednikom, Katoliškim glasom, je že prej doletela tržaško katoliško glasilo Teden, ki je prenehalo izhajati leta 1948 ob Ščekovi smrti.

Po vojni je začelo izhajati v zamejstvu kar nekaj revij in listov. Kateri?

Razgledi so bili prva poveljna slovenska revija. Začeli so izhajati leta 1946. Urednikoval jim je France Bevk do leta 1947, potem pa Drago Pahor. Izšlo je vsega skupaj 7 letnikov.

Istega leta je začel izhajati tudi dijaški list Mlada sestra, ki je v četrtem letniku spremeni ime v Setev. Odgovorni urednik Mlade setve je bil Kazimir Humar, glavni pa Peter Maljuz oz. profesor Jože Peterlin, ki se je podpisoval pod psevdonimom.

V Gorici je prav tako leta 1946 začela izhajati otroška revija Pastirček.

Tri leta mlajše so bile Literarne vaje, namenjene predvsem srednješolcem. Ustanovil jih je prof. Rudolf Fajš decembra 1949, ko je začela pešati Mlada setev.

Leto kasneje sta Franc Jeza in dr. Janko Jež začela izdajati revijo Stvarnost. Neodvisna revija je dosegla 6 števil in nato prenehalo izhajati. Namesto nje je leta 1951 izšel zbornik Tabor skupno v Celovcu in Trstu.

Trstu, v tem tipično pridobitniškem mestu brez globlje kulturne tradicije, je težka stvar...”. Izšla je samo ena številka. Nekoliko dlje je uspelo literarno napredni reviji Jadro, ki pa je prenehalo že po drugi številki drugega letnika.

Poskus uvedbe koroške revije Vera in dom na Primorskem se ni obnesel, zato so po dveh letih, leta 1957 začeli izdajati v Trstu družinsko revijo Mladika. Pobudo zanjo je dal prof. Jože Peterlin.

Leto prej so pri Slovenski prosvetni matici začeli izdajati Utripe kot prilogo Demokracije. Izhajali so neredno do leta 1971, postopoma so prešli v zbornik.

Leta 1964 je začela izhajati 14. slovenska poveljna literarno-kulturna revija Most. Od leta 1971 je bila v celoti dvojezična: njena urednika sta bila do leta 1992 Aljoša Lokar in Vladimir Vremec. Leta 1966 ji je sledil laični Pahorjev Zaliv, ki je izhajal do leta 1990.

Na uradni levici pa je prvič po letu 1955, ko se je ponesrečil poskus obnovitve Razgledov, začel leta 1971 izhajati mesečnik Dan, ki je zdržal do leta 1981. Zadnji poskus na levici je bila revija Pretoki, ki je izhajala od leta 1993 do 1998.

Konec osemdesetih let je postala kulturno živahna Goriška. Od leta 1988 izdajajo Slovenci na Laškem svoje glasilo Jadro. V Gorici pa izhaja po tržaškem dvojezičnem prvencu, Italijansko-slovenska revija Isonzo. Soča že vse od leta 1989. Danes spremljajo našo revijo na Tržaškem še revija Galeb, Škrat, Rast, ki izhaja kot priloga Mladike, tednik Novi glas in Pastirček v Gorici, v Benečiji pa verski štirinajstnevnik Dom in tednik Novi Matajur.

Kako je Mladika v času spre-

Šesta številka Pastirčka

Šaljivec pust bo prepustil prostor resnemu postu

V Pastirčkovem uvodniku urednik Marijan Markežič opozarja, da je mesec februar, čeprav kratek, poln pomembnih sporočil. Takoj na začetku nas opominja, naj ne pozabimo na svečnico, Gospodovo darovanje v templju. Ob tem prazniku skušajmo biti luč za soljudi in tako pričevati, da smo Kristusovi učenci. Februar nas vabi tudi, naj počastimo priprošnjika proti boleznim grla, sv. Blaža, ki je bil globoko veren in zavzet zdravnik in so ga okrog 1.300 imenovali za škofa, kot o njem opisuje zapis Bernarde B. in ga ponazarja ilu-

stracija Paole Bertolini Grudina. V februarju sta še Dan za življenje (4.) in Dan bolnikov (11.), ki se trumoma priporočajo Lurški Materi Božji. Slovanska apostola Ciril in Metod, zavetnika Evrope, pa godujeta 14. februarja kot sv. Valentin, ki je po ljudski modrosti »prvi pomladin«. Za nas Slovence je zelo pomemben 8. februar, ko se na Dan slovenske kulture poklonimo našemu neprekosljivemu Francetu Prešernu in vsem slovenskim besednim in drugim ustvarjalcem. Prav ob tej priložnosti bo Pastirček zvestim bralcem predstavil svojo novo knjigo, Deset za 60, deset zgodbic zamejskih piscev ob sklepu obležitve 60-letnice Pastirčkovega neprekinjenega izhajanja. V torek, 20. februarja, bo šaljivi pust še zadnjič šaril po ulicah, nato pa se potuhnil in nastopil bo post, ki nas bo pripravil na skrivnost Velike noči.

Kot pravijo stih Berte Golob, februar »dahne nemir v korenine« in to je občutil tudi zvonček iz tokratne zgodbe Marize Perat. Ve-

ter ga je odtrgal in odnesel pred šolo, šolarji pa so ga vsadili pod košato smreko, kjer je v toplem zavetju zasanjal o pomladi. Tudi želva Mici, izpod peresa Danile Komjanc, je zaslutila, da se sok bolj živahno pretaka po zelenja-

vi, zato se s predpasnikom, okrašenim s srčkoma, pripravlja na kuho zelenjavne juhe in prosi, naj ji otroci pomagajo izbrati primerne sestavine, da bo jed čim bolj okusna. Pastirček pa si ogleduje korenje, katerega domovina

je Afganistan in so ga gojili že pred 2000 leti, saj je zelo zdravilno.

Ob Prešernovi obletnici smrti Barbara Rustja predstavlja njegove Poezije, nad katerimi kraljuje Zdravljica; slednja je 29. marca 1990 postala slovenska narodna himna. Kako pomembno in zaželeno je brati dobre knjige, spregovori zapis Knjiga, ki strnjeno preleti zgodovino pisane besede in ugotavlja, da, če bi prebrali eno knjigo na teden, bi do svojih 80 let prebrali 4160 knjig, a še to bi bila le kaplja v morju literature. Tudi Mihec se v dopolnjevanju se dobro zaveda pomena knjige, zato se je z očkom odpravil v knjižnico in tam izbral primerne branje zase in sestrico Mojco. Gotovo tudi Pastirčkovi prijatelji radi berejo, zraven pa tudi kaj lepega napišejo, saj o tem vsak mesec priča veliko zapisov Pastirčkove pošte. Med februariskimi dopisniki si je pe-tošolka OŠ Prežihov Voranc iz Doberdoba, Sara Gergolet; s svojim spisom Škrat Lale priložila naslov Pastirčkov častnikar meseca. Čestitke! 32 živahnih risbic raznolikih vsebin pa dokazuje, da je med Pastirčkovimi bralci mnogo n-

darjenih risarjev. Današnji otroci imajo tudi zelo radi računalnik in prav zato jim prijatelj PeCe Olge Tavčar predstavlja dve priljubljeni storitvi na svetovnem spletu: novičarske skupine in internetni klepet. Rana

ura, zlata ura se glasi slovenski pregovor. Kako zdravo je vstajati ob zori, prepričljivo zagotavlja sestavek Jutro Neže Rot. To zlato resnico nedvomno upoštevajo trije znani Pastirčkovi potepuhi, ki jih je Marijan Markežič tokrat napolnil na Porezen, zeleno kopo na meji med Gorenjsko in Primorsko. Po njegovem vrhu je med svetovnjima vojnima potekala državna meja med Italijo in Jugoslavijo. Nazaj grede je stric Maks z nečakoma obiskal še bolnico Franjo, kjer je bilo rešeno marsikatero življenje.

Tudi v februarški številki bodo najmlajši našli svetopisemsko pobarvanko, večji pa poučno rubriko Kar lepo po vrsti. Vsi pa se bodo zasmeli ob maski, ki si jo je za letošnji pust nataknil Pacek, in se razvedrili ob zabavnih Pastirčkovih zankah.

Iva Koršič

Katehetski simpozij

37. katehetski simpozij na temo Od oznanila k poslanstvu, ki ga pripravlja Slovenski katehetski urad (SKU), poteka od 4. do 10. februarja na Mirenskem Gradu, od 11. do 16. februarja pa v Celju. Voditelj simpozija na Mirenskem Gradu je g. Andrej Sedej, v Celju pa g. Miha Herman. Na Mirenskem Gradu bo v četrtek, 8. t.m. zjutraj, govorila dr. Milena Ivanuš Grmek na temo Učne metode in oblike, ki spodbujajo aktivnosti otrok. V petek, 9. t.m., bo g. Slavko Rebec predaval na temo: Predlog kriterijev za katehezo prihodnosti. Na delavnicah bodo udeleženci obravnavali najrazličnejše teme, med njimi metode dela v biblični skupini, branje Sv. pisma v zakonu in družini, meditativni ples, dramatizacijo bibličnega odlomka, načrtovanje veroučne ure v 1., 3., 6., 9. razredu, internetno uporabo Svetega pisma, utrjevanje znanja s pomočjo igre, katehetsko uporabnost učbenika Dinamičnost in revije Mavrica itd. V četrtek, 15. t.m., bodo založbe predstavile novosti s katehetskega področja. Dodatne informacije dobite na sedežu Slovenskega katehetskega urada, Poljanska cesta 4, 1000 Ljubljana, tel. 01/434 72 88, e-pošta: sku@rc.si.

Spomini so del sedanosti ... Stalinizem med sesutjem in tlenjem

Polemike o odstopu poljskega škofa msgr. Stanisława Wielgusa takoj ob imenovanju za varšavskega nadškofa so doživele najrazličnejše komentarje. Od tistih, ki to odobravajo, češ naj se stvar razjasni, pa do tistih, ki temu nasprotujejo, ker bodo takšna dejanja potegnili za seboj še druga in tako sprla Poljake same. Kdo ima od vsega tega koristi? Bosta narod in poljska Cerkev očiščeni? Ali pa so mogoče na pohodu novi stalini-sti? Zločinec kaže svojo žrtev, da zakrije svoj zločin in mu to celo uspeva! Zato se je nadškof umaknil iz te igre.

Ne vem, če ste se kdaj vprašali: "Kaj je bil sploh stalinizem?" Stalina se spominjamo kot strica z brki in v tistem času se je prepevala znana pesem Volga, Volga...

Stalinizem se je sesul, malokdo pa reče, da lahko še vedno tli,

kjer je nekoč bil, ali pa celo ima nova žarišča z drugačno žerjavico! Zavedati se moramo, da stalinizem ni in ne bo imel časovnih mej in da je zato lahko dolgo-trajen, četudi ga na videz ne zapazimo! Kaj je bilo bistvo stalinizma? Marsikdo si tega vprašanja sploh ne postavlja? Jedro stalinizma je bilo v strahu, ki je bil podkrepjen z grožnjo. To dvojje pa je bilo najmočnejše orožje tedanje komunistične politične policije, v Rusiji KGB, v Sloveniji UDBA, v Srbiji KOS (ta se je celo raztezal po celotnem tedanjem jugoslovanskem ozemlju). Sicer so vse te politične policije imele svoje lovke po Evropi, nekatere še celo po celem svetu. To danes ni nobena skrivnost. Zakaj se je komunizem sesul čez noč? Kje so vzroki za to? Odgo-

vor je celo predvidljiv: Ko kdo sodo odstrani obroč, se ta sesuje, pa če je razsušen ali ni! Tako je bilo tudi s komunizmom. Gorbačov je postopoma, vendar vztrajno, sespal in sesul oba nosilna stebra stalinizma, strah in grožnjo. Ta procedura je potegnila za seboj sesipanje vseh stalinističnih vej: v katerikoli državi so že bile. Sesipanje je bilo na zunaj neopazno in bliskovito in na prvi pogled sploh ni pustilo vidnih sledov. (Veliko se je o tem pisalo, da je to Božje delo, tudi po zaslugi Karla Woytla, celo po Marijinem posredovanju preko papeža.) Ti sledovi prihajajo na dan šele postopoma in bodo prihajali še kdo ve koliko desetletij! Ob razpadu stalinizma se je večina ljudi spraševala: "Kako je mogoče, da se je tako trden vzhodnoevropski politični sistem naenkrat sesul?" Na žalost so se v veliki meri tako samo spraševali! Niso pa za njim - razen izbrancev - žalovali! Tudi to

veliko pove! Vsi, ki so tako ali drugače občutili stalinizem na svoji koži ali so

Msgr. Stanisław Wielgus

občutili samo najrazličnejše frakcije stalinizma, morajo vedeti, da

na žalost prav ta že davno sesuti stalinizem v njih še naprej živi,

in to ne samo v spominih, ampak tudi s posledicami, ki jih čutijo in jih bodo nosili do smrti. To je grenko, kruto in žalostno spoznanje, ki se ga velikokrat sploh ne zavedamo! Kakršni koli spomini pa, kot vemo, so del sedanosti in se zato kažejo v posledicah kot del realnosti v sedanosti, ne samo v našem narodu, ampak tudi v našem zamejstvu! Morda se spominjate seje slovenskega državnega zbora 4. decembra 1997, ki je bila posvečena naši slovenski polpretekli zgodovini? Tedaj so nekateri slovenski poslanci zanikali pomen razkritja naših slovenskih medvojnih in povojnih dogodkov, češ da moramo vse to preživeti in živeti sedanost. Ko so tako, na tak

način to kost vrgli v javnost, so istočasno nehote podzvestno in celo javno priznali, da je njihova preteklost sporna. Naredili so si "medvedjo uslugo" in to tako pred državljanji kot tudi pred zgodovino naroda, ki mu pripadajo! Slovenska narodnostna zgodovina jih bo prav zaradi takšnega načina blefiranja imela vedno v zobe! Tisti, ki smo vsaj malo tudi študijsko spremljali nacistične procese, nismo česa takega tedaj nikjer zasledili. Ob tedanjih procesih so posamezni nacistični obtoženci hoteli prevaliti svojo krivdo na rajh in firerja, ne pa na pozabo ali celo arhivirati dogodka druge svetovne vojne pred zgodovino in katerim koli narodom. Toliko osebnega ponosa so ti zločinci pri sodnih procesih vsaj na videz pokazali, četudi niso vedno priznali tudi krivde same. Se vam ne zdi, da ob takšnih dogodkih lahko odkrivamo nova podtalna žarišča stalinizma, čeprav na pogorišču zgodovine in to lahko celo na pogorišču naše slovenske narodne zgodovine?

Ambrož Kodolja

6. NAVADNA NEDELJA

Jer 17,5-8; Ps 1,1-4.6; 1 Kor 14,12.16-20; Lk 6,17-20-26

Jezusa ni nihče videl vstati od mrtvih. Zaradi tega kdo sklepa, da Jezus ni od mrtvih vstal. A dejstvo od mrtvih vstalega Jezusa ni človeška iznajdba. Človek pa bi rad vso vero vklepil v subjektivnost, v videnje s telesnimi očmi, v tipanje in ugotavljanje. Toda resnica vstajenja presega našo domišljijo, naš razum, vso našo naravo. Sprejemamo jo v veri. Vera pa sloni na trdnih temeljih, dokazih in videnjih. Apostoli, prej neverni, Jezusa enostavno vidijo živega pred seboj. Vidi ga Marija Magdalena, vidita ga učenca na poti v Emavs, vidi ga Peter; vidi jo ga apostoli. Le Tomaž noče verjeti sobratom, ker je prepričan, da ni res. Vidi ga več kot peto bratov naenkrat. Vera v vstajenje Jezusa in človeka jih tako prevzame, da jo nosijo v srcu in skozi vse življenje tudi po poti mučeništva. Dvomljivci se lahko prepričajo o vstajenju Je-

zusa in prikazovanjih pri še živčih očividcih. Marija Magdalena ga pri prvem srečanju ne prepozna: misli, da je vrtnar. Ko se vojaki prebujajo iz šoka bleska okrog groba, jo uvrstijo čim prej in čim dlje od tam. Strah se je polastil velikih duhovnikov, ki skušajo z denarjem prepričati vojake, kako naj govorijo po mestu o dogodku, ki je na mah podrl njihove subjektivne, v oblake zidane gradove. Kaj, če je res, o čemer se govori po Jeruzalemu tiste dni? Problem se jim je zarisal v meso in kri. Ne bo jim pustil več mirno spati. Nekateri izmed njih se bodo celo spreobrnili k Jezusu. Toda vera v Jezusa jim odpre pot samo po ponižnosti. Prvo berilo, ki je vzelo iz preroka Jeremija, prinaša tole: "Preklet mož, ki zaupa v človeka in se opira na bitje iz mesa, njegovo srce pa se odmika od Gospoda. Blagoslovljen pa mož, ki zaupa v Gospoda in je Gospod njegovo zaupanje" (Jer 17,5.7). Psalm nadaljuje s slikovito govorico pravičnega, ki zaupa v Gospoda, graja na krivčnika (Ps 1,1-4.6). Vernim Judom je bila resnica o telesnem vstajenju zelo živa in draga, ne-Judom pa ne-

pozabna. Apostol Pavel jo zaradi tega poudarja zlasti v pismu Korinčanom (1 Kor 15). Svari pa tiste, ki govorijo proti Kristusovemu vstajenju, češ: "Kako morejo nekateri izmed vas govoriti, da ni vstajenja mrtvih? Če pa Kristus ni vstal, je prazna vaša vera in ste še v svojih grehih. Če samo zaradi tega življenja zaupamo v Kristusa, smo od vseh ljudi najbolj pomilovanja vredni. Toda Kristus je vstal od mrtvih, prvenec tistih, ki so zaspali (umrli)" (1 Kor 15,12-20). Priznavamo namreč Božjo moč, ki more mrtve obujati v življenje, sicer bi bilo vse prizadevanje za vero v Boga prazno in ena sama velika laž. Toda, ker je ta pot k Bogu zahtevna, težka, se je nekateri ustrašijo. Sveto pismo jo strne v pot ponižnosti, ki priznava svet duha. Ta svet se nam bo razodel šele ob smrti. Tudi vstajenje bomo zaznali v vsej polnosti po preizkušnji vere v Boga. Evangelist Luka prinaša štiri blage, Matej pa devet. Luka blagruje uboge, lačne, jokajoče in po krivici trepeče (Lk 6,20-23). Vsekakor oba, tako Matej kot Luka, želita pomagati ljubezni do zmage (NT, U. Wilkens, str. 27). Današnji evangelij poroča o množicah ljudi,

ki Jezusa poslušajo in ga kar naprej oblegajo. On jih pa poučuje in blagruje njihovo vero. A še naprej slavi njihovo uboštvo, kajti takih je Božje kraljestvo. Blagruje vse nesrečne. Pri njih je namreč vir veselja, smeha ter vriskanja od sreče. Bogatašem pa, ki hranijo svojo srečo v lakomnosti, izreka Jezus gorje, prav tako tistim, ki ne mislijo na lačne in jim ne pomagajo do hrane in dela. Ravno tako izreka gorje tistim, ki se zdijo samim sebi zadostni, ter tistim, ki se čutijo počaščene, ko jih drugi hinavsko hvalijo (Lk 6,26). Današnji svetovni dan bolnikov utrjuje našo solidarnost s preizkušanimi z boleznijo. Nenehno nas spominjajo, da smo vsi na poti v večnost. Obenem nas ta dan vabi, naj lajšamo gorje v svetu. V globljo ljubezen do vsakega človeka nas prebujajo tudi romanja v Marijina svetišča, in ne samo v Lurd. Velikana za delo za Božje kraljestvo, sveta brata Ciril in Metod (v vesoljni Cerkvi godujeta 14. febr., na Slovenskem 5.7.), sta nam živi zgled molitve, dela in trpljenja za sočloveka.

Kraji polni posebnih doživetij in spoznanj

Romanje po Sveti deželi

V Ljubljani, na Tržaški 85, ima svoj sedež Komisarjat za Sveto deželo, ki vsako leto prireja več romanj v svete kraje, ki so v Izraelu, Jordaniji in Egiptu. V letu 2007 je predvidenih sedem romanj. Za Komisarjat in za romanja skrbi frančiškan p. Peter Lavrih, ki deluje na Sveti Gori. Zadnje lansko romanje se je začelo 26. decembra in se končalo letošnjega 2. januarja. Romarji iz Slovenije in tudi iz zamejstva so obiskali Betlehem, kjer so se v vo-

ter o prometnih karavanskih in trgovskih poteh. Frančiškani, ki skrbijo za razne kraje v Sveti deželi, so na tem kraju lepo uredili muzej na odprtem in zaščitili, kar je ostalo od mogočne sinagoge. V Kafarnaumu sta živela apostola, brata Peter in Andrej, ki ju je Jezus večkrat obiskoval. Petru so frančiškani posvetili mogočno baziliko, ki so jo zgradili, da bi zaščitili izkopanine bizantinske bazilike in drugih stavb, med njimi tudi Petrove domačije. Bližnji kraj Tabga spo-

vinskih dobah deležni razdejanj in ponovnih pozidav. Rimljani, ki so leta 63 pred Kristusom zasedli te kraje in ustanovili provinco Judejo, so uporne Jude kaznovali in jim porušili tudi največje svetišče, jeruzalemski tempelj. Kristjane so preganjali vse do leta 313, ko dobi krščanstvo svobodo in se začnejo graditi bazilike. Ko zavzamejo Arabci pod kalifom Omarjem leta 637 Palestino, podirajo cerkve in gradijo mošeje. Do ba križarjev (1099-1291) pomeni

ponovno svobodo za kristjane. V tem času pride v Sveto deželo sv. Frančišek Asiški in po papeževem naročilu prevzamejo frančiškani skrb za svete kraje. Leta 1517 se začne dolga doba vladavine Otomanskih Turkov, ki gospodarijo deželi do prve svetovne vojne, ko prevzamejo odgovornost za Palestino Angleži. Leta 1948 se Angleži umaknejo in Ben Gurion razglasi judovsko državo Izrael z glavnim me-

Cerkev sv. Petra

stlini Jezusovega rojstva zbrali v molitvi in petju božičnih pesmi. V tem kraju so stopili tudi v votlino mleka, kjer je Marija dojila Novorojenčka. Nad to votlino so ravno v dneh slovenskega romanja blagoslovili novo katoliško cerkev, za katero so veliko darovali slovaški verniki, ki so se slovesnosti množično udeležili. V tej moderni cerkvi je med prvimi daroval sveto mašo p. Lavrih in tudi slovenska pesem je lepo zadonela, saj je bilo med slovenskimi romanji nekaj odličnih pevcev. Od Jezusovega rojstnega kraja, ki je danes pod palestinsko upravo, so romarji odšli v Nazaret, kjer je Božji Sin preživel svojo mladost do tridesetega leta, ko je začel javno delovati. Največ časa so namenili zbranosti in ogledu bazilike Oznanjenja, ki so jo v letih 1960-69 zgradili nad Marijino votlino in pod katero so skrbno ohranjeni ostanki svetišča, ki pričajo o angelovem oznanjenju Mariji, da bo postala mati Sina Božjega. Iz Nazareta je pot vodila do Tiberijskega jezera in krajev, kjer je Jezus deloval, učil in delal čudeže. V Kani Galilejski, kjer je Gospod storil svoj prvi čudež spremenjenja vode v vino, so pod sodobnejšo cerkvijo odkrili ostanke zgradbe iz Herodovega časa in tudi večjo kamnito posodo, v kateri so hranili vi-

minja na čudež pomnožitve kruha in rib, ki je upodobljen v mozaiku iz bizantinske dobe in je postavljen pod kamnit oltar cerkve, ki so jo pred kratkim obnovili. Sredi rodovitne ravnine se vzpenja gora Tabor, na kateri se je, po pričevanju evangelistov, Jezus

stom Jeruzalemom. Jeruzalem je bil vedno najpomembnejše središče in razni narodi in verstva so zapustili na tem kraju vidne sledove. Danes je najvidnejša in za muslimane najsvetejša zgradba v Jeruzalemu mogočna Omarjeva mošeja s poz-

Pogled na Jeruzalem z Oljske gore

spremenil. "Njegov obraz se je zableščal kakor sonce in njegova obleka je postala bela kakor luč". Na tej gori stojijo cerkev Jezusovega spremenjenja in razne izkopanine. Lep je pogled na Tiberijsko

lačno kupolo, ki stoji na mestu nekdanjega templja. Za Jude pa sta najbolj obiskana kraja zid žalovanja in bližnja sinagoga. Najsve-tejši kraji za kristjane pa so v starem mestnem središču in na Oljski gori.

V stoletjih so verniki neurejeno gradili številne cerkve in druge zgradbe na krajih Kalvarije in Božjega groba, tako da si je danes težko predstavljati, kako so ti kraji izgledali v času Kristusove smrti. Danes, pod streho mogočne križarske bazilike, spominjajo na te kraje kapelice, oltarji in kripti. Ob izhodu cerkve Božjega groba je kam-

nita plošča maziljenja, ki jo verniki, poleg Božjega groba, zelo častijo. V tej baziliki so tudi zadnje postaje križevega pota. Na jugovzhodnem pobočju mesta se dviga gora Sion z dvorano

Zadnje večerje, Davidovim grobom in cerkvijo Marijinega spanja. Od dvorane Zadnje večerje pridemo do cerkve sv. Petra, zgrajene na mestu, ki se imenuje Gallicantus, in pod katero je velika votlina Petrovega kesanja, ker je Kristusa zatajil.

Nekaj kilometrov severozahodno od mesta se začenja dolina potoka Cedron, ki ločuje Jeruzalem od Oljske gore. Na pobočju je vrt, imenovan Getsemani, kamor se je Jezus umaknil, da bi molil v samotni. Getsemani pomeni stiskalnica za olje in še danes tam rastejo oljke iz Kristusovega časa. Na tem kraju stojita kripti cerkve Marijinega groba in votlina, kamor se je Gospod zatekel, ko je prebil noč na Oljski gori. Nedaleč od votline je bazilika Smrtnega boja, ki stoji nad cerkvijo iz 4. stoletja. V prezbiteriju bazilike je večja skala, kjer je Jezus potil krvavi pot. Na Oljski gori je bila križarska kapela, svetišče Vnebohoda, ki so ga muslimani spremenili v mošejo. Na južnem pobočju griča Vnebohoda je karmeličanski samostan Očenaša, obdan s štirimi galerijami, v katerih je več kot sto velikih okvirjev in v vsakem je v drugem jeziku zapisana molitev Očenaša. Slovenski Očenaš je v lepo vidnem okvirju ob vstopu v cerkev. Med zanimive kraje spada tudi Mrtvo morje, ki je več kot štiristo metrov pod morsko gladino. Je tako slano, z več kot 30% soli, da v njem ni življenja. Od tod njegovo ime. Temperatura morja dovoljuje kopanje skozi celo leto. Nad morjem se dviga grič Masada, kamor se je leta 73 po Kr. umaknilo tisoč Judov pred maščevanjem Rimljanov zaradi vstaje. Po triletnem rimskem obleganju, in ko Judje niso imeli več upanja na preživetje, so se predali s skupinskim samomorom in tako rešili

svojo čast.

Ob Mrtvem morju so leta 1947 v kraju Kumran odkrili stare hebrejske rokopise, med njimi tudi dva prepisa Izaijeve knjige. Preden so se slovenski romarji poslovlili od Svete dežele, so si ogledali še novi del Jeruzalema s parlamentom, pred katerim stoji mogočen bronast sedemkraki svečnik, ki je simbol Izraela in na katerem so v reliefni obliki prikazani razni prizori judovske zgodovine. Obvezen je tudi spoštljiv obisk spominskega parka in muzeja, ki pričata o grozotah, ki so jih Judje utrpeli v nacističnih taboriščih, kjer je izgubilo življenje nad 6 milijonov ljudi, med njimi milijon in pol otrok. V tem zapisu je zabeleženih le nekaj utrinkov z romanja v Sveto deželo, ki jih je Damjan Pavlin predstavil v besedi in sliki na srečanju v župnijski dvorani v Štandrežu, 23. januarja letos. Večera se je udeležilo lepo število prijateljev Svete dežele. Srečanje je obogatil p. Peter Lavrih, ki je s svojo prepričljivo besedo in bogatim sporočilom svetih krajev verjetno vzbudil pri prisotnih zanimanje za te izredne kraje, polne posebnih doživetij in spoznanj.

DP

Kratke

Dziwisz: Papež Janez Pavel II. leta 2000 razmišljal o odstopu

V Italiji je pred kratkim izšla knjiga spominov najtesnejšega sodelavca pokojnega papeža Janeza Pavla II. Kardinal Stanisław Dziwisz, ki je bil več kot 40 let papežev osebni tajnik, sedaj pa je poljski kardinal in nadškof Krakova, je v knjigi Una vita con Karol (Življenje s Karolom) med drugim zapisal, da je papež leta 2000 razmišljal o odstopu. Zapisal je tudi, da bi za poskusom atentata na papeža leta 1981 lahko stala takratna sovjetska obveščevalna služba KGB.

Dziwisz je v knjigi zapisal, da je papež Janez Pavel II. leta 2000 resno razmišljal o odstopu zaradi slabega zdravja, pa tudi o spremembi cerkvenih pravil, ki bi papežem nalagala, da se z 80. letom starosti poslovijo od aktivne službe in da ne ostanejo na papeškem položaju do smrti. Kljub temu se je odločil, da se mora "pokoriti Božji volji in ostati na položaju, dokler to od njega zahteva Bog".

Glede poskusa atentata leta 1981 Dziwisz meni, da je bil Mehmet Ali Agca popoln atentator: "Poslali so ga tisti, ki so mislili, da je papež nevaren. Kdo je bil najbolj prestrašen ob vesti, da je novi papež Poljak? Torej, kako ne bi pomislili na komunistični svet? Kako se ne bi spomnili, vsaj hipotetično, na KGB?" Agca je v poskusu atentata huje ranil papeža na Trgu sv. Petra maja 1981. Obstajajo domneve, ki pa niso bile nikoli potrjene ali dokazane, da so pri načrtovanju napada sodelovali bolgarski obveščevalci zaradi povezav Bolgarije z rusko KGB, ki je bila zaskrbljena zaradi podpore poljskemu sindikatu Solidarnost.

Kardinal Dziwisz v knjigi opisuje vse pomembne trenutke papeževnega življenja, od 8. oktobra 1966, ko ga je takrat še nadškof Karol Wojtyła imenoval za svojega tajnika, pa vse do papeževe smrti 2. aprila leta 2005. Kardinal Dziwisz v knjigi, ki je prava zakladnica še nikoli objavljenih podrobnosti, piše med drugim o izvolitvi Wojtyły za papeža leta 1978, njegovi podpori Solidarnosti in poskusu atentata leta 1981, opisuje pa tudi odnos papeža s takratnim komunističnim režimom na Poljskem. Knjiga pomeni tudi kroniko vsakdanjega življenja papeža Janeza Pavla II., od njegovih pogostih poti v tujino do pomembnih zgodovinskih dogodkov, kot so bili padec berlinskega zidu in teroristični napadi na ZDA 11. septembra 2001. Ne manjkajo niti podrobnosti o papežu Wojtyli kot človeku.

Knjigo je izdala italijanska založba Rizzoli, 29. januarja pa je izšla tudi na Poljskem. Knjiga sicer pomeni pa zapis pogovora Dziwisza z novinarjem Gianom Francom Svidercoschijem. V Italiji je knjiga že naletela na velik uspeh, prodali so jo že v več kot sto tisoč izvodih.

Francija "najverjetneje" najbolj plodna evropska država

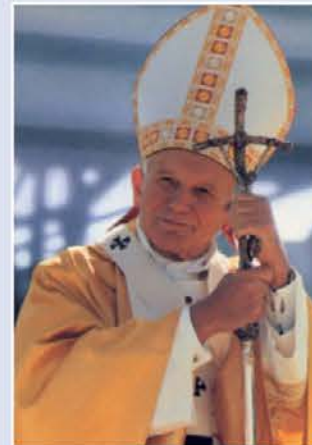
S povprečno dvema otrokoma na žensko je bila Francija v letu 2006 "najverjetneje" najbolj plodna država v Evropi, je pred kratkim obelodanil francoski statistični urad INSEE. Lani je bilo v Franciji rojenih 830.900 otrok, kar je za 2,9 odstotka več kot leta 2005. Francija je tako prehitela Irsko, ki je imela med državami članicami EU primat glede stopnje rodnosti, saj je na vsako odraslo lanko prišlo 1,98 otroka. Sedanja stopnja rodnosti v Franciji je največja v zadnjih 30 letih v tej državi. Kot je še sporočil INSEE, je bilo v Franciji 1. januarja 2007 63,4 milijona prebivalcev, kar je za 400.000 več kot leto prej. To je po oceni INSEE posledica večjega števila rojstev in daljše pričakovane življenjske dobe, ki se je pri Francozih zvišala z 76,7 leta v letu 2005 na 77,1 leta v letu 2006, pri Francozinjah pa z 83,8 leta na 84 let.

Unicef: Lani z aidsom okuženih preko 530.000 otrok

Vsako minuto se na svetu en otrok okuži z virusom HIV, ki povzroča aids. Samo lani se je okužilo več kot 530.000 otrok, mlajših od 15 let, v objavljenem poročilu ugotavlja Sklad Združenih narodov za pomoč otrokom (Unicef), ki ga je povzela STA. Kot navaja poročilo, se večina otrok z virusom HIV okuži že ob rojstvu preko matere. Število o okuženih otrocih v letu 2006 je sicer že ob izteku minulega leta objavil program ZN za boj proti aidsu UNAIDS. Kot je opozoril vodja Unicefa v Nemčiji Dietrich Garlich, so otroci v boju proti aidsu pogosto zapostavljeni: "Čeprav so cene zdravil že precej padle, pa večina otrok v državah v razvoju še vedno ni deležna zadostne medicinske pomoči. Za številne to pomeni smrtno obsodbo".

Po podatkih Unicefa tako le okoli 10 odstotkov okuženih otrok na svetu prejema zdravila, ki jim omogočajo preživetje, pa čeprav je cena zdravil za zaviranje razvoja virusa v zadnjih 12 ali 18 mesecih drastično padla. Unicef sicer priznava, da je bilo v boju proti aidsu v številnih državah, kjer je bolezen močno razširjena, narejenega že zelo veliko. Tako na primer v Namibiji vse več bodočih mamic dobiva zdravila za zaviranje razvoja virusa, da ne pride do prenosa okužbe na otroka v maternici. Delež nosečih žensk, ki so jim pomagali na ta način, se je v Namibiji dvignil s šestih odstotkov leta 2004 na 29 odstotkov v letu 2005. V Južnoafriški republiki, ki je po Indiji država z največ z aidsom okuženimi prebivalci, pa se je ta delež v istem časovnem obdobju povečal z 22 na 30 odstotkov.

Unicef pa tudi opozarja, da bi bilo potrebno več storiti tudi pri preprečitvi, ne le pri zdravljenju. Zlasti dekle in mlade ženske potrebujejo več informacij v zvezi s to boleznijo. Prav tako opozarjajo, da je stopnja okužbe pri ženskah, mlajših od 24 let, precej večja kot pri njihovih moških vrstnikih. Tako je na primer na Slonokoščeni obali in v Keniji okuženih petkrat več deklic, starih od 15 do 24 let, kot fantov v isti starosti.

Zid žalovanja

no. Pomembno prizorišče Jezusovega delovanja je bilo tudi mesto Kafarnaum na severni strani Tiberijskega jezera. Na tem kraju so izkopali pomembne ostanke raznih stavb, ki pričajo o cvetočem mestu

jezero z Gore blagrov, kjer je Jezus imel znameniti govor o osmih blagrh. Na ta dogodek spominja cerkev osmerokotne oblike, ki ima besedila blagrov izpisana na notranjem oboku kupole. Sveti kraji so bili v raznih zgodo-

Kratke

Priprave na Bratužev dan 23. februarja

Potekajo priprave na dan Lojzeta Bratuža oziroma počastitev 70-letnice njegove smrti, ko se bo v petek, 23. februarja, zvrstilo kar troje prireditev.

V organizaciji Sveta slovenskih organizacij, Kulturnega centra Lojze Bratuž, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, Zveze slovenske katoliške prosvete, Združenja cerkvenih pevskih zborov ter na posebno pobudo Prosvetnega društva Podgora in Mirka Špacapana, ki je prispeval okvirno zamisel, in v sodelovanju s Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, bo dan, poimenovan z naslovom V svetel spomin..., potekal na treh prizoriščih. Ob 17. uri bo na mestnem pokopališču v Gorici izvedena počastitev s krajšo mislijo, nastopom MoPZ Mirko Filej pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Ob 18. uri bo v Podgori odkritje plošče na hiši, v kateri je bil zaslišan Lojze Bratuž. Podoba na plošči je izoblikovala Albina Pintar, ploščo je izdelalo in tudi podarilo podjetje Klavdija Mužine iz Sel. Nastopili bodo Mešani pevski zbor Podgora in pevska skupina Akord ter recitatorja Irena Breganti in Jurij Klanjšček. Ob 19. uri bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž najprej kratka počastitev pred stavbo ob spomeniku, v veliki dvorani pa se bo odvil osrednji program. Poleg zbora Mirko Filej bodo nastopili Mešani pevski zbor Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja, orkestralni sestav Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, Sonja Mlejnik in Peter Simoniti iz Celja, ki bosta podala sonetni venec Ljubke Šorli pod naslovom Venec spominčič možu na grob, slavnostni govornik pa bo pisatelj Boris Pahor.

Na dogodek, za katerega je likovno podobo izoblikoval Franko Žerjal, je vabljeni najširša javnost oz. vsi tisti, ki želijo počastiti pomen Lojzeta Bratuža za vso našo narodno skupnost ter njegovo pričevanje za najgloblje razumevanje med vsemi ljudmi danes in jutri.

SSO: priznanje za predstavo "Lüneburška varianta"

Vsekakor je bila izvedba glasbene fabule "Lüneburška varianta" 2. in 3. februarja v Teatru Verdi v Gorici vsestransko pomemben dogodek. V sklopu Projekta Mozaik, ki povezuje goriško in novogoriško občino, je po romanu Paola Maurenisa nastala bogata in učinkovita predstava s številnimi soustvarjalci. Verjetno znane umetnice Milve ni potrebno posebej omenjati, dragoceno je dejstvo, da je gledališka postavitev združila izvajalce z obeh strani meje v enkratni sestav vsepovezovalne narave. Pri tem velja še posebej izpostaviti delež nosilcev in izvajalcev naše narodne skupnosti, Glasbene šole iz Nove Gorice, Kulturnega doma iz Gorice ter osrednjega prispevka Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel oziroma orkestra in zbora ArsAtelier ter ravnatelj Silvana Kerševana. Zahvala gre tudi Hilariju Lavrenčiču za delo z zborom ter ravno tako vsem našim glasbenikom in pevcem. V vsakem primeru odziven umetniški dogodek, ki je potrdil visoko ustvarjalno raven naše narodne skupnosti ter učinkovitost povezovanja v duhu nastajanja nove Evrope. / Svet slovenskih organizacij

Dvojezična anagrafska potrdila

Velika pridobitev za vse občane

Prvi radovedneži so se na uvodni dan izdaje novih dvojezičnih italijansko-slovenskih in italijansko-furlanskih anagrafskih potrdil na goriški občini zglasili že navsezgodaj. Pet minut pred uradnim odprtjem je v anagrafski urad goriške občine prišel gospod Mauro Tommasi, ki je zaprosil za uradno dvojezično italijansko-slovensko potrdilo o skupnem gospodinjstvu, sledil pa mu je predsednik občinskega okrožnega sveta Giorgio Stabon, ki je zahteval potrdilo v "marilenghe", in torej v italijansko-furlanski različici, z izpisom podatkov o stalnem prebivališču, državljanstvu in skupnem gospodinjstvu (certificat di residence, citadinanza, stat di famée). Navzoč je bil tudi odbornik za jezikovne skupnosti Silvestro Primosig, ki

je izjavil, da je "zelo vesel, da je goriška občina poskrbela za dodatno storitev za svoje občane, ki lahko sedaj še pogosteje uporabljajo slovenski in furlanski jezik pri stikih z javno upravo, in obema jezikoma, ki sta v našem prostoru predolgo imela drugorazredno vlogo, zagotovi-

la uradno mesto. Glede na to, da so bila italijansko-slovenska potrdila prevedena na podlagi slovenske pravne terminologije, jih bodo lahko uporabljali vsi Goričani tudi pri urejanju birokratskih zadev v sosednji Sloveniji, na primer v zapuščinskih primerih in pri podobnih zadevah. Posebno zaslugo za izpeljavo projekta ima seveda Dežela Furlanija-Juljska krajina, ki je na podlagi zaščitnega zakona 482 iz leta 1999 finančno podprla projekt in tako razbremenila občinski proračun. Upam pa, da bodo poleg občin, ki so že na samem začetku pristopile k projektu, tudi druge občinske uprave iz Dežele ubrale to pot, pri čemer jim bomo zagotovo ponudili vsi pomoč in posredovali potrebno znanje."

Dvojezična italijansko-slovenska in italijansko-furlanska potrdila, ki jih anagrafski urad goriške občine izdaja na zahtevo prosičev, pokrivajo številne potrebe občanov, ki potrebujejo podatke o stalnem prebivališču, državljanstvu, skupnem gospodinjstvu, samskem stanu, življenju, vdovstvu in vpisu v volilni imenik. V matičnem ura-

du pa so na voljo dvojezična potrdila s podatki o rojstvu, poroki in smrti. Urada sta za javnost odprta od ponedeljka do petka med 8.45 in 12., v sredo in ponedeljek pa tudi v popoldanskih urah med 16.30 in 17.30. Dvojezična potrdila se tako pridružujejo dvojezični italijansko-slovenski osebnim izkaznicam, ki jo Občina Gorica že leto dni izdaja na podlagi posebne zakonodaje za slovensko skupnost. Tudi za dvojezično italijansko-slovensko osebno izkaznico lahko občani zaprosijo v anagrafskem uradu, kjer za izdajo ni več potrebna predhodna rezervacija, saj je izdaja avtomatska. Občani morajo s seboj prinesiti le staro osebno izkaznico (tudi elektronsko) in tri fotografije. Ravno tako ni potrebno, da je stara osebna izkaznica pretekla: nova dvojezična osebna izkaznica ima petletno veljavnost, prostitelj pa doplača samo razliko med polno ceno izkaznice in ceno preostalega roka veljavnosti stare osebne izkaznice (npr.: ob zamenjavi dve leti stare osebne izkaznice je potrebno plačati samo 2,33 evrov).

Silvestro Primosig
Odbornik za večkulturnost in čezmejno politiko

Slovenska konzulta pri goriški občini

Dobro sodelovanje med konzulto in upravo

Goriški župan Vittorio Brancati in občinski odbornik Silvestro Primosig sta se udeležila zasedanja slovenske konzulte pri goriški občini, ki je bilo 31. januarja. Prisotnost župana in odbornika je nudila priložnost za oceno dela uprave in konzulte, predvsem na področjih, ki specifično zanimajo slovensko skupnost v občini. Srečanje je vodil predsednik konzulte Igor Komel, sodelovali pa so še podpredsednica Nadja Grusovin in odborniki Lorenzo Boscarol, Igor Devetak, Emil Jarc, Damjan Paulin, Bogdan Podveršič in Aldo Rupel. Enotna je bila ocena, da je bilo v zadnjih štirih letih sodelovanje med slovensko konzulto in občinsko upravo konstruktivno in da je pozitivno vplivalo na odnose med etničnimi skupnostmi in tudi na čezmejne posege. Uspelo je naš prostor obogatiti in ga odpreti, kar nudi Gorici in širšemu prostoru dobre pogoje za nove pobude in izzive. Gorica je lahko za

zgled drugim upravam večjih mest v naši deželi, ki so preveč vezane na preteklost in se ne zavedajo pozitivnih razvojnih možnosti, ki jih na različnih področjih nudi naša specifična deželna stvarnost. Goriška občina se je pozitivno odzivala na predloge slovenske konzulte in uresničila več posegov v korist slovenski narodni skupnosti. Zavzela se je za uresničevanje zaščitnega zakona na celotnem občinskem ozemlju in za izvajanje zakona št. 482, ki vsebuje določila za zaščito zgodovinskih jezikovnih manjšin v državi. V tem okviru je občina ustanovila urad za Slovence in začela izdajati dvojezične osebne izkaznice in druga anagrafska potrdila. Postavitev spomenika Simonu Gregorčiču v osrednjem mestnem

parku predstavlja pomemben mejnik vrednotenja bogate kulturne tradicije mesta. Goriški župan Brancati je pozitivno ocenil delo konzulte, ki se ni omejevala izključno na manjšinska vprašanja in je bila pozorna tudi na zadeve, ki so splošne narave in zanimajo celotno mesto. Izra-

Foto Bumbaca

vil je prepričanje, da je uprava ravnala pravilno pri obravnavanju in reševanju vprašanj, ki jih je postavljala slovenska narodna skupnost in tudi, ko je bila pri nekaterih zadevah previdna in jih je reševala postopno. Tudi po njegovem mnenju je mesto naredilo pomembne korake pri medsebojnem spoznavanju in sode-

lovanju in vstop Slovenije v Evropsko zvezo je bila še dodana vrednost že dobro utečenim oblikam čezmejnega sodelovanja. Odbornik Primosig je obžaloval, da ni občini uspelo, da bi spremenila občinski statut in pravilnik, ki bi omogočil slovenskim občinskim svetovalcem, da bi govorili v materinem jeziku. Občina je pokazala dobro voljo in na-

mestila v občinski sejni dvorani naprave za simultano prevajanje. Seveda ostajajo še odprta vprašanja, od pravilnika slovenske konzulte, do Trgovskega doma in toponomastike. Odborniki so specifično opozorili župana, da nekateri vtreci in

osnovne šole v mestu nimajo na preceljih poslopij dvojezičnih napisov in poimenovanj. Štandardna osnovna šola, ki letos praznuje 150-letnico ustanovitve, pričakuje, da bo občina postavila ploščo z imenom šole po Franu Erjavcu. V kratkem bo na pobudo konzulte izšla publikacija o Trgovskem domu.

In memoriam

Spomin na Edija

Edija De Vetta sem spoznal, ko sem v sedemdesetih letih začel zahajati po nakupe v skladišče lesa podjetja Brama. Počakal sem vedno, da me postreže Edi, ker se je edini lepo izražal po slovensko. Les je ponujal spoštljivo in ga skoraj božal z velikimi dlanmi, kakršne imajo tisti, ki vse življenje prekladajo deske in tramove. Pokazal je na lesne žile in ugotavljal, kako se je drevo počutilo, ko je tiste plasti rojevalo: suša, nevihte, ledene zime, plazovi. Bil je občudovalec vsega lepega in vrednega, a predvsem občudovalec življenja. Povsod v naravi je videl čudeže in opozarjal nanje: "Poglej tisto rastlinico, kako raste iz skalne razpoke, kakšno moč ima življenje! Glej to ptico, kako čudovito leti,

poglej ono jelko, kako se vzpenja v višino." Nikoli se ni mogel načuditi visokogorskim cveticam in njihovemu vztrajanju v ostrih podnebnih razmerah. Z enako vneto je hvalil delo člo-

veških rok. Med obrtniki je najbolj cenil mizarje in rezbarje, ker znajo spretno obdelati tisti njegov ljubljani les. Toda hvalil je vse rokodelce, ki so svoje delo mojstro opravljali. Njegove pohvale so

bili deležni pridelki pridnih kmetov in pravilno pečeni kruh ali potice marljive gospodinje. Dobrih in lepih stvari ni mogel nikoli prehladiti.

Bil je zelo dovzeten za vse dosežke človeškega duha. Za tistimi trdimi rokami sta se skrivala mehko srce in nežna duša. Prevzele so ga tako narodna kot klasična glasba, zborovska in orkestralna, občudoval je vsa glasbila, od orglic do orgel. Z velikim zanimanjem si je ogledoval likovne umetnine, si jih vtisnil v spomin in o njih pogosto govoril. Čeprav je prihajal zvečer utrujen z dela, se je takoj odpravil na koncerte, na odprtja razstav, k cerkvenim obredom. Izredno je ljubil gore in planinski svet. Občudoval je vztrajnost in življenjsko

moč gorjanov ter sveto cenil vse njihove pridelke. Z njim in z ženo Emico smo prehodili vse najlepše vrhove v Julijcih. Zadnji dvatisočak, na katerega se je povzpел, je Viševnik nad Uskovo (2050

m). Na vrhu sva se slikala, z ljubljanim Triglavom v ozadju (slika). V zadnjih letih sva se spuščala nižje in pohode skrajšala. Prehodila sva vse steze od Svete Gore do Angelske gore. Vračal se je domov utrujen in srečen. Zadnjič sva šla na pohod po Čavnu novembra 2005, komaj petnajst mesecev pred njegovim odhodom na nebeške planine. Bila sva oba ljubitelja zgodnjih jutranjih ur, zato je bila najina maša tista ob sedmih v goriški stolnici. Potem je z veliko gorečnostjo zahajal k jutranji maši na Mirenski Grad. Vsako nedeljo in praznik, prav do zadnjega, se je točno ob 6.35 ustavil z avtom pred hišo in me počakal, da sem šel z njim. Ta maša je postala zanj poglavitni dogodek v tednu.

Po maši se je ustavil pri nas in prav v tem času, ko se je bližal sv. Valentin, njegov rojstni dan leta 1933, je z otroškimi veseljem občudoval zvončke, ki so pod macesnom kljub mrazu silili na dan. Božja narava je izgubila velikega občudovalca in zvestega prijatelja. **Danilo Čotar**

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vabi na

PREDAVANJA 2007

DOM FRANC MOČNIK, GORICA, UL. SAN GIOVANNI 9

Torek, 13. februarja, ob 20.30

Bogdan Žorž:

VZGOJA ZA ODREKANJE

Torek, 27. februarja, ob 20.30

s. Mateja Kraševac:

SONCE NAJ NE ZAIDE NAD VAŠO JEZO

(Reševanje konfliktov v družini)

Torek, 6. marca, ob 20.30

Katarina in Tomaž Erzar:

KOMUNIKACIJA MED ZAKONCI

Torek, 13. marca, ob 20.30

Bogdan Žorž:

VZGOJA ZA ODGOVORNOST

INFORMACIJE: 0481 536455

Srečanja
z glasbo
2006-2007KLAVIRSKI
RECITAL

ILARIA LOATELLI

Zmagovalka 6. mednarodnega tekmovanja
"Citta' di Gorizia" - Nagrada "Giuliano Pecar"

L. VAN BEETHOVEN, F. CHOPIN, F. LISZT

Kulturni center Lojze Bratuž

četrtek, 15. februarja 2007, ob 20.30

In memoriam

Marija Ozebek vd. Doktorič

V torek, 30. januarja, je v Gorici v 82. letu starosti umrla Marija (Mari) Ozebek. Rodila se je v Podbrdu, pod fašizmom pa se je z družino izselila v Savono. Po drugi svetovni vojni se je preselila v Gorico, kjer je spoznala Emila Doktoriča, profesorja na slovenskih šolah, in se z njim poročila. Oba sta bila zaljubljena v planine, kamor sta vedno rada zahajala. Rodila sta se jima Aleš in Vida; prav družini je pokojnica posvečala svoja najlepša leta in zanjo tudi opustila poklic šivilje, ki ga je opravljala vrsto let. V naši, slovenski skupnosti bomo pogrešali njeno zvesto in milo prisotnost.

In memoriam

Amos Pazzagli

Prejšnji teden je goriško javnost prizadela vest o smrti Amosa Pazzaglia, ki je podlegel bolezni v 74. letu starosti. V letih 1965-70 je bil župan v Mošu, kjer se je tudi rodil in bil ves čas med vaščani zelo priljubljen; nato je bil vrsto let visok funkcionar pokrajinske uprave vse do upokojitve leta 1994. Poročen je bil s Katjušo Faganel, dolgoletno profesorico na klasičnem liceju Primož Trubar. Kdor je vsaj malo poznal g. Amosa, ga bo gotovo ohranilo v najlepšem spominu, saj je bil veder in uglajen gospod, prijeten in pozoren sogovornik. Gospod življenja naj mu bo bogat plačnik!

Predavanja Skupnosti družin Sončnica

Za zdravo rast družin in mladih

Skupnost družin Sončnica je pripravila tudi za letošnjo pomlad niz predavanj za starše in vzgojitelje. Srečanja bodo potekala v Domu Franc Močnik, ul. San Giovanni 9, v Gorici (tel. 0481 536455) ob 20.30.

V torek, 13. februarja, bo že znani psihoterapevt Bogdan Žorž govoril na temo *Vzgoja za odrekanje*. Odrekanje je namreč danes izjemno nepopularna beseda, pa čeprav pomeni temelj svobode. Svoboda pa je tudi izbira med možnostmi, ki jih imamo. Otrok, ki ni sposoben odrekanja, ni sposoben izbire. Ker ne more imeti vsega, je kronično nezadovoljen.

V torek, 27. februarja, bo univ. dipl. socialna pedagoginja s. Mateja Kraševac govorila o reševanju sporov v družini na temo *Sonce naj ne zaide nad vašo jezo*. Spregovorila bo o tem, zakaj pride do konflikta, katere so stopnje konflikta, kako rešiti konflikt, kdo ima prav, kaj se pravzaprav dogaja v naših odnosih, da se prepiramo in to prav s tistimi ljudmi, ki jih imamo najraje.

V torek, 6. marca, bosta gosta SD Sončnica zakonca Katarina in Tomaž Erzar, ki se strokovno ukvarjata s poučevanjem, izobraževalnimi programi, s pomočjo zakoncem in družinam. Tokrat bosta govorila o *Komunikaciji med zakonci*. Ni mogoče namreč biti človek in biti nenavezan

Bogdan Žorž

ali povsem imun do drugega, trdita. Bistvo človekove intimne in najmočnejši impulz preživetja je biti povezan, pripadati, stopiti v odnos, komunicirati. Komunikacija med zakoncema je temeljnega pomena za pravilen razvoj odnosov v družini.

V torek, 13. marca, bo na zadnjem predavanju spet govoril Bogdan Žorž, tokrat pa na temo *Vzgoja za odgovornost*. Odgovornost se privzga ob reševanju problemov, ob sprejemanju napora in izbire. Če je starši niso privzgojili otroku, je najbolje mu čimprej omogočiti, da doživi življenjsko razočaranje, poraz, neuspeh. Pri tem mu je treba pomagati, da prepozna sebe in svojo neodgovornost kot vzrok takega stanja in dobi priložnost, da se z ustreznimi potezami izkoplje iz tega poraza.

Toplo vabljeni vsi, ki vam je pri srcu vzgoja mladih!

Obvestila

Društvo Tržič in knjigarna Rinasita iz Tržiča vabita na predstavitev knjige Belinov kodeks avtorja Iva Petkovška, v petek, 9. februarja, ob 18.30 v knjigarni Rinasita. Avtorja bo predstavila podžupanja Silvija Altran.

S tradicionalnim letnim uvodnim govorom v petek, 16. t.m., ob 17.30 se bo uradno začela 25. obletnica goriškega Inštituta za družbeno in versko zgodovino. Srečanje bo potekalo v dvorani pokrajinskega sveta, nastopil pa bo prof. Sante Graciotti, znan slavist in akademik, nekdanji docent slovanske filologije na rimski univerzi La Sapienza. Govoril bo o odnosih med pravoslavnimi Cerkvami in katoliško Cerkvijo na slovanskem Balkanu. Večer bo uvedel predsednik Inštituta g. Luigi Tavano, ki bo orisal dosedanje in prihodnje delovanje ISSR. Vabljeni!

V Gnidovčevem domu na Mirenem Gradu je do konca februarja na ogled razstava ilustracij Paole Bertolini Grudina in Walterja Grudine. Toplo vabljeni!

Potovanje na Kitajsko z Novim glasom od 15. do 24. maja 2007. Sporočamo, da se vpisovanje zaključuje 15. februarja, zato prosimo vse, ki bi se nam želeli pridružiti, da pohitijo z vpisom. Spored potovanja in informacije dobite na upravi v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473.

Romanje v Rim od 23. do 27. aprila 2007. Ob obisku škofov iz Treh Benečij pri sv. očetu smo tudi slovenski verniki vabljeni na srečanje s papežem Benediktom XVI. na skupni avdici 25. aprila. Skupno somaševanje škofov iz Treh Benečij bo v torek, 24. aprila, ob 17. uri v baziliki sv. Pavla izven obzidja. Predviden je tudi ogled glavnih rimskih bazilik in drugih znamenitosti ter obisk groba Janeza Pavla II. Informacije in vpisovanje na upravi Novega glasa v Gorici, Travniki 25, tel. 0481 533177 in na uredništvu v Trstu, ul. Donizetti 3, tel. 040 365473. Akontacija ob vpisu: 150,00 evrov. Vpisovanje se zaključuje 23. februarja.

Darovi

Ob nabirki za katoliški tisk: župnija Pevma 173,50; Štmaver 46,50, Mavhinje 110,00;

Števerjan 128,00; Jazbine 34,00 evrov; župnija Zgonik 110,00; župnija Šempolaj 190,00 evrov.

Za slovensko Karitas: v spomin na drago Mari Ozebek druž. Sirk 50,00 evrov.

Cestitke

Draga nona Marica! S tabo, ki si tako sveža in mladostna dočakala častitljivih 90 let, se veselimo in ti želimo, da bi še dolgo tako predano skrbela za družino in domači vrt! Vanda, Luigi, Marta, Sandra in Mauro

Sožalje

Društvo krvodajalcev iz Sovodenj izreka iskreno sožalje odborniku Srečku Tomsiču in sorodnikom ob izgubi mame Milke.

Ob smrti dragega moža Amosa Pazzaglia izražajo iskreno sožalje prof. Katjuši Faganel vsi nekdanji licejci, ki se je še vedno radi spominjajo.

Člani našega uredništva izrekajo Vidi in Alešu Doktoriču občuteno sožalje ob smrti mame Mari.

Dragi Emici ob hudi izgubi ljubega moža Edija De Vetta izrekajo iskreno sožalje Marilka, Verena in Iva z družinami.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 09.02. do 15.09.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 9. februarja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Domače viže - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti in obvestila - Vjc tedna.

Ponedeljek, 12. februarja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 13. februarja: oddaja odpade zaradi prenosa košarkarske tekme.

Sreda, 14. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Stari macesen in spomin ga prijatelja. - Izbor melodij.

Četrtek, 15. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Mala Prešernova proslava

V priredbi slovenskega dijaškega doma Simon Gregorčič, ljudoteke Pikanogavička, Kulturnega doma, SZ Dom in ZSKD-ja bo v petek, 9. februarja, ob 18. uri v Kulturnem domu Mala Prešernova proslava s podnaslovom Z otroškimi čevlji po poteh jezika in kulture. Otroci in starši bodo lahko poslušali slovensko pesem in si ogledali lutkovno predstavo, ki jo bosta ponudila prijatelja Sten Vilar in Andreja Stare. Na odru se bodo najprej predstavili mlajši otroci zbora ljudoteke Pikanogavička, zbor Goriški vrbčki in vokalna skupina Dijaškega doma. Vse tri sestave vodi prof. Irena Pahor, na klavir jih spremlja prof. Dina Slama. Čevljičke vseh oblik in barv boste spoznavali v prej omenjeni lutkovni predstavi z naslovom Potovanje malega čevlja. V zgodbo so vpleteni otroški, športni in vojaški čevlji, kot tudi tisti strgani in umazani, pa še tisti z veliko peto in celo škornji. O tem, kako pomemben del naših življenj je čevlji, priča tudi bogato ljudsko izročilo - vraže, simbolika, pravljice in pregovori. Čevlji so torej pogoj, da se lahko odpravimo na pot, vsakodnevno in življenjsko. Po lanskem uspehu in v sklopu slovenskega kulturnega praznika bo v soboto, 10. februarja, v organizaciji dijaškega doma Simon Gregorčič poučni izlet. Gojenci bodo obiskali Muljavo, rojstno vas Josipa Jurčiča, ogledali si bodo gledališko predstavo in Krjavljevo hišo. Popoldne pa bodo počofotali v vodnem parku Atlantis v Ljubljani.

Priznanje K. Humar 28. februarja

Priznanje Kazimir Humar zborovodjema Elviri Chiabai in Zdravku Klanjščeku

Odbor, v katerem so predstavniki Kulturnega centra Lojze Bratuž, Združenja cerkvenih pevskih zborov in Zveze slovenske katoliške prosvete, je soglasno sklenil, da priznanje Kazimir Humar, ki ga razpisujejo navedene kulturne ustanove za leto 2006, prejmeta Elvira Chiabai in Zdravko Klanjšček. Chiabajeva je posvetila vse svoje moči, navdušenje in znanje mladinskim pevskim skupinam in je več kot trideset let vodila mladinski zbor v Štandrežu. Zdravka Klanjščka pa poznamo kot odličnega pevca, sposobnega zborovodjo in vsestransko aktivnega kulturnega delavca. Veliko let je uspešno vodil mešani pevski zbor Rupa-Peč. Še vedno vodi moški pevski zbor Mirko Filej in zadnje čase tudi zbor iz Mirna. Podelitev priznanj bo 28. februarja 2007 v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

ŽUPNIJA SV. LOVRENCA in
ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ RONK

vabita na

**ORGELSKI KONCERT
MIRKA - FEDERICA BUTKOVICA**

z akademije za glasbo v Ljubljani

Sobota, 10. februarja 2007, ob 20. uri
Cerkev sv. Lovrenca v Ronkah

Vljudno vabljeni
na odprtje razstave

**SLOVENSKA LIKOVNA UMETNOST
DRUGE POLOVICE 20. STOLETJA**

SLIKARSTVO, GRAFIKA IN MALA PLASTIKA
IZ ZBIRKE NOVE LJUBLJANSKE BANKE

Dvorana pokrajinskih muzejev na Goriškem gradu
petek, 16. februarja 2007, ob 19. uri

Razstavljena dela v Kulturnem centru Lojze Bratuž so na ogled od 19.2. do 2.3.2007, od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure, ob prireditvah ali po dogovoru

Prosvetno društvo Štandrež
vabi na**DAN SLOVENSKE KULTURE**

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič
Sreda, 14. februarja 2007, ob 20. uri

Prireditev oblikujejo:

Otroški pevski zbor Štandrež
pod vodstvom Alessandro Schettino

Recitatorji Prešernovih poezij

Društvo TOJVA A.D. 1200

in

Društvo žena iz Vrtojbe
s prizorom na besedilo Renata Podveršiča
Z BORELO V EUROPO

Pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete

v sodelovanju z župnijo
Sv. Mavra in Silvestra

**SV. VALENTIN
ŠTMAVER**

sedež društva, okraj Znorišče 4
10. in 11. februarja 2007

Sobota, 10. februarja 2007, ob 20.30

Otvoritev razstave slik umetnika Hijacinta JUSSE

Slikarja bo predstavil Saša QUINZI

Nastopata MePZ RUPA-PEČ in MPZ ŠTMAVER

Razstava bo odprta tudi v nedeljo, 11. februarja, od 9. do 19. ure

Nedelja, 11. februarja 2007

ob 9.00: Odprtje kioskov z jedmi na žaru,

pijačo in domačimi štruklji

ob 10.00: SLOVESNA SV. MAŠA

Po maši nastop KD Pihalnega orkestra GORIŠKA BRDA

Dirigent: Boštjan VENDRAMIN

Toplo vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

V Kulturnem domu v Trstu

Tesla electric company gost SSG

V petek, 26. januarja, je bila v Kulturnem domu v Trstu na povabilo SSG izvenabonmajnska gledališka predstava Tesla electric company, zadnje odrsko delo priznanega slovenskega režiserja Tomaža Pandurja. Predstava, ki je doživela premiero na lanskem festivalu Mittelfest, je koprodukcija neinstucionalne gledališke organizacije Pandur Theaters in Gledališča Ulysses (Brioni), festivala Mittelfest 2006 in Festivala Ljubljana. Na tržaški ponovitvi je številno občinstvo najprej pozdravil umetniški vodja SSG Marko Sošič, v imenu Mittelfesta pa prof. Furio Honsell. Ta projekt, katerega avtor večjezičnega scenarija je Darko Lukič, dramaturgije pa Livia Pandur, je poklon enemu od največjih, a obenem skoraj nepoznanemu znanstveniku

20. stoletja, Nikoli Tesla. Hrvaški znanstvenik srbskega izvora, ki se je preselil v Združene države Amerike, je s svojimi raziskavami veliko pripomogel k tehnološkemu razvoju 20. stoletja, saj je izumil izmenični električni tok, princip delovajna radijskega oddajanja in neonske razsvetljave, prvo hidroelektrično postajo in veliko drugih principov, na katerih temelji moderna fizika. Njegova zasluga je tudi ta, da imamo danes mobilne telefone. Zaradi svojih dosežkov ni bil nikoli nagradjen, ker so si njegove patente prisvojili drugi znanstveniki, kot Westinghouse in Edison. Še danes pogrešamo veliko število njegovih zapiskov in dokumentov, ki so postali "top secret" po ukazu ameriških vladnih

poteznih projektov, pri katerih je zelo pomembna vizualna komponenta, ki nagovarja sodobnega človeka, navajenega slik in podob. Doživel je plodno ustvarjalno obdobje v letih '90 v mariborskem gledališču, kjer je bil umetniški vodja, nato se

sih pa spregovori z notami poezije, ki ustvarijo še več magije v že tako vizionarni predstavi. Magično noto dodaja glasba, za katero je odlično poskrbela slovenska skupina Silence. Songi, ki sta jih izvajala v živo Primož Hladnik in Boris Benko (glas in klavir), pomagajo ustvariti emocionalna vzdušja, ki so se vrstila na odru. K temu je pripomogla tudi scenografija. Večino odra je zasedal velik, monumentalni, črn vrtljivi valj, znotraj katerega se je dogajalo dejanje, ko so se odpirale njegove stene. Bil je podoben velikanski tabli, kjer je bilo zapisanih veliko števil, kot če bi bila to Teslova študijska tabla, ki so jo

samega Teslova principa o krožnem magnetnem polju. Tudi delo samo je zgrajeno z nekakšnim krožnim principom, ki ponazarja cikel časa, ki gre od zadnjega trenutka Teslova življenja do njegovega rojstva. Delo se začne s prizorom njegove smrti in zdi se, kot da bi se Tesla spominjal raznih trenutkov svojega življenja, ki so razvidni v drugih prizorih, ločenih med sabo tudi s premiki sten valja. Celotna scenografija in posamezni prizori so podobni črno-belim slikam ali prizorom iz nemih filmov. Estetika predstave išče eleganco newyorške visoke družbe iz začetka 20. stoletja, ki jo ponazarjajo krasni kostumi Aleksandra Radoviča, smokingi in večerne obleke edine igralke. Vse je seveda črno in belo. V tej izbiri vidim tudi Teslov nemirni duh, njegovo hrepenenje po kozmični energiji, po izrednih iznajdbah, ki ga dobro ponazarja kričeča belina neonske luči v črni podlagi valja.

To črno-belo vzdušje, prežeto z nekaj melanholije, spominja tudi na nemški ekspresionizem. Predstava nosi v sebi podobnosti z nekaterimi deli pionirjev modernega plesa Mary Wigman in Kurta Joosa, a brez iskanja grdega in spačenega, kot je bilo poglavito za tisto estetiko, saj je v Pandurjevem delu prikazana tudi lepota nagega človeškega telesa, ki bolj spominja na starogrške kipe ali na italijansko renesančno slikarstvo, morda ker se je tudi Pandur sam preizkušal v

ujeljavil v tujini. Na domačih in mednarodnih festivalih je prejel več nagrad. Pred leti je ustanovil mednarodno gledališko organizacijo Pandur Theaters, ki hoče razpreti meje gledališča s pravim mednarodnim gledališkim ansamblom, saj so njegovi igralci Slovenci, Srbi, Hrvati in Nemci.

Lepo je, da imamo na tržaškem slovenskem odru v gosteh včasih tudi kako posebnjšo, manj konvencionalno predstavo, kot je zagotovo Pandurjev projekt. V slednjem sem s presečenjem opazila prvine, ki

igralci med igro še dopolnjevali s pisanjem novih. Ko se je valj prvič odprl in razkril znanstvenika v sredini, sem takoj pomislila na velikansko ječo, ki ga je držala uklenjenega, na mejo, ki ga je obkroževala. Morda so bili zanj njegov genij in izumi kot meja do znanega sveta, navadnega življenja, kot se je dogajalo drugim velikim umetnikom in genijem, ki so jih sodobniki redkokdaj razumeli in sprejeli, a raje gledali nanje kot na čuden fenomen. To bolečino sem začutila, ko se je valj s težavo odpiral in zapiral, kot bi hotel ponazoriti, kako težko se situacije v življenju spremenijo, kako je težko odpraviti predsodke ljudi in s kakšno lahkotno se talentirana, tankočutna, ranjena oseba zapre v svoj "črni valj", iz katerega, kot vemo tudi iz zadnjih tragičnih dogodkov, samomorov med našimi mladimi, se včasih kdo tudi ne prikaže več. Ideja črnega valja pa nosi poleg možnega psihološkega in intimnega pomena tudi prispodobo krožnosti Vesolja ali

slikarstvu in je s preprosto, stoji in obenem močjo nagega telesa, hotel povedati kako lep, jasen in čist je bil Teslov duh, ki je dosegel izredne cilje, a je tudi žalostno končal prav zaradi svoje ranljive razgaljenosti.

V delu je vsak gib do konca zrežiran in določeni trenutki so imeli v ozadju zanimivo koreografijo, ki je dajala delu občutek se večje uglajenosti. Teslova komplicirana življenjska zgodba in kompleksen značaj prideta namreč na površje v več odsevih. Materializira se v sedmih igralcih, ki uprizarjajo Teslo v njegovih različnih značajskih aspektih. Edina igralka pa ponazarja ženske like v Teslovi življenjski zgodbi, na koncu pa tudi nekakšno boginjo, ki ima svet v rokah. Zlata kroga se pojavlja tudi v Teslovih rokah in spominja na njegove velike dosežke, s katerimi "je imel svet v rokah". Zaradi homogene igre izvajalcev je številna publika občutila posebno energijo, ki je povezovala delo v živo celoto in ustvarila res zanimiv gledališki trenutek.

Raffaella Petronio

organov, po njegovi smrti leta 1943 v nekem newyorškem hotelu, kjer se je znašel osamljen in pozabljen.

Tesla electric company je gledališki projekt o tem velikem izumitelju, ki je doživel tudi veliko porazov. Režiser Pandur je zaslovel na svetovnih odrih zaradi bujne kreativnosti svojih uprizoritev, veliko-

se bolj skladajo z gledališkimi zakoni plesnega teatra kot običajnega gledališča. To je morda zmedlo tiste gledalce, ki v gledališču iščejo zgodbo in predvsem besedilo. V Pandurjevem delu pa tekst sploh ni bistven, a je le dodatek, ki včasih opiše določeno situacijo, včasih komentira dogajanje skoraj kot nekakšen starogrški tragični zbor, včas-

Kulturna panorama

Solidarnost prof. Miranu Košuti

Slavistično društvo Trst Gorica Videm izraža solidarnost Slavističnemu društvu Slovenije in njegovemu predsedniku prof. Miranu Košuti ob nerazumljivih zapletih v zvezi s potrditvijo njegove funkcije. Slovenske etnične meje se pač ne pokrivajo z državnimi mejami, ampak to ne sme biti ovira, da bi Republika Slovenija ne upoštevala Slovencev izven državnih meja kot nacionalni subjekt tudi v zakonodaji. Čeprav smo državljani različnih držav, živimo danes vsi strnjeno naseljeni Slovenci znotraj Evropske unije in je zato še bolj nedopustno, da obravnava slovenska zakonodaja del pripadnikov lastnega naroda kot tujce.

Še o nepotrebnem zapletu...

V minulih dneh smo prebrali veliko ogorčenih in tudi umirjenih protestov na račun slovenske zakonodaje, po kateri naj bi bilo prof. Miranu Košuti onemogočeno predsedovanje slovenskemu slavističnemu društvu, ki združuje vse sloveniste ne glede na kraj, kjer bivajo. Pogojniki rabimo zato, ker še vedno verjamemo, da se bo našla ustrezna pravna rešitev za ta nepotrební zaplet, čeprav se zavedamo, da tudi slovenska zakonodaja premnogokrat ne sledi potrebam časa. Naše mnenje je, da do takih stvari ne bi smelo prihajati, predvsem zato ne, ker smo Slovenci, ki živimo zunaj meja naše domovine Slovenije, polnopravni člani slovenskega naroda. In tudi zato ne, ker ne potrebujemo novih "mučencev", imamo jih že dovolj; prof. Miran Košuta je s svojim strokovnim delom že dokazal, kdo je, in tokratne medijske pozornosti zares ne potrebuje. Potrebuje pa hitro in ustrezno pravno rešitev, da bo lahko polnopravno delal kot predsednik Slavističnega društva. To ja! / JUP

Literarna delavnica za mladino

Mladi višješolski literarni ustvarjalci bodo tudi letos imeli možnost, da se izkažejo na že tradicionalni delavnici, ki jo vsako leto prireja licej F. Prešeren v okviru sklada Nadie Pertot. Prav profesorici, ravnateljici, kulturni delavki in publicistki Nadi Pertot, ki je v svoji karieri spodbujala mlade literarne talente, je namreč namenjen ustvarjalni natečaj, ki praznuje letos svoj osmi rojstni dan. Letos se bodo mladi navdušenci tematsko navdihovali ob poeziji sodobnega slovenskega pesnika, esejista in dramatika Milana Jesiha. Prozna in pesniška besedila, ki jih bodo dijaki ustvarjali v ponedeljek, 12. februarja, med 4. in 6. učno uro v prostorih liceja F. Prešeren, bo ocenjevala komisija, ki jo sestavljajo profesorice Majda Cibic, Slava Starc, Majda Artač - Sturman in Barbara Zlobec. Izid natečaja bo razglašen na Prešernovi proslavi, ki jo bo licej F. Prešeren priredil v soboto, 24. februarja, in na kateri bo prisoten tudi sam umetnik Milan Jesih. Najboljša prozna in pesniška besedila bodo objavljena v dnevnem ali tedenskem tisku. / Patrizia Jurinčic

Proslava ob dnevu slovenske kulture

Osrednja proslava ob Dnevu slovenske kulture bo letos proslava mladih in njihovega medsebojnega povezovanja v znamenju različnih umetniških zvrsti. Nositeljica pobude, Zveza slovenskih kulturnih društev, je pri zahtevnem projektu angažirala kulturno delavko Vesno Tomšič, ki je s svojo izkušnjo na področju mladinskih gledaliških produkcij dala prireditvi krila mladostne domišljije. V četrtek, 8. februarja v Kulturnem domu v Trstu in v nedeljo, 11. februarja v Kulturnem domu v Gorici bo nastopilo devetindeset tržaških in gorških pevcev, glasbenikov, plesalcev in ljubiteljskih igralcev, protagonistov spleta umetniških izrazov, ki sloni na dramatizacijah Povodnega moža in Turjaške Rozamunde. Zamisel režiserke je s povezovalnim motivom tolmačil avtor glasbene kulise Iztok Cergol: "Nastanek Motiva ljubezni je navdihnila ljubezen do življenja, konkretnije tudi ljubezen, ki jo ima Vesna do svojega dela, do gledališča. V predstavi ima glasba dva nivoja izpostavljenosti, kot avtorski leitmotiv in pri treh priredbah uglasbitev Prešernovih poezij ter kot komentar gledališkega dogajanja. Pri glasbeni kulisi dveh dramatizacij sva si z Igorjem Pericem izposodila nekaj gradiva pri Čajkovskemu, Händlu, Mendelssohnu, Vangelisu, Boccheriniju in Smetani."

Poleg skupine glasbenikov, ki bo igrala v živo, bodo pri glasbenem delu predstave nastopila dekleta zbora Kraški slavček in pevka Martina Feri. Veliko igalsko zasedbo je režiserka koordinirala in pripravila na nastop ob sodelovanju lektorja Gregorja Geča. Kostume je skupaj s Tomšičevo sešila in prikojila Betty Starc. Pri oblikovanju koreografij pa sta sodelovali Raffaella Petronio in Elena Husu. "Kar se v prsih skriva" je poklon Prešernovi umetnosti v širšem smislu, ki daje mlajšim generacijam glas in možnost kreativnega izražanja ob razmišljanju o estetskih in vsebinskih sporočilih literarne zakladnice. / PAL

Za naš jezik

Še o filmu in TV

V Sloveniji slišimo večkrat govoriti o kakem političnem scenariju, po katerem naj bi potekalo politično življenje: pri tem je mišljena vnaprej načrtovana politična igra, s katero bi opozicija ali pozicija rada prelisičila drugo stran. Beseda **scenarij** pomeni na splošno "dramsko besedilo z opisi dogajanja in dialogi za snemanje dramskih del in oddaj". Lažni italijanski prijatelj **scenarij** navadno nima istega pomena, saj so s to besedo mišljeni: *scenska oprema*, *panorama*, *osnutek* in še na koncu *scenarij*. Pravi prevod je: *sceneggiatura* ali *copione*.

Po našem in koprskem radiu se marsikdaj uporablja **sigla** v italijanskem pomenu besede, tj. namesto slovenske **špice** (glasbene, stalne), ki uvaaja ali spremlja kako oddajo. Radijski in televizijski uslužbenci se izgovarjajo, da je špica nemška beseda, vsi vemo tudi, da je sigla italijanska. A problem ni v izvoru: po slovenskem pravopisu beseda sigla pomeni samo *kratico*, *okrajšavo*, medtem ko se beseda špica uporablja v filmskem žargonu za *filmsko glavo*. Radio in TV pa bi se morala naslanjati na pravopis! Če že uporabljamo tujke, jih moramo uporabljati tam in takrat, kadar nam to dovoljuje pravopis! Tudi tokrat smo spoznali dve dvojici lažnih prijateljev: scenarij - scenarij in sigla - špica. Zato bodimo pozorni:

scenarij = sceneggiatura, copione
(glasbena) **špica** = sigla (musicale)

Krstna izvedba dramske priredbe romana Lüneburška varianta

Smrtne sence na šahovnici življenja

Gorica je prejšnji konec tedna dokazala, kakšen ustvarjalni naboj hrani v svojih nedrih in kakšen izreden kulturni dogodek lahko vzklije, ko strnejo svoje žlahtne sokove tiste umetniške duše, ki verjamejo v bogastvo njene narodnostne raznolikosti, ob kateri se je v preteklosti izoblikovalo plemenito srednjeevropsko srce našega mesta. Le s podobnimi kulturnimi prireditvami, prežetimi z globokimi, tudi tragičnimi vsebinami, ki se dotaknejo zavesti slehernika, saj so brezčasne in se žal v loku zgodovine neizbežno ponavljajo, bo naša mala Gorica lahko prerasla svoje ozke meje in postala spet pomembno stičišče slovenskega, italijanskega, furlanskega in nemškega sveta. Vsak ta jezikovni kamenček pripomore, da v polnosti zablesti izbrušeni mozaik narodnostne pestrosti, s katerim bi se Gorica morala upravičeno ponašati. Morda pa se bo ozavestila prav po tem izjemnem kulturnem dogodku, katerega je bila priča polna dvorana goriškega gledališča Verdi, v petek, 2., in v soboto, 3. februarja, ob krstni uprizoritvi oz. prvi ponovitvi dramske priredbe romana Lüneburška varianta (La variante di Lüneburg, 1993, zelo uspešno delo, prevedeno v vrsto jezikov), goriškega rojaka slovenskega rodu, Paola Maurensiga (1943). V skupini navdušencev iz vrst SCGV E. Komel in ArsAtelieja, ki iščejo zmeraj nove ustvarjalne vzgibe, se je pred časom porodila zamisel, da bi tudi v gledališču Verdi, kot se že dogaja pri glasbeni sezoni v Centru Bratuž, ustvarili lastne produkcije. Tako se je pred dvema letoma prvič v glasbeni sezoni Verdija udeležila ta želja, in sicer s koncertom ruske glasbe pod naslovom Pravljice in legen-

de v ruski glasbi. Uspeh tega prvega podviga je spodbudil zanimanje umetniškega vodje goriškega gledališča Verdi Walterja Mramorja za uresničitev kake druge take

Gorica, Kulturni dom Gorica in glasbeno združenje ArsAtelier. Med člani in zborom slednjega je namreč veliko slovenskih glasbenikov in pevcev, ki so pripomogli, da

Foto Bumbaca

pobude, ki bi vsebovala tudi gledališke elemente. Ob tem se je Silvanu Kerševanu, ravnatelju SCGV E. Komel, in glasbenemu mojstru Valterju Sivillottiju utrnila misel o glasbeno gledališki predstavi, v katero sta takoj vpletla pisatelja Maurensiga, ki je po premisleku sprejel izziv predstaviti svoj roman v odrski tekst. Iz neobglenega zametka se je razvila enkratna predstava, v kateri je bil močno razviden tudi slovenski pečat. V sklopu projekta Mozaik ob podpori Odborništvu za kulturo goriške pokrajine so namreč poleg italijanskih združenj, Associazione Artisti Associati, Associazione Culturale »Canzoni di Confine« in USCi Pokrajina Gorica, z velikim navdušenjem in ustvarjalno silo sodelovali Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, Glasbena šola Nova

je Lüneburška varianta, podnaslovljena glasbena fabula, doživela tako bleščečo krstno uprizoritev. Poslušalci so z neskončnim ploskanjem pokazali svoje navdušenje nad predstavo, ki sta ji poseben žar vlila Milva, znana italijanska pevka in slavna izvajalka Brechtovih del v gledališču Piccolo teatro v Milanu pod vodstvom slovitega režiserja Strehlerja, in igralec Walter Mramor, ki je poskrbel tudi za

celotno podobo te svojevrstne glasbene monodrame, sestavljene iz trpkega monologa, v katerem pripovedovalec začne pripovedovati, kot v romanu, zgodbo s konca. Odkritje trupla bogatega nemškega podjetnika je uvod v pripoved, pravzaprav je to zadnja poteza v več desetletij trajajoči partiji šaha, ki se bije med dvema mojstroma: nekim Judom in nekdanjim nacističnim oficirjem. V tej zgodbi, polni simbolov in zapletenih globin človeške biti, je šahovnica svet, figure so osebe, poteze igre pa dogodki, ki so označili življenje obeh šahistov, katerih predznak je rasna različnost. Iz vsega prevečata bolj ali manj odkrito sovraštvo in želja po maščevanju, nad vsem pa lebdi kruta črnina nacističnega preganjanja, ki je v drugi svetovni vojni privedlo do neizmerne tragedije, srhljivega holokavsta. Vlogo pripovedovalca, obeh protagonistov in še drugih likov je v delno bralnem monologu z velikim smislom za interpretacijo in z nešteti niansiranjem glasu in veliko

premiki so bili minimalni - zelo živo razpletati povest in obdržati gledalca v stalni napetosti. Nemalokrat je njegovo izvajanje doseglo krčevite vrhove in izkristalizirano bolečino. Vsebinsko nabit tekst je avtor Maurensig strnil v osem songov brechtovskega sloga, ki jih je Milva s svojim globokim, žametnim, zelo izrazitim altom, toplimi in bolj jedkimi toni, ki so postali do grotesknosti bolesten, obupan krik, ko je tako narekvalo besedilo. Že ob prvem svojem prihodu na oder je Milva s slapom rdečih las, v črni obleki, s svetlikajočimi se salonarji (morda posutimi s kristali Swarovski?), predvsem pa seveda s suverenim nastopom in neizogibnim magnetizmom v glasu, ki povzroča v poslušalcih trzljaje, prepolne raznolikih čustev, popolnoma osvojila gledalce, tako da so jo ob koncu songov, prepojenih s poetičnim pridihom, večkrat obsuli z aplavzi. Milvin glas je poln ognjevitosti in ni prav nič obremenjen s pevkini osemindesetimi leti. Da je Milvina interpretacija tako prevzela, je nedvomno tudi velika zasluga Valterja Si-

glasbo, ki v sodobnejšem ključu preigrava bogato muzikalno tradicijo srednjeevropskega prostora. Glasbena kulisa imenitno ustvarja ozračje zgodbe, močno poudarjajoč dramatične trenutke. Te z nevsiljivo polnokrvnostjo naglašuje tudi zbor s solistko Franco Drioli. Pevci so ob tehtni pomoči Hilarija Lavrenčiča imenitno opravili svojo nelahko vlogo komentatorjev-spremljevalcev te tragične zgodbe, ki ne razkriva zagonečnega zločina. Avtor, ki se pojavi na odru, preden se zazor razpre, in prebere prolog o iznajdbi šaha, prepusti bralcu oz. poslušalcu enigmatično rešitev skrivnostne smrti.

Ta enkratni glasbeno-gledališki dogodek, v katerem so se z zahtevnim tekstom enakovredno soočile profesionalne in ljubiteljske sile italijanskih in slovenskih izvajalcev, to stran in on stran meje, je izzvenel v štirih jezikih (italijanščini, slovenščini, furlanščini, nemščini) in tudi Milva se je ob opori Silvana Kerševana prav lepo naučila izgovarjati slovenske verze - »Frötanje peruti..., dušice bele, med nebom in zemljo postojte!« - tistega zadnjega, v nebesne dalje zazrtga songa, ki je na premieri v veselje poslušalcev, po bučnem ploskanju, s svojo svetlo sporočilnostjo napolnil dvorano.

Prav bi bilo, da bi tako doživeta predstava obiskala še druge italijanske odre in se predstavila tudi nemški in slovenski publiki čez mejo, da bi se še bolj naučila srednjeevropskega duha in bila tudi izvrstna kulturna promocija za naše malo mesto z bogato zgodovino.

Iva Koršič

Foto Bumbaca

čustveno močjo odlično izvedel Walter Mramor, ki mu je uspelo v sicer statični drž

vilottija, ki je, upoštevajoč njene izjemne vokalne razsežnosti, izoblikoval izvirno

Pilonova galerija v Ajdovščini

Krajine slikarja Braneta Jazbarja z modernističnim nadihom

Prišlo je že v navado, da v Pilonovi galeriji Ajdovščina vsako leto ob slovenskem kulturnem prazniku predstavijo umetnika iz domačega kraja. V petek, 2. t.m., je svoja dela v ajdovski galeriji podal na ogled priznani likovni pedagog Brane Jazbar, predstavil pa ga je likovni kritik Aleksander Bassin. Braneta Jazbarja smo v Gorici v galeriji Ars spoznali pred leti. "Pejsaž kot tematska preokupacija v sodobnem slovenskem slikarstvu - tak je bil naslov razstave, ki jo je (po avtorskem izboru A.B.) gostila galerija škofjeloškega muzeja davnega 1973. leta, v času Kongresa mednarodne zveze likovnih kritikov AICA, ki je potekal dobrih štiri-

najst dni v vseh prostorih tedanje Jugoslavije, seveda tudi v Ljubljani. Tedanji mladi umet-

tev omogočila vstop na Beneški bienale), ter Franc Novinc, ki še danes prepričljivo dokazuje ob-

niki, med njimi tudi Boris Jesih, Herman Gvardjančič (obema je kasneje prav ta predstavi-

stoj svojega že tedaj izgrajujočega se slikarskega sistema dojetanja krajinskega prostora kot

"cosa mentalis", pripadajo danes že starejši, zreli generaciji, generaciji, ki je lahko za vzgled mladim, novodobnim vrstnikom, predvsem tistim, ki jim razmerje do platna, papirja kot osnovnega nosilca, se pravi do slike (še vedno) pomeni samostojno avtorsko pozicijo v odnosu na globalizacijsko poenosteno razmišljanja, to svojevrstno uravnilovko, ki ji sicer lahko pritiče izraz vizualno, ki pa žal ni več zavzejujoče sporočilna in izrazna. Čemu tak, nekako nostalgичno obarvan uvod, pred oz. ob vpogledu na novejši ustvarjalni čas krepkega šestdesetletnika in izvrstnega likovnega pedagoga, slikarja Braneta Jazbarja? Prav gotovo je za to več razlogov. Prvi in prav gotovo najvažnejši je Jazbarjev pristop k slikarstvu v smislu modernistične tradicije, v kateri je, in očitno tudi naprej ostaja, tema prav

di arhitektura, katere značilnosti so točno določene po neki intuitivno dojeti antropometriji. V njej je iskal nekoč svoj izraz, in se mu posvetil v svojevrstni različici zgodnjerenesonskega in modernističnega kubističnega pristopa, Veno Pilon. V trdnem, kraševsko skromnem, geometrijskem redu jo je obravnaval Lojze Spacal; v čustveno razvnetem, barvitom sozvočju lirске abstrakcije, ki pa ni izgubila samobitne trdnosti, značilne za primorsko - mediteransko slikarstvo, je izzvenel izraz Silvestra Komela. Brane Jazbar si je poiskal svoje mesto prav sredi tako pomembne modernistične tradicije, ob predstavitvi primorskega sveta. Bivati v njej oziroma biti na nek način obremenjen z njo prav gotovo ni lahko; Jazbar v določenem, sebi lastnem načinu, izraža posebno čustveno napetost: neke vrste dinamična risba je tisti spiritus agens in movens, ki oba, naravni in umetni prostor, prepne, razvname v izrazito čutno naglašenem barvnem ritmu. Takšna risba je torej tisti nepogrešljivi element, ki ji slikar zavestno priznava primat. In v takem "zvrtinčenem" barvnem kontekstu, se zdi, da so se zapisale vse tako značilne naravne danosti - od burje preko strukture in teksture kamna do labi-

rintnega urbanega in tudi monumentalnega arhitektonskega izrisa. In če so se nekdane Jazbarjeve žametne rjavine in temine v olju, od katerih jih je velika večina izginila v za slikarja več kot usodnem požaru, tako rekoč izgubile za vedno, potem so dela iz zadnjega desetletja dosegla še ekspresivno prepričljivejšo izrazno stopnjo: vsekakor tudi iz kljubovanja težki psihološki obremenitvi, ki jo Brane Jazbar premaguje z isto trmasto zagnanostjo, ko kot izvrsten gornik pušča za seboj izbrane vrhove: tudi tiste, daleč v skrivnostnih perujskih Andih ali v Himalaji. In takemu premagovanju sledi vedno polnjenje izpraznjene čustvene notranjosti do neizmerljivih razsežnosti, ki jih sodobnik, umetnik pa še posebej, dandanes še kako pogreša."

Gornje besede je zapisal v spremni katalog kustos razstave. Razstava bo v Pilonovi galeriji na ogled do 2. marca 2007, nato pa jo bodo postavili še v Kosovelovem domu Sežana, Kulturnem centru Krasa. Urnik Pilonove galerije Ajdovščina: od torka do petka med 10. in 17. uro, ob nedeljah med 15. in 18. uro, zaprto ob sobotah, ponedeljkah in praznikih. Dodatne informacije: 00386 (0)5 368 91 77, pilonova.galerija@siol.net.

Kratke

Škofov pastoralni obisk v slovenskih župnijah openskega dekanata

Po pastoralnem obisku dekanij v mestu Trst je kot zadnja prišla na vrsto tudi openska dekanija. Openska dekanija vključuje vse slovenske župnije od Mačkolj do Sv. Križa. Vseh skupaj je 14: Mačkolje, Dolina, Boljunec, Boršt, Ricmanje, Katinara, Bazovica, Pesek, Trebče, Opčine, Repentabor, Prosek, Kontovel in Sv. Križ.

Slovesen začetek škofovega pastoralnega obiska bo v nedeljo, 11. februarja, ob 16. uri v dekanijski cerkvi na Opčinah. Ob liturgiji božje besede bo spregovoril gospod škof Evgen Ravignani. To je dan Lurške Matere Božje. Prav je, da se zatečemo po pomoč tudi k Mariji, materi Cerkve, da nam pomaga na novo zaživeti življenje krščanske skupnosti.

K sodelovanju so vabljeni še posebej cerkveni zbori in poleg župnijskih svetov vsi aktivni sodelavci naših župnij.

Začetek pastoralnega obiska sta predvsem molitev in prošnja za Božji blagoslov, da bi škofov obisk po naših župnijah obrodil sadove in s tem poživil naše župnijske skupnosti.

Pastoralni obisk se bo v naslednjih tednih nadaljeval v Bregu; najprej v župnijah Mačkolje in Dolina. Nadaljeval se bo na tržaškem Krasu in se bo sklenil v nedeljo, 13. maja, na praznik Fatimske Matere Božje ob 17. uri popoldan v cerkvi na Opčinah.

Učitelji slovenščine iz Argentine in Kanade tudi pri nas

Dvanajst učiteljev slovenščine oz. pouka v slovenskem jeziku iz Argentine in Kanade se je v Portorožu in Ljubljani pred nedavnim udeležilo seminarja, ki ga prireja Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport ter Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Na programu so imeli tudi študijski obisk v naših krajih, saj so v četrtek, 1. februarja, opravili hospitacijo na osnovnih šolah Franceta Bevka na Opčinah in Avgusta Černigoja na Proseku, kjer so se seznanili z učnim osebjem, s potekom pouka, z gradivom in učbeniki. V soboto, 3. februarja, pa so si v spremstvu predstavnice Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Tatjane Lesjak Klun, in profesorja Borisa Pangerca ogledali Rižarno, nakar so obiskali še

Foto: Kroma

Kulturni dom, Tržaško knjižarno in Narodni dom. Sobotni program je imel na sporedu še obisk kraških in brežanskih zanimivosti.

Poudariti gre, da gostje iz Amerike ne opravljajo funkcijo učitelja poklicno, saj slovenščino poučujejo v prostem času in jih pri tem vodi velika ljubezen do matične domovine, do slovenskega jezika in kulture.

Nekaj pomislov in pripomb o devinsko-nabrežinski stvarnosti

Naša fara je še vedno brez župnika, saj je gospod Bogomil Breclj ž dolgo na zdravljenju v Gorici in ne vemo, kdaj naj bi se vrnil med svoje vernike. Stanje se iz dneva v dan slabša, saj sloni velik del organizacije na ramenih res neutrudnega in voljnega Sergija, ki skrbi, da smo vsaj informirani o tedenskih mašah in ostalem delovanju župnije. Verske obrede opravlja pater Janko, župnik v Mavhinhah, in gospod Giannini, ki pa skrbi še za devinske vernike. Njima občasno priskoči na pomoč dr. Markuža, sicer devinski dekan. Stanje je torej vse prej kot rožnato, saj poleg vsega Nabrežina nima več svojega stalnega organista. Po več letih odsotnosti se lahko spet udeležujem nedeljske slovenske maše, kjer se najbolj pozna pomanjkanje organista, saj je dokaj žalostno, da so požrtvovalne pevke prisiljene peti brez orgelske spremljave. Mar Nabrežina (mislim na občino) res ne premore enega samega organista, ki bi se žrtvoval ob nedeljski slovenski sv. maši; saj premore ta okolica kar nekaj diplomiranih muzikologov!

Zadnje čase je zelo priljubljena razprava o popravkih regulacijskega načrta, kjer se župan Ret trudi dokazati, kako je le ugodil domačinom, da rešijo svoje nujne "življenjske" probleme z zidavo nekaj (5, 6 ali 7) stanovanj za enega (? ali dva) otroka. Na drugem bregu stoji opozicija, ki s svojim nedavno imenovanim županskim kandidatom prepričuje občane, da gre za gradbeno špekulacijo, ki bo dokončno spremenila narodnostni značaj občine. Zunanji opazovalci, pristaši desnice, zadovoljno spremljajo polemiko med redkimi domačini, lastniki zazidalnih zemljišč, ki jim jih obljublja župan, in tistimi domačini, ki jih družijo volilna naveza in skušajo na vse načine preprečiti nadaljnje raznarodovalne posege. Vse to se dogaja brez neposrednega posega desnice! Nujno je, da omenim tudi Seslanski zaliv in bivši Hotel Enalc, ki je bil zgrajen za usposabljanje gostinskih operaterjev. Samo dve misli.

V Seslanskem zalivu bi lahko že pred desetletji popravili in dokončali hotelsko turistične strukture v zahodnem delu zaliva (področje Caravelle!), če bi imeli resne zamene ovrednotiti turistični Sesljan! Raje so izkopavali zapušeni kamnolom, kjer bodo sedaj gradili stanovanjske hiše! Namesto gostinske šole in kasneje hotela bodo "neimenovani" novi lastniki lahko zgradili nič koliko stanovanj (baje 117!), ki se že ponujajo na nepremičninskem tržišču. Toliko v vednost! / n.k.

Obisk slovenskega zunanjega ministra Dimitrija Rupla v Trstu

"V Evropi je naš glas enakovreden italijanskemu"

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel je bil v torek, 30. januarja, na obisku v Trstu, kjer se je sestal z deželnim predsednikom Riccardom Illyjem in predstavniki krovnih organizacij; nazadnje pa gost v razstavnici dvorani v Narodnem domu odgovarjal še na vprašanja o aktualnih in kočljivih temah, ki mu jih je postavljala odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar. Sklepni del Ruplovega tržaškega obiska v Narodnem domu je bil res dobro obiskan, kar je vnovič pokazalo, da je prenovljena razstavna dvorana v pritličnih prostorih poslojpa, kjer domuje Visoka šola za tolmače in prevajalce, premajhna, ko gre za dogodke tovrstne teže. Minister Rupel je s svojimi odgovori še enkrat potrdil, da je diplomacija umetnost, pri kateri je treba argumente obravnavati s precejšnjo mero opreznosti, predvsem pa optimizma.

Optimistično je slovenski minister ocenil nedavni obisk svojega kolega D' Aleme v Sloveniji. "Premagujemo stare zgodovinske težave", je dejal gost, "D' Alemov obisk je potekal v preloženem času, ko je Slovenija uspešno prestopila k skupni evropski valuti in se je zaradi tega suvereno povzpela na mednarodno prizorišče." Evropski kontekst je po mnenju slovenskega zunanjega ministra šahovnica, na kateri potekajo bolj sproščeni odnosi; z vstopom Slovenije v EU se je po mnenju Dimitrija Rupla tudi položaj manjšine izboljšal, saj je "v Evropi naš glas enakovreden italijanskemu". To je danes občutiti tudi v zvezi z vprašanjem optantov. Ko se je pred petimi leti te-

danji italijanski zunanji minister Ruggero mudil na obisku v Sloveniji, je naša matična domovina lahko računala le na svoja trdna stališča, nekoliko bolj krhka pa je bila njena mednarodna pozicija, v kolikor se ni bila del EU. "Odnosi so torej bolj enakopravni", je dejal Rupel in na Brezigarjevo vprašanje, kako misli Slovenija dokončno zaključiti vprašanje o optantih, je minister odvrnil, da

od nas", je pojasnil Rupel.

Čez nekaj mesecev bo Slovenija predsedovala EU. Minister Rupel je v zvezi s tem dejal, da bo predsedovanje po rotacijskem sistemu v prihodnje prekinjeno, saj povzroča nemalo birokratskih in praktičnih težav: to hkrati pa pomeni, da "tako enakopravni, kot smo danes, bo v prihodnje težko". Slovenija pa se bo med svojim predsedovanjem ukvarjala predvsem

Foto: Kroma

je za to treba čakati, naj Hrvaška izpolni obveze rimske pogodbe in naj odplača svoj dolg, "kakor je to že storila Slovenija. Po hrvaški krivdi se je namreč Slovenija znašla v zadregi. K tej temi "se zato Slovenija ne misli vračati", je dejal Rupel in dodal, da bo vstop Hrvaške v EU odvisen tudi od usode, ki jo bo evropska ustava imela v prihodnje. Glede vstopa v schengensko območje konec leta je minister izjavil, da je Slovenija na to pripravljena: obenem se ni treba bati, da bi "slovenski obmejni prostor", ki je bil doslej čisto slovenski (jasno, če izvajamo obalni pas), postal dvojezičen, ker sta nadaljnja raba slovenščine in njen razvoj "odvisna predvsem

s prihodnostjo EU (z njeno ustavo in širitvijo), energetske vprašanje in medkulturnim dialogom. Slovenski zunanji minister je v pogovorih z deželnim predsednikom Illyjem med drugim govoril tudi o petem prometnem koridorju: Illy je namreč nekaj dni pred Ruplovim obiskom napovedal, da bo EJK podprla železniški koridor med Jadranskim in Baltiskim morjem, ki zaobide Slovenijo, saj je glede uresničitve petega koridorja pesimističen. Minister Rupel je med srečanjem v Narodnem domu povedal, da je od sogovornika dobil zadostna pojasnila, oba pa sta se strinjala, da je potrebno peti prometni koridor, ki poteka od Benetk do Kije-

va, čim prej uresničiti, za kar pa je potrebno pospešiti priprave. "Slovenija je pripravljena izpolniti svoje obveznosti," je še dodal Rupel. Kakšno pa je stališče slovenske vlade glede uplinjevalnikov? Slovenska vlada je začetna načrta ocenila kot okolju škodljiva in je treba

zato gospodarske interese prilagoditi novim predlogom: v izvorni obliki načrta ne bosta izvedena, Slovenija pa zahteva, naj bo v nadaljnjih pogovorih aktivno sodelujoča. O možnosti italijanskega sofinanciranja novega bloka krške nuklearke pa je prerano spregovoriti, saj se o potencialu jedrske elektrarne še sama Slovenija ni odločila.

Rupel je medtem tudi poudaril, da bosta državi velike gospodarske probleme reševali v posebnem odboru, ki ga bodo sestavljali po štirje ministri z vsake strani, in sicer za okolje, promet, energijo in zunanje zadeve. Rupel je pozitivno ocenil Illyjev poziv slovenskim železnicam, naj pridobijo koncesijo za prevoz blaga tudi po EJK, in poudaril, da bo Italija v letu 2008 dokončala avtocestni odsek do mejnega prehoda Škofije. Zato je

Illy izrazil tudi pričakovanje, da bo Slovenija v istem obdobju dokončala tudi avtocestno povezavo z Madžarsko. Po srečanju z Illyjem se je Rupel sešel tudi s predstavniki krovnih organizacij. Predsednika Slovenske kulturne gospodarske zveze (SKGZ) in Sveta slovenskih organizacij (SSO), Rudi Pavšič in Drago Štoka, s katerima se je Rupel srečal na generalnem konzulatu Slovenije v Trstu, sta po srečanju povedala, da sta Rupla opozorila na "zavlačevanje" italijanske vlade, ki še vedno ni imenovala štirih članov paritetnega odbora, kar zavira izvrševanje zaščitnega zakona za Slovence v Italiji.

Igor Gregori

POŽIG SLOVENSKE JASLI Stališče Slovenske skupnosti

Slovenija namenila 140 tisoč evrov za sanacijo prostorov

"Slovenska skupnost ostro obsoja požig slovenskih jaslí v ul. Veronese v Trstu ter izraža svojo solidarnost in podporo prizadetim otrokom, staršem in vzgojiteljem, ki so živi nepotrebnosti in kruto sovraštvo," piše pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik na račun hudega dogodka, ki se je prejšnji teden pripetil v Trstu. Dogodek sta obsodili naši zamejski krovni organizaciji in tudi Ljubljana je nastopila pri italijanskih pristojnih oblasteh. Obenem je Vlada Republike Slovenije sprejela odločitev o donaciji 140 tisoč evrov (!) za sanacijo prostorov slovenske sekcije občinskih otroških jaslí. V uradu so ob tem poudarili, da so slovenske jaslí izjemnega pomena za starše in dodatna vzpodbuda za kasnejši vpis otrok v slovenski vrtec in šolo. Izguba generacije v jaslíh bi zato pomenila tudi izgubo generacije kasneje v slovenski šoli, zato se je vlada odločila za finančni prispevek, da bo občina Trst lahko čim prej ponovno usposobila prostore.

V Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu so že v četrtek izrazili "šokiranost" in menili, da je dogodek opozorilo vsem, tako pripadnikom manjšinskega kot pripadnikom večinskega naroda, da je potrebno narediti odločne

korake za razvoj in krepitev "medsebojnega spoštovanja in sodelovanja za dobrobit vseh". Na Ministrstvu za zunanje zadeve pa so zaradi dogodka prav tako v četrtek na pogovor povabili italijanskega veleposlanika v Sloveniji Daniela Vergo. Zunanje ministrstvo mu je zaradi vandal-

skega dejanja izrazilo zaskrbljenost ter izreklo pričakovanje, da bodo oblasti izvedle hitro in temeljito preiskavo.

Slovenska skupnost, ki dobro pozna tržaške dinamike, svoje stališče takole opredeljuje: "SSK se ne strinja z oceno župana Dipiazza in odbornikov v Trstu,"

piše dalje Močnik, "verjetno torej tudi upravne večine; ti so namreč mnenja, da gre zgolj za navadno vandalsko dejanje. Zgodbica o občasnih huliganih ne prepriča več nikogar, saj preveč spominja na požig Reichstaga, ki naj bi ga zakrivil nori komunist, pa vsi vemo, da ni bilo tako.

Požig treh slovenskih šol v nekaj letih na tisočletnem naseljenem območju slovenske narodnostne skupnosti ni majhna stvar, še posebej če k temu dodamo, da dve šoli, ki sta bili postavljene še v času Avstrije, se pravi pri sv. Ani in Gropadi, še danes nista popravljene, in to zato, ker prav občina Trst pravi, da nima denarja zanje in zamika popravilo že celih šest let.

Požig edinih slovenskih jaslí v Trstu, potem ko je sedanja občinska uprava zavestno in večkrat zavrnila upravičeno zahtevo slovenskih izvoljenih predstavnikov ter prebi-valstva, da se odprejo še dru-

ge slovenske jaslí v občini, bodisi na Krasu kot v mestu, saj bi povpraševanje to tudi utemeljilo, pa ogroža rast in razvoj slovenskih predšolskih in šolskih ustanov, ki postanejo v mislih ljudi nevaren kraj, katerega se je treba raje izogibati, ker je tudi itak obsojen na propad.

Slovenska skupnost ne verjame, da so slučajno ves material, tudi tistega, ki je bil pobran v italijanskem oddelku jaslí, zažgali v prostorih slovenskega oddelka. Raje verjame, da je bilo to storjeno namerno.

Župan Dipiazza in ostali odborniki so se potem morda zavedali posledic, ki so logično prerasle tudi na mednarodno raven, in so na vrat na nos sklicali tiskovno konferenco z opozorilom nekaterim slovenskim izvoljenim, češ da bodo takoj poskrbeli za vse. Morda zato, da tako nihče ne bo mogel zahtevati denarja za sv. Ano ali Gropado, saj, kar so namenili slovenskim šolam, za katere gotovo občina skrbi!, mora sedaj v ul. Veronese?

Ozračje, ki se je ustvarilo v zadnjih letih, v katerem beležimo napade na uporabo slovenščine, neizvajanje zaščitnega zakona, nefinanciranje manjšinskih ustanov, urbanistične pohode na naseljeni teritorij manjšine ter na skupno imovino naših krajevnih skupnosti, nereševanje vprašanja izkaznic vseh vrst, pogrevanje zahtev optantov in zadeve fojbe, zmanjševanje ali molk o italijanskih predvojni in vojni grozotah na slovenskem ozemlju, so zadeve, ki lahko postanejo leglo za tiste osebe, ki so na te probleme občutljive in katerim se lahko tudi kaj utrže.

Slovenska skupnost bo naredila vse, da se o omenjenih zadevah primerno obstojijo vse pristojne italijanske oblasti, pričakuje pa tudi, da matična država opravi vse, kar je mogoče, tako v odnosih do Italije kot tudi v evropskih forumih".

DEVIN-NABREŽINA Politični škandal

Ali bo naša zemlja spet pod udarom?

V devinsko-nabrežinski občini se je prejšnji teden pripetil pravi halo.

Po mnenju župana, Giorgia Reta, je za to kriva leva sredina, ki na tak način začenja svojo volilno kampanjo.

Zgodilo se je, da je devinsko-nabrežinski občinski svet v sredo, 31. januarja, pričel postopek za spremembo občinskega regulacijskega načrta. Svetniki so namreč sprejeli varianti številka 24 in 25, ki odpirata pot novim zazidljivim površinam in torej novim gradnjam na celotnem občinskem ozemlju. Sklep je podprlo devet svetnikov desnosredinskega tabora. Predstavniki opozicije so predlagali odložitev obravnave. Ko pa je večina zavrnila njihov predlog, so iz protesta zapustili sejo.

Zadnjo besedo glede odobritve novega urbanističnega načrta bo sicer imela Dežela. Po vsej verjetnosti pa se bo z afero ukvarjal novi občinski svet, ki bo zasnovan na podlagi administrativnih volitev prihodnjega maja. Občinski svet je tako potrdil zazidljiva območja v Slivnem (9.588 kv. metrov), Trnovci (9.440 kv. metrov) ter v starem delu Nabrežine, kjer je na razpo-

lago gradbeno območje približno 1.600 kv. metrov: po mnenju župana bo na ta način možno obdržati na teritoriju večje število občanov, ki se danes selijo v Laško in v Tržič, češ da v devinsko-nabrežinski občini ni več prostora... Na županov predlog so iz urbanističnih projektov sicer izključili

Foto Kroma

dobrišen del načrtovanih zazidljivih površin v Medji vasi. Župan je glede tega področja poudaril, da je začetna ocena zazidljivosti nastala na podlagi nesporazuma med upravo in tehniko, ki očitno niso dobro poznali situacije na terenu. V Medji vasi so sprva zazidljive površine znašale 13.600 kvadratnih metrov: po novem pa bodo lahko zidali na območju

2.000 kvadratnih metrov. Na občini so črtali tudi glavno zazidljivih območij na območju Devina, kjer ostaja na razpolago 5.000 kv. metrov. V Trnovci so črtali dva od treh predvidenih avtokampov; potrdili pa so okvirni projekt za gradnjo nove karabinjerske postaje med Nabrežino, kamnolomi in Sesljanom v bližini tamkajšnje obrtne cone.

Opozicija je svoj vidik jasno opredelila, češ da se za sprejetjem varianti skrivajo gradbene špekulacije, kar je župan označil za grobo laž, ki jo leva sredina izrablja v svoje namene.

Predstavniki leve sredine, Viktor Tanze, je mnenja, da sta sprejeti varianti popolnoma zgrešeni, hkrati pa škodljivi za celotno devinsko-nabrežinsko skupnost.

„Če bi bilo z našimi ukrepi nekaj narobe, nas bi na to predhodno opozorila že deželna uprava, ki je naše načrte označila kot popolnoma skladne z geološkimi in krajinskimi določili“, je poudaril

še župan. Po njegovem ni res, kot trdi opozicija, da je občina te načrte skrivala pred javnostjo. Občinski svet je namreč le sprejel varianti in je pred njuno odobritvijo še dovolj časa za javno soočenje in seveda za ugovore in pripombe občanov.

Po mnenju svetnice iz vrst Olike, Vere Tute Ban, načrtovani ukrepi v zvezi z regulacijskim načrtom spreminjajo videze naših vasi in povzročajo hude rane okolju, kompromitirajo podrobnostne urbanistične načrte in odpirajo možnosti za najbolj nemogočo uporabo zazidljivih površin. Predlaganih sklepov po mnenju opozicije ni bilo mogoče popraviti, kot trdi župan, treba bi jih bilo pravzaprav umakniti, na kar pa desna sredina ni pristala.

Umik sklepov bi po mnenju leve sredine dal možnost občanom, da se seznajajo z načrtovanimi spremembami regulacijskega plana in da istočasno predlagajo svoja stališča. Tega doslej niso mogli narediti in sedaj jim preostajajo le ugovori, pri čemer je diskrecijska pravica zelo omejena.

V devinsko-nabrežinski občini se tako začenja obdobje novih hudih političnih soočanj, pri čemer je treba le upati, da bodo sile leve sredine skupno držale in da se bodo na prihodnjih volitvah složno postavile proti dosedanemu županu Retu.

Obvestila

Potovanje na Kitajsko z Novim glasom od 15. do 24. maja 2007. Sporočamo, da se vpisovanje konča 15. februarja, zato prosimo vse, ki bi se nam želeli pridružiti, da pohitijo z vpisom. Spored potovanja in informacije dobite na upravi v Gorici, tel. 0481 533177, in na uradništvu v Trstu, tel. 040 365473.

Romanje v Rim od 23. do 27. aprila 2007. Ob obisku škofov iz Treh Benečij pri svetem očetu smo tudi slovenski verniki vabljeni na srečanje s papežem Benediktom XVI. na skupni avdienci dne 25. aprila. Skupno somaševanje škofov iz Treh Benečij bo v torek, 24. aprila, ob 17. uri v baziliki Sv. Pavla izven obzidja. Predviden je tudi ogled glavnih rimskih bazilik in drugih znamenitosti ter obisk groba papeža Janeza Pavla II. Informacije in vpisovanje na upravi Novega glasa v Gorici, Travniki 25, tel. 0481 533177, in na uradništvu v Trstu, ul. Donizetti 3, tel. 040 365473. Akontacija ob vpisu: 150,00 evrov. Vpisovanje se konča 23. februarja.

Klub prijateljstva vabi na vesel popoldan v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 na predpustni četrtek, 15. februarja, ob 16. uri. Prvi del bo namenjen slovenski kulturi. Prof. Marjan Kravos bo podal priložnostno misel. Člani Slovenskega kulturnega kluba pa nam bodo pod mentorstvom prof. Lučke Susič predstavili prizor Piknik za fante in dekleta. Drugi del bomo preživeli pri obloženih mizi v spremstvu veselih viž priznanega harmonikarja Deana Rebecchija.

Darovi

Pridite! Poveselite se z nami!

Fotokrožek Fotovideo Trst 80 in društvo za umetnost KONS, v sodelovanju z Narodno in študijsko knjižnico, vabita na odprtje razstave fotografije Mete Krese z naslovom Fotografije borbe in dela, ki bo v četrtek, 15. februarja, ob 19.30, v galeriji Narodnega doma v Trstu.

Ob deseti obletnici smrti srčno dobrega, nepozabnega moža prof. Gojmira Budala daruje žena Ksenija 150,00 evrov za misijon patra Ernesta Saksida v Braziliji in 150,00 evrov za misijon patra Danila Lisaja v Ugandi.

Ob 32. obletnici smrti dragega moža Adriana daruje Milena Sinigoi Franco 50,00 evrov za misijonarja Ernesta Saksida in 50,00 evrov za društvo Marijin dom v Rojanu.

V spomin na pokojnega Silkota Grgič daruje domača družina 90,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na pokojnega Silkota Grgič daruje Ema Križmančič 10,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Ob obletnici smrti pokojne Marije Marc Froncove darujejo njeni domači in najbližji 45,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Ob 10. obletnici smrti moža daruje žena Amelija Pangos 50,00 evrov za Marijin dom v Trstu.

V spomin na A. Gino Pertot daruje N. Martelanc 20,00 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Barkovljah.

V spomin na drago Danilo Gruden daruje Julka 30,00 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

Bogat večer v Boljuncu

Dan kulture v znamenju Goriške in GMD

Madinski dom iz Boljunca uglaši vsakoletni praznik slovenske kulture na določeno temo. Letos je to bila Goriška s svojo bogato zborovsko in pesniško dediščino ter z najstarejšo založbo v našem zemljstvu, Goriško Mohorjevo družbo. Sam večer se je začel z recitacijo Prešernove Zdravljice, ki jo je občuteno podal Beno Ševšek, in tako občinstvu, ki se je zbralo v dvorani, ponovno osvežil večplastno sporočilo pesmi. Vokalna skupina Akord iz Podgore je nato pod vodstvom Mirka Špacapana zapela Vodopivčovo Mojo srčno kri škropite in Aljaževo Soči. S tem je obeležila lansko 100-letnico smrti goriškega slavca - Gregorčiča. Medtem ko se je na ekranu pretakal poetični dokumentar o smaragdni reki - Soči, pa je tajnik Goriške Mohorjeve družbe Marko Tavčar spregovoril o prelomnih dogodkih in pomenu te založbe od ustanovitve leta 1923 do današnjih dni. Zlasti je naglasil vlogi, ki jo je GMD imela pod fašizmom, saj je kljub zaplombam poskrbela za izdajo raznih knjig in molitvenikov ter pesmaric, ki so bistveno pripomogli k ohranjanju znanja slovenskega jezika

in kulture tudi med generacijami, ki so že obiskovale po Gentileju obnovljeno šolo. Opozoril je na vrsto uglednih ustvarjalcev povojnega časa in na njihova dela ter zlasti na pomen Primorskega slovenskega biografskega leksikona ter knjig, ki izhajajo iz zbirke Naše korenine. Na koncu pa je še na kratko predstavil letošnjo zbirko. Organizatorji so ob tem pripravili zelo zanimivo razstavo mohorjevih koledarjev. Na ogled je bilo nekaj tistih, ki so še v 19. stoletju izhajali v Celovcu in ki npr. pričajo, da je bilo leta 1881 v Boljuncu kar 39 naročnikov, ter ostalih, ki so vsi izšli v Gorici - od prvega leta 1925 do letošnjega. Vsi po vrsti pomenijo dragocen vir podatkov o življenju in delovanju naše narodne skupnosti v Italiji.

Vokalna skupina Akord je nato z veliko ubranostjo podala še pesmi Sattnerja, Vrabca, Bratuža, Venturinja in sklenila nastop z Maškoviimi Mlatiči. Globoko sporočilo Gregorčičeve ode Soči in verze Gradnika, Likarja, Kosovela in Paljka so občuteno in dovršeno podali recitatorji Zlata Kraševac in Bor ter Beno Ševšek. Ves spored je povezovala Mateja Metlika.

Igor Gregori

Foto Kroma

Prijeten večer z grenkim priokusom

Predstavitelj knjige dr. Danila Čotarja Domače sirastvo za zabavo in zares je potekala na skrajno severnem robu tržaškega Krasa, ki je v zadnjih časih po potezah Retove uprave v hudem položaju. Kot kaže, je za zdaj Medja vas rešena ukrepov, ki jih predvideva sprememba občinskega regulacijskega načrta, ki ga je devinsko-nabrežinski občinski svet pred nedavnim izglasoval. Po večeru v Radetičevi domačiji v Medji vasi je namreč domačinka Klara Pernarčič predstavila pobudo zbiranja podpisov kot protest nad razpleti upravne občinske politike. Kot kaže, so bili zbrani podpisniki odločilni pri izključitvi dobičnega dela načrtovanih zazidljivih površin.

„Brez teritorija ni naroda“, so bile zadnje besede Alojza Debelisa, predsednika Kmečke zveze, organizacije, ki je večer pripravila v sodelovanju z Zvezo neposrednih obdelovalcev in Goriško Mohorjevo družbo. Debelis je spregovoril, potem ko sta avtor Danilo Čotar in tajnik založbe GMD, Marko Tavčar, natančneje predstavila publikacijo (ta sodi v sklop redne zbirke mohorjevsk za leto 2007). V

svojem posegu je predsednik KZ izpostavil pomen knjige, ki oplemeniti poklic sirarja in dobroto nasploh. Žal se sirastvo pri nas ni nikoli dobro razvilo, čeprav veljata tako Dimitrij Žbogar, ki je na večeru zastopal Zvezo neposrednih obdelovalcev, kot Dario Zidarič, predsednik Koordinacijskega odbora za ovrednotenje kraškega sira, za odlična kraška sirarja. Žbogar, ki je bil med drugim Čotarjev 'učenec', saj mu je avtor knjige v preteklosti posredoval marsikatero strokovno nasveto, je hudomušno opomnil, kako "vsi znajo pridelovati vino, malokdo pa sir", dr. Čotarja pa vprašal še za en nasvet, in sicer kakšno pot naj uberejo kraški sirarji. Odgovor je bil jasen: skrbeti le za dva ali tri strogo presojene produkte.

Nikakor se ne sme ponoviti usoda sira Montaza, ki je zaradi političnih interesov postal

znamka veliko večjega področja od tistega, katerega je bil izvorno izraz, se pravi Karnie in Furlanije.

Dr. Čotar je med predstavitvijo naglasil načelo, da je vsako mleko sad drobnost, ki so izraz točno določenega okolja. Avtor hrabro brani namreč način proizvodnje, ki mu pravi blag postopek; slednji namreč nasprotuje trdemu industrijskemu pridobivanju mlečnih izdelkov. „Pri domačem obrtniškem postopku je skozi zraven izkušena roka človeka“, ki pri proizvodnji ne uporablja dodatkov: tradicionalni domači sirar ravna z mlekom tako, da ga ne prikraja izvirnih pozitivnih sestavin. Nekateri postopki pri industrijski proizvodnji, kot je na primer pastorizacija, izneverijo končni izdelek, ki po količini odgovarja tržnim predpisom, po kakovosti pa se ne utegne kosati z domačimi sirarskimi

igre bogatili besedni zaklad in utrjevali svojo slovenščino, predvsem pa da bi preživeli nekaj ur v popolnoma slovenskem okolju. Koordinatorica Ingrid Bersenda nam je zaupala, da bodo otroci na tečaju, ki predvideva 8 srečanj (skupno 12 ur), spoznavali same sebe in svoje prijatelje, se veliko igrali z lutkami in z žogami, risali, brali in se pogovarjali. Na koncu tečaja je predvideno tudi zaključno srečanje, na katerem bodo otroci reševali teste in prejeli priznanja. Prvi koraki pa je naslov tečaja za dojenčke od 3. do 9. mese-

ca starosti. Tečaj nudi staršem pomoč tako na čustveni kot na praktični ravni in jim pomaga pri vzpostavljanju kvalitetnih odnosov z otrokom s pomočjo dotika, masaže in srečanj v vodi. Starši se bodo naučili, kako lahko s pomočjo neverbalnega komuniciranja nevedbajajo zdrav in harmoničen razvoj človeškega bitja. Tečaj predvideva delo v majhnih skupinah po pet otrok v sklopu šestih srečanj. Prvo teoretsko srečanje je bilo v ponedeljek, 22. januarja. Tri predvidena teoretsko praktična srečanja, na katerih se bo-

do starši naučili masaže, bosta vodili klinični pedagoginja Francesca Simoni in Martina Cirilli, tečaj v vodi pa bo vodila klinična pedagoginja s specializacijo v psihomotoriki Sabina Degrassi.

Društvo Melanie Klein prireja tečaj vsake tri mesece, zato se lahko zainteresirani starši prijavijo za naslednji sklop šestih srečanj, ki se bo pričel marca meseca.

Otrokom od 3. meseca do 3. leta starosti pa je društvo namenilo tečaj v vodi, ki ponuja paket desetih srečanj ali petih srečanj. Tu se bodo starši s

svojimi otroki naučili, kako se otrok privaja na vodo in kako premostiti morebitne strahove, ki jih voda povzroča otrokom. Društvo bo prijave sprejemalo do 10. februarja za paket desetih srečanj, do 24. februarja pa za paket petih srečanj.

Za prijave in dodatne informacije lahko stopite do urada v ulici Cicerone 8, in sicer vsako soboto od 16.30 do 18. ure. Za informacije o drugih pobudah pa lahko tudi obiščete spletno stran www.melanieklein.org.

Patrizia Jurincic

Društvo Melanie Klein

Letošnje nove pobude namenjene otrokom

V minulem mesecu je društvo Melanie Klein pričelo številne nove pobude, in sicer jezikovno delavnico Besedni ringaraja, tečaj za vzpostavljanje globljega in harmoničnega stika z novorojenčki in pa tečaj v vodi, ki je namenjen otrokom. Prvo srečanje jezikovne delav-

nice Besedni ringaraja, ki je namenjena otrokom od 4. do 7. leta starosti, je bilo 20. januarja na sedežu študijskega centra. Udeležila se ga je skupina osmih otrok, ki obiskujejo slovenske šole in ki prihajajo tako iz slovenskih kot iz mešanih družin. Cilj tečaja je, da bi otroci preko

Razvoj in prodajo doma pridelane prehrane podpira tudi Interreg Pomanjkanje domače hrane odganja osveščene turiste

V Tolminu so zadnji teden v januarju odprli prenovljeno tržnico v okviru projekta "Mreža točk za promocijo tipičnih pridelkov med Alpami in Jadranom". Delno ga financira Evropska unija v okviru Programa pobude skupnosti INTERREG IIIA Slovenija-Italija 2000-2006. Glavna aktivnost slovenskega dela projekta je prestrukturiranje in opremljanje centrov za promocijo in prodajo značilnih kmetijskih pridelkov in izdelkov.

Prvega izmed teh centrov so torej odprli in je začel delovati v Tolminu.

Že marca 2005 so v Tolminu že začeli s trženjem in prodajo lokalnih kmetijskih izdelkov, kar so potrošniki sprejeli zelo dobro in množično. Sploh pa ni težko opaziti, da pridelki na tovrstnih slovenskih tržnicah zmanjkajo že do enajste ure jutraj. To pomeni, da so ljudje vse bolj osveščeni, kaj je zdrava ekološko pridelana hrana in so zato teh pridelkov dobesedno lačni. Tega se dobro zavedajo tudi domači in tuji turisti, ven-

dar se tega, očitno, premalo zavedajo tisti, ki imajo v teh krajih turistično ponudbo. Posebno je ta praznina opazna na Bovškem. Marsikateri turist se obrne in gre naprej, ker tukaj

meti takšne tržnice tudi pod streho. V največjem turističnem kraju v Posočju, v Bovcu pa gotovih tovrstnih stvari nimajo niti v glavah "šefov", kaj šele v urbanistični zasnovi.

Razmere na teh naključnih tržnih točkah niso primerne ne za promocijo ne za prodajo kmetijskih in drugih lokalnih proizvodov. Upati je, da bo novi projekt dal več vetra v prava jadra. V njegovem okviru so nabavili enostavne stojnice, v nadaljevanju pa bodo potrebna še manjša grad-

beno dela, da bo zadoščeno ustreznim higienskim pogojem prodaje živil. V Bovcu bodo v okviru projekta nabavili opremo, ki bo omogočala tako premično kot potujočo prodajo, ki je za turistični kraj, kot je Bovec, prva črka v tovrstni abecedi. Kmetje bodo lahko prodajali značilne lokalne proizvode, zlasti ovčji sir in skuto ter druge izdelke. Na tolminski otvoritvi sta v kulturnem programu sodelovala tudi Tercet Juhana in Folklorna skupina Razor Tolmin.

MM

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Veronica Lario in Catherine Dunne

Verjetno obstaja v življenju vsakogar spomin na obdobje, ki ga je preživel. Dobesedno. Preživel. Če ga je življenje držalo na nogah in ga prestopilo v naslednjo fazo, potem lahko od tu dalje zdrži karkoli.

Videla sem osebe, ki so se po očiščenju alkohola skoraj povsem preobrazile, dobile novega zagona, ponovno vzele v roke to, kar jih je zanimalo v tako daljnih letih, kot je bilo lahko otroštvo. Osebe, ki sklenejo, da si na osebnih izkaznicah vseeno obdrže isto staro sliko iz obdobja bolezni, zato da bi jim ta vedno služila za opomin. Osebe, ki so spoznale, da ima vsaka stvar v življenju, tudi najbolj boleča, svoj smisel. In navsezadnje obstaja verjetno v življenju vsakogar spomin na trenutek ali fazo, ko si misli, da te bo razneslo in da te jutri ne bo več, celo želel si si tega, potem pa se znajdeš tu in zdaj, toliko časa zatem in sam sebi priznaš, da če si to zdržal, potem lahko karkoli. Ljudski pregovor pravi: "Kar te ne uniči, te naredi močnejšega". In res je.

Vem, da me je vse tisto obdobje negotovosti in podrejenosti, ki sem jo pred nekaj leti goltala, naučilo nekaj, česar zlepa ne bom pozabila.

Predvsem me je prisililo, da sem enkrat za vselej pogledala resnici v obraz in, leta zatem, spoznala, kaj je dobro zame.

V takratnem težkem obdobju mi je prijateljica rekla: "Videla boš, da če preživiš tole, boš potem močnejša. Danes se ti bodo te besede zdele čudne in nerazumljive, a v času boš spoznala, da je tako". In tako je bilo. Danes vem, da sem za to izkušnjo močnejša.

Smešno, da danes ponovno zasledim besede "la meta' di niente" iz istoimenskega romana Catherine Dunne (v originalu "In the beginning") v javnem pismu Veronice Lario Berlusconi svojemu možu. Mogoče me je takrat tudi ta knjiga držala na nogah, pripoved ženske, ki je izgubila čisto vse in je bila kljub vsemu zmožna najti moč v novi in ustvariti iz sebe neko novo žensko, ki je prej ni poznala.

Poznam ženske, ki jim je uspelo ponovno se postaviti na noge po smrtih, spontan- nih splavih, ločitvah, finančnih zlomih in obdobjih, ko so se znašle brez službe. Ne vem, kaj je tisto, kar drži v takih trenutkih človeka na nogah. Mogoče je to, kar si celo življenje želim odkrivati in kar skušam skozi ljudi in njihove življenjske zgodbe tudi odkrivati. To, kar osebo opogumlja, to, zaradi česar smo močnejši in navsezadnje to, zaradi česar živimo. Mogoče je to Bog, vsekakor nekaj nedoumljivega.

Špacapan za Benečijo...

Letošnji deželni finančni zakon, ki bo objavljen v Uradnem listu predvidoma v drugem tednu februarja, bo vseboval tudi postavko, ki predvideva programski dogovor med deželno upravo in videmsko Pokrajino za upravljanje cest, ki vodijo na maloobmejne prehode z Republiko Slovenijo. Sosednja republika - podčrtujeta

deželna svetnika Mirko Špacapan in Giorgio Baiutti - bo kmalu vstopila v schengenski režim; takrat se bo pretok med državama dokončno sprostil in posledično se bo promet lahko prostovolj tudi po cestah, ki so sedaj prekinjene z mejnimi prehodi dostopnimi samo obmejnemu prebivalstvu. Treba bo tako poskrbeti - nadaljujeta Špacapan in

Baiutti - za ureditev teh cestnih vijug in pri tem priskočiti na pomoč majhnim občinam, kot so npr. Tipana, Fojda ali Dreka, ki se takih posegov ne morejo lotiti same. Cestne povezave, ki v videmski pokrajini peljejo k tem mejnim prehodom, tvorijo skupno približno le 70 km, zato sta deželna svetnika prepričana, da bo poseg učinkovit, pomembno pa je, da ima Dežela specifično postavko, na podlagi katere bo lahko priskočila na pomoč krajevnim upravam.

Posvet o vlogi manjšin v evropskih povezovanjih v Kulturnem domu

Za boljše sodelovanje med narodnima manjšinama!

Vloga manjšin v novi Evropi je bil naslov dobro obiskanega posveta, ki ga je v sklopu evropskega projekta SAPEVA priredila SKGZ konec januarja v Kulturnem domu v Gorici skupaj z Italijansko unijo iz Slovenije. Na posvetu so predstavniki slovenske narodne manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Sloveniji skušali najti skupna izhodišča, na katerih bi utrdili sodelovanje med obema manjšinama. Igor Komel je izpostavil predvsem pomen sodelovanja med različnimi kulturami Goriške. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je povedal, da evropski projekt SAPEVA, pri katerem sodelujeta narodni

skih dnevi skušali poiskati odgovore, kakšna naj bo skupna prihodnost obeh manjšin, predvsem pa naj bi našli nove oblike skupnega sodelovanja med manjšinama, ki lahko veliko koristnega naredita za preseganje starih zamer in za gradnjo nove Evrope, ki mora sloneti na solidarnosti, odprtosti, sožitju. Pavšič je povedal, da sta s predsednikom Italijanske unije Maurizioom Tremolom, ki je tudi imel poseg, šla na skupno pot sodelovanja zato, ker se zavedata, da je to nujno v današnjih evropskih povezavah, ker morata manjšini nadoknaditi tudi zamujeno iz preteklih let. Udeležence posveta so pozdravili goriški

trgovino Miloš Budin. V razpravo so na posvetu v Gorici posegli še prefektnja Perla Stancari, ki na notranjem ministrstvu v Rimu vodi ravnateljstvo za civilne pravice, državljanstvo in manjšine, Domenico Morelli, medtem ko je predstavnik slovenske koroške manjšine Marjan Sturm nastopil v vlogi predsednika sveta za manjšine pri uradu avstrijskega kanclerja, Jože Hirnšek je spregovoril kot podpredsednik organizacije SLOMAK, furlansko skupnost pa je zastopal predsednik Agencije za furlanski jezik (Arlef) Lorenzo Fabbro. Prisotne pa so pozdravili tudi goriški prefekt Roberto Di Lorenzo, Republiko Slovenijo

JUP

Foto JMP

manjšini iz Slovenije in Italije, predvideva leto dni trajajoče študijsko udejstvovanje približno stotih ljudi slovenske in italijanske narodne skupnosti, ki bodo na osmih skupnih študij-

podžupan Claudio Cressatti, predsednik goriške pokrajine Enrico Gherghetta, deželni odbornik FJK Roberto Antonaz in državni podtajnik na italijanskem ministrstvu za zunanjo

pa je zastopal slovenski generalni konzul v Trstu Jože Šušmelj, SSO je zastopal predsednik za goriško pokrajino Janez Povše..

JUP

Gledališka skupina SKK / Gostovanje za dijake

Male dame: amatersko gledališče navdušilo mlado publiko

Po dolgem premoru zaradi miklavževanj in božičnih praznikov so Male dame spet stopile na oder in s svojo razigranostjo in pristnimi čustvi očarale publiko, ki jo je tokrat sestavljala množična skupina dijakov višje srednje šole F. Prešeren. Mlada gledališka skupina Slovenskega kulturnega kluba, ki jo sestavljajo 4 dijaki in 7 dijakin, večinoma prav z liceja F. Prešeren, si je tokrat zadala dokaj težek cilj: zadovoljiti zahtevno publiko vrstnikov.

Mladi igralci so pod vodstvom režiserke Lučke Susič, ki je roman ameriške pisateljice Louise M. Alcott priredila za oder in celovečerno igro tudi režirala, nastopili v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v sredo, 31. decembra. Celotna predstava sloni na zgodbi štirih sester, Jo, Meg, Beth in Amy in njihovih zabavnih pa tudi dramatičnih pripetljajih v času ameriške secesijske vojne. Na odru je tako zaživela zgodba deklet, ki se spopadajo z odraščanjem, ljubeznijo in razočaranjem, teme, ki jih mladina zelo dobro pozna. Prav zaradi tega je nastop mlade skupine nadvse navdušil publiko, ki je celotno predstavo zelo pozornost spremljala in je mlade izvajalce ob koncu nagradila s prisrčnim aplavzom. Gledališki skupini SKK so se izpolnila vsa pričakovanja. Doseči uspeh ob tako zah-

tevni publiko ni namreč ravno lahek zalogaj, nazadnje pa so bili tako izvajalci kot sama režiserka zadovoljni z odzivom dijakov, pa tudi vodstva liceja F. Prešerna, ki je navdušeno spreje-

lo primerna za mladino, predvsem pa zaradi izvajalcev", nam je povedala 16-letna Karin Ota, ki obiskuje tretji razred jezikovnega liceja F. Prešeren. "To-

vrstne pobude spodbujajo mladino, da hodi v gledališče, in dokazujejo, da so lahko amaterske skupine prav tako uspešne kot profesionalne. Prijeto me je presenetilo, da so naši sošolci zelo pazili na dikcijo, kar je predstavi dalo pravi profesionalni videz". Podobnega mnenja je bila tudi 16-letna Irina Mihelcic: "Mladi igralci so me presenetili s svojim talentom in voljo do igranja. Rada bi, da bi bile take pobude čim bolj pogoste, saj dajejo možnost, da se mladi seznanimo z drugačno dimenzijo gledališča, kot smo je navajeni".

Izvajalci in režiserka se zahvaljujejo liceju F. Prešeren, ki je navdušeno podprl pobudo, Marijinemu domu pri Sv. Ivanu, ki je dal na razpolago svoje prostore, ter Slovenski prosveti, ki je nudila pokroviteljstvo nad pobudo. Upamo, da bo takih pobud vedno več, saj so odlična priložnost, da se mladi seznajajo z delovanjem manjših amaterskih skupin in se morda tudi sami navdušijo nad čudovitim svetom gledališča.

Patrizia Jurincic

Med Slovenijo in Hrvaško bi morali bolj kot izmenjavo diplomatskih not uporabljati razum

Državni zbor ponovno potrdil zakon o verski svobodi

V Sloveniji je v prejšnjih dneh nekaj dogodkov povečalo spore in napetosti med političnimi strankami, tudi tistimi v vladni koaliciji. Obnovile so se polemike o vprašanih državne meje s Hrvaško, ki so ponovno povzročile izmenjavo diplomatskih not med Ljubljano in Zagrebom, kar kaže, da Slovenija in Hrvaška pri obravnavi spornih vprašanj bolj uporabljata čustva kot pa razum. Poslanci so ob koncu januarskega zasedanja ponovno podprli zakon o verski svobodi, ki je nanj sicer pred kratkim vložil veto Državni svet. Potrjen je bil s 47 glasovi poslancev vladnih strank, razen štirih poslancev iz Demokratične stranke upokojencev, ki so se pri glasovanju pridružili nasprotnikom omenjenega zakona. Slednji trdijo, da zakon daje Cerkvi posebne pravice in krši ustavo, ki določa, da so verske skupnosti, torej tudi rimskokatoliška Cerkev, ločene od države. Vlada pa poudarja, da je novi zakon nujno potreben, ker bodo z njim odpravili vrzeli iz prejšnje ureditve, ki izhaja iz leta 1971. Velja opozoriti, da je Slovenija zadnja med državami članicami EU, ki so z zakonom uredile odnose med oblastjo in verskimi skupnostmi. Poslanci so na januarski seji s prepričljivo večino 71 glasov za no-

vega sodnika ustavnega sodišča izvolili Franca Grada. Znan je kot velik strokovnjak za ustavno pravo. Zapletlo pa se je pri izvolitvi novega guvernerja Narodne banke Slovenije. Do nedavnega v državi ni bilo dvoma v njegove sposob-

Dr. Marko Pavliha

nosti finančnega in monetarnega izvedenca. Priznavali so mu tudi zasluge za uvedbo skupne evropske valute v Sloveniji. Toda vanj so začeli dvomiti, potem ko je poslanec Zmago Jelinčič razkril, da so v času Gasparijevega vodenja na sedež Evropske centralne banke anonimno in nepodpisane, sicer kot neuradne, pošiljali dokumente, s katerimi bi lastno državo prikazovali kot nespособno za doseganje meril,

potrebnih za vstop v evrsko območje. Mitja Gaspari je vse obtožbe zanikal in jih označil za podtikanja, toda vsaj dela politikov ni prepričal. Za nov šestletni mandat guvernerja Narodne banke je prejel 43 glasov, za izvolitev pa bi jih bilo potrebnih 46.

Predsednik države dr. Janez Drnovšek, ki bi moral zdaj predlagati novega kandidata za mesto guvernerja, meni, "da je neizvolitev slab znak za slovensko in mednarodno javnost, saj kaže, da se nadaljuje težnja izpodkopavanja neodvisnih ustanov v Sloveniji."

Slovensko-hrvaški odnosi se zapletajo in napetostim med državama ni videti konca. Hrvaška vlada je naftni družbi INA podaljšala koncesijo za raziskovanje podmorja (nafta in plina) v severnem Jadranu. Gre za območje, kjer meja med Slovenijo in Hrvaško ni določena. Protestni noti slovenskega zunanjega ministrstva je sledil odgovor, da je meja med državama, na kopnem in tudi na morju, že določena, Slovenija pa naj bi se celo hotela polastiti dela hrvaškega morja. Zagreb je zagrozil, da bo Slovenijo zaradi tega prijavil Združenim narodom in evropski povezavi. V polemiko se je vključil podpredsednik državnega zbora (iz LDS) in poslanec dr.

Marko Pavliha. Slovenski vladi je predlagal trše odnose s sosednjo državo. Resnici na ljubo se slovenska javnost za to zavzema že dalj časa. Verovanje v morebitno arbitražo ali mednarodno sodišče je po mnenju poslanca le metanje soli v oči. Vladi je predlagal, naj slovenskega veleposlanika na Hrvaškem pokliče na "posvet" v Ljubljano. Naj tudi tako odpove napovedano skupno sejo slovenske in hrvaške vlade, pred včlanitvijo Hrvaške v EU pa bi morali rešiti vsa odprta vprašanja s Slovenijo. Dr. Marko Pavliha, ki je tudi izvedenec za mednarodno pomorsko pravo, vladi še predlaga, naj Slovenkam in Slovencem svetuje, naj letos ne preživljajo počitnic na Hrvaškem. Pozneje je dr. Pavliha dejal, da je le provociral in da ni mislil resno... Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke je Bredi Pečan predlagala, naj odstopi kot poslanka. Menijo, da bi to morala narediti zaradi nepravilnosti, v katere naj bi bila zapletena ob svoji kandidaturi za županjo občine Izola. V mariborskem časniku Večer so razglasili zmagovalca v igri besed, ki so bile izrečene lani. Gre za tako imenovano akcijo Bob leta. Zmagal je predsednik vlade za svojo misel: "Nikoli ne bomo največji. Nikoli ne bomo najmogočnejši. Lahko pa smo najboljši."

Marijan Drobež

Kratke

V Kobaridu večer, posvečen Gregorčiču

Župnija Kobarid vabi ob slovenskem kulturnem prazniku na večer, posvečen Simonu Gregorčiču, ki bo v petek, 9. februarja, ob 18. uri v Domu Andreja Manfreda v Kobaridu. Svoje publikacije o "goriškem slavčku" bodo poleg župnije Kobarid predstavili tudi Goriška Mohorjeva družba, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Slavnostni govor bo imela prof. Lojzka Bratuž, natopila pa bosta tudi Oktet Simon Gregorčič in Dekliška vokalna skupina iz Drežnice.

Upad zanimanje Slovencev za nakup počitniških hiš ob jadranski obali

Hrvaška vlada je sicer nedavno popustila pritiskom EU in zato bodo v prihodnje lahko tudi tujci po poenostavljenem postopku in hitreje

kupovali hiše, parcele in druge nepremičnine. S spremembo zakona o lastništvu bo dovoljenja za nakup izdajal samo minister za pravosodje. Do sedaj je postopek lahko trajal več let, ker so tujci morali dobiti dve soglasji: eno od ministrstva za pravosodje in drugo od ministrstva za zunanje zadeve.

Slovenci imajo po nekaterih podatkih na Hrvaškem okoli 3.000 nepremičnin, pretežno počitniških hiš ob jadranski obali. Toda pravni položaj večine slovenskih objektov ni urejen. Predpisi namreč ne dovoljujejo, da bi jih vpisali v zemljiške in katastrske knjige. Zaradi tega zanimanje za nakup novih nepremičnin upada. Neka agencija za nepremičnine v Ljubljani je pred nekaj dnevi sporočila, da v zadnjem letu ni prodala niti ene nepremičnine slovenskim interesentom. To je tudi posledica visokih cen nepremičnin na Hrvaškem. Zlasti to velja za obalo in otoke. Samo v zadnjih treh letih so se cene zemljišč za gradnje počitniških objektov podvojile.

Ljubljanski prevzem je "izvirni greh" dogajanja v Fructalu

Zamenjava vodstva je legitimna pravica lastnikov, a je vprašanje, kaj Pivovarna Union oz. Pivovarna Laško dolgoročno nameravata z ajdovsko družbo, je nedavno odločitev nadzornikov Fructala, da iz nekrivdnih razlogov razrešijo predsednika uprave Mirana Božiča in na njegovo mesto imenujejo Tonija Balažiča, za STA komentiral agrarni ekonomist Aleš Kuhar z Biotehniške fakultete v Ljubljani. V Vipavski dolini "izvirni greh" vidijo v "ljubljskem" prevzemu Fructala pred šestimi leti.

"Kot vsi opažajo, Fructal že nekaj časa ne deluje, kot je nekoč. V podjetju se namreč že dolgo časa dogaja marsikaj," je še povedal Kuhar, ki zamenjave podrobneje ni želel komentirati.

Bolj zgovorna sta bila predsednik Kmetijske zadruge Vipava, od katere Fructal odkupuje breskve, Branko Tomažič, in ajdovski župan Marjan Poljšak. O zamenjavi predsednika uprave sicer neposredno nista želela govoriti, spomnila pa sta, da se je "izvirni greh" slabega stanja v Fructalu zgodil pred šestimi leti, ko podjetja jim ni uspelo ohraniti v "ajdovskih rokah" in zaščititi pred prevzemom Pivovarne Union.

"Sedanja lastniki počasi uničujejo na trgih nekdanje Jugoslavije v preteklosti zelo uveljavljeno blagovno znamko Fructal," je prepričan Tomažič, ki se boji, da bo v Ajdovščini ostala le polnilnica, medtem ko bodo strokovne službe preselili drugam. Opozoril je še na dejstvo, da vse več večjih podjetij iz Vipavske doline, kot so npr. Lipa, Tekstina Fructal, vodijo menedžerji od drugod. Ti resda niso nujno slabi, a se domačim strokovnjakom ne zaupa dovolj, je še poudaril.

Kot je znano, je od prevzema Pivovarne Union, ki ima danes v lasti 91,5 odstotka Fructala, sama pa je v lasti Pivovarne Laško, v začetku leta 2001 Balažič že šesto ime na čelu Fructala.

Postopno morda do zgraditve letalskega muzeja na Goriškem

Stvaritve letalske industrije v 148 metrov visoki piramidi

V Ajdovščini in Novi Gorici potekajo razprave o pobudi poslanca Zmaga Jelinčiča, da bi na Goriškem zgradili letalski muzej. Imel bi podobo 148 metrov visoke piramide, v njem pa bi predstavljali makete ali vzorce vseh letal, bodisi civilnih ali pa vojaških, ki so jih doslej zasnovali in izdelali v svetu. Muzej naj bi imel tudi gospodarski in turistični pomen ter naj bi zato ustanoviteljem prinašal dohodek.

Pobudo so najprej obravnavali v Ajdovščini, kjer so jo nekateri sprejeli z navdušenjem, drugi pa

s pridržki in dvomi. Med slednjimi je bil tudi župan Marjan Poljšak. Oglasili so se tudi naravovarstveniki, ki menijo, da bi muzej spremenil podobo in značilnosti območja, kjer bi

sredstva za veliko naložbo, ki bi znašala okoli 80 milijonov evrov. Sedaj kaže, da bodo projekt z vseh vidikov preučili v Območni gospodarski zbornici v Novi Gorici. Ustanavljajo za-

ga zgradili. Največje in najbolj pomembno pa je vprašanje, kje in na kakšen način zagotoviti

vod, sestavljen iz predstavnikov večjih gospodarskih družb oz. podjetij, ki bo naročil študije o

primernosti ustanovitve velikega letalskega muzeja na Goriškem. Poslanec Zmago Jelinčič, ki je član odbora za obrambo skupščine Zahodnoevropske unije, ki se tudi zavzema za omenjeni muzej, obljublja, "da bi bil muzej v obliki piramide lahko zgrajen do leta 2010 ali tudi prej."

V Novi Gorici je svetnik mestnega sveta Srečko Tratnik županu Mirku Brulcu predlagal, naj preuči možnost, da bi omenjeni letalski muzej zgradili v tej občini. Po mnenju župana "bi bilo neprimerno razpravljati o omenjenem projektu, dokler ajdovska politika in gospodarstvo o njem ne sprejmeta dokončnega stališča. Kar zadeva lokacijo muzeja, pa že laično oko lahko

opazi, da prav veliko prostora za tak projekt v mestni občini Nova Gorica nimamo."

Izhaja s Peči pri Mirnu, zdaj pa živi v Ljubljani

Dr. Radivoj Bobič, zadnji udeleženec drugega tržaškega procesa, še živi

Dr. Radivoj Bobič, profesor in zdravnik specializist iz ortopedije, bo letos dopolnil 90 let. Svoje življenje je v veliki meri namenil boju za pravice Slovencev v Italiji in zoper fašizem. Njegova družina je bila preganjana vsa leta med obema vojnama. Živeli so na Peči pri Mirnu, obdelovali zemljo in čebelarili. Očetu, ki je bil pravnik, je fašistični režim onemogočil, da bi opravljal svoj poklic.

Jubilant se v pogovoru, ki ga je objavila revija Svobodna misel, spominja svojega protifašističnega delovanja in akcij, ki jih je opravil v domačem okolju, skupaj z drugimi znanimi protifašisti in tigrovc. Aretirali so ga 25. oktobra leta 1940, med zadnjimi obtoženci drugega tržaškega procesa. Ta je potekal od drugega do štirinajstega decembra leta 1941. Zaradi pomanjkanja dokazov je bil oproščen, vendar poslan v

internacijo v južno Italijo. V spremnem pismu, ki je bilo iz Rima poslano komandantu taborišča, je pisalo, "da sem pripadnik protinarodnega gibanja komunističnega in iredentističnega značaja v Julijski krajini. Bil naj bi tudi agent sovražne špijonaže." Dr. Radivoj Bobič je član društva TIGR Primorske in tudi član Zveze združenj borcev. Kritičen je do obravnavanja vloge tigrovcev v prejšnjem režimu. O tem je za revijo Svobodna misel

dejal naslednje: "O Tigru so desetletja molčali in ga potiskali v pozabo. V demokratični Sloveniji se je marsikaj zamolčanega obudilo. Sedaj ni več nobena skrivnost, da se je TIGR ukvarjal tudi z diverzijami in obveščevalno mrežo zahodnih zaveznikov, Angležev. Ocenjujem, da je bilo protifašistično delovanje v TIGRU za mene edina prava pot in da druge ne bi mogel izbrati. Pri tem ne smemo pozabiti, kako je leta 1942 Mussolini na Travniku v Gorici vpil množici: "Bisogna sterminare tutti i maschi di questa maledetta razza" ("treba je iztrebiti vse moške tega prekletega plemena").

TOLMINSKI MUZEJ in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

Danijela Čotarja

DOMAČE SIRARSTVO ZA ZABAVO IN ZARES

Sodeloval bo tudi strokovnjak Triglavskega narodnega parka gospod Davorin Koren

Četrtek, 15. februarja 2007, ob 18. uri
Tolminski muzej, Mestni trg 4, Tolmin

Občni zbor Skupnosti družin Sončnica

Pregled sezone in pogled naprej

V četrtek, 25. januarja, je v dvorani Močnikovega doma v Gorici potekal občni zbor Skupnosti družin Sončnica. Po odobritvi zapisnika lanskega občnega zbora je predsednica Mojca Terčič posredovala prisotnim svoje poročilo. Z veseljem je ugotovila, da vstopa Skupnost družin v deveto leto delovanja in da še naprej vztraja, dela in skupno načrtuje različne dejavnosti za družine. "Menim, da je to zelo pomembno in potrebno, saj dandanes družina s trudom in naporom vzgaja otroke v današnji družbi, ki prinaša veliko materialnih dobrin, a le malo pristnih in temeljnih vrednot, ki so potrebne za formiranje odgovornega in samostojnega člana današnje skupnosti." Zahvalila se je vsem odbornikom, ki so pripomogli k temu, da so v minulemu letu izpeljali najrazličnejše pobude, in vsem članom društva, ki so s svojo prisotnostjo poplačali delo odbornikov in omogočili, "da nas je druženje obogatilo, sprostito in razvedrilo." Srečanja ali izleti so bili vedno vir zadovoljstva, "saj je vedno lepo, ko se srečaš s sočlovekom in z njim doživiš prijetne trenutke." Pregled lanskih dejavnosti se je začel s kar dobro obiskovanimi predavanji v lanskem februarju in marcu. "Veliko slušateljev je bilo iz Slovenije, nekaj manj ljudi je bilo iz naše okolice ter šolnikov," je ugotovila predsednica. Konec lanskega februarja so imeli pustovanje. V istem mesecu se je odborica Manuela Mažgon na posredo-

vanje deželnega svetnika Mirka Špacapanu udeležila avdicij v pripravi osnutka deželnega zakona za družino, ki je bil naši javnosti predstavljen 9. marca v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž potekala: sodelovali so koordinator za pripravo zakona Cristiano Degano, Mirko Špacapan, Franco Trevisan (predsednik Forum per la famiglia). "Srečanje je bilo zanimivo. Tema bi bila prav gotovo

Mojca Terčič

vo potrebna večje poglobitve, predvsem v zvezi z olajšavami v korist družinam." Tradicionalni Dan družine je v preteklem letu potekal v juniju: udeleženci so najprej prisostvovali maši v Štmavru in procesiji sv. Rešnjega Telesa. Po obredu so se v hudi vročini povzpeli na Sabotin. Po pohodu jih je na sedežu KD Sabotin (ki je bil soorganizator Dneva družine in je velikodušno dal na razpolago prostore in kuhinjo) pričakala "paštašuta". Poletno

središče Srečanja je v minulemu letu potekalo v sodelovanju z Mladinskim domom; organizacijo je prevzel odbornik Mauro Leban, ki je skušal na čim bolj kakovosten način organizirati delo. Vpisov je bilo manj kot prejšnja leta, je povedala Mojca Terčič, "vzdušje pa je bilo zelo prijetno tako v središču kot tudi na izletih." Jeseni so spet začrtali delo in izbrali predavatelje za letošnja predavanja. Posebno so veseli, da bodo letos nastopili psihoterapevt Bogdan Žorž (13. februarja in 13. marca), s. Matja Krševac (27. februarja) ter zakonca Katarina in Tomaž Erzar (6. marca). Vsa predavanja bodo potekala v dvorani Franca Močnika s pričetkom ob 20.30. Jeseni so imeli tudi uspel izlet z nabiranjem in pečenjem kostanja na Ligu, za starše pa nekoliko drugačno martinovanje v prijetni domači kleti družine Keber na Plešivem. Za leto 2007 načrtujejo - poleg predavanj - še kakšen zanimiv izlet, Dan družine, Poletno središče in, "če bo dovolj energij, še kakšno dejavnost". Vsi naj pridejo na dan z idejami, je predsednica pozvala navzoče; pa tudi s pripombami in konkretno pomočjo: "Dela, idej, želja in potreb je veliko, le časa in energij velikokrat primanjkuje." Zato bi bilo prav, ko bi si vsi zavabili rokave "z zavestjo, da delamo za svoje otroke, za lepše, prijetnejše okolje." Pomembno je graditi na vrednotah in odnosih, človeka najbolj osrečujejo prav srečanje z drugim, tkanje odnosov in preko tega ustvarjanje drugačne, bolj srečne družbe.

Po predsedniškem poročilu je blagajnik predstavil obračun za leto 2006 in proračun za leto 2007. Sledilo je poročilo nadzornega odbora. V nadaljevanju se je med udeleženci razvil pogovor o prihodnjih dejavnostih Skupnosti.

civilne

zaščite, ki na sondah niso dobili pomembnejših znakov premikanja zemeljskih plasti. Isti dan so si tehniki ogledali tudi razpoke na cerkvi in odločili, da jim bodo sledili z naj sodobnejšo aparaturo Laserscan ter posebnimi merilci za špranje. Rezultate meritev bodo primerjali proti koncu pomladi in se na tej podlagi odločili za morebitne posege. Špacapan je podčrtal, da so žal v Štmavru danes še vse težave aktualne, saj se družba Iris, ki odgovarja za povzročeno škodo, pravda za zavarovalno družbo, glavna cesta za Štmaver pa ostaja neuporabna. Svetnik SSK se je v slovenščini zahvalil tudi v imenu štmavrske skupnosti, ki s pozornostjo in pričakovanjem spremlja dogajanje v zvezi z geološko nestabilnostjo vasi. Moretton je v zasebnem pogovoru obljubil Špacapanu, da bo preučil možnosti, kako s pomočjo civilne zaščite rešiti prehodnost zaprte ceste v Štmavru.

Uredništvo slovenskih programov Deželnega sedeža RAI

Pravo svobodo dobimo v glavi in srcu

'Prava popolnost mora biti nepopolna', poje skupina Radiohead, kar bi lahko vzeli za moto lepega dokumentarca z naslovom Zgodbe o volji in moči, ki je nastal v produkciji slovenskega uredništva deželnega sedeža RAI. Citat sodi v eno najljubših pesmi Dane Čandek, hčerke avtorice dokumentarca, ki v filmu zadnja spregovori o sebi. Loredana Gec, scenaristka in režiserka uro trajajočega dokumentarnega filma, se je z izredno mero tankočutnosti in velikim suverenim zanosom podala v prikaz petih življenjskih zgodb oseb, katerim je dano živeti drugačno življenje kot ostalim, a ni zato nič manj popolno in polno radosti kot sicer. Junaki dokumentarca, ki jim je usoda odmerila take življenjske pogoje, pri katerih ne morejo računati na popolno telesno samostojnost, so jasen vzor in dokaz, da smo v svoji drugačnosti in vsak v svoji nepopolnosti vsi enaki.

Tako je za Benjamina Žnidaršiča, ki mu je padec s češnjeve veje prekril življenjske načrte, a je po nesreči in dolgem obdobju rehabilitacije v domu upokojencev kot tetraplegik začel odkrivati svojo ustvarjalnost: "Začel sem pot, ki me je pripeljala v današnje dni", je v filmu dejal Benjamin, ki je svoj pogled na življenje strnil tudi v pesniška in prozna dela, dokler se ni docela posvetil slikarstvu, ki sedaj popolnoma odraža njegovo notranjost: s čopičem v ustih umetnik naniza na platno take nianse, ki bi jih menda z roko nikoli ne pomislil začrtati. "V sebi si isti človek kot prej", pravi Vojko Gašperut, ki se po istem postopku kot Benjamin ukvarja z likovnostjo, kar je privedlo, da je postal tudi član društva v Lichtensteinu, ki zbira umetnike s posebnimi potrebami, ki ustvarjajo s pomočjo ust in nog. Vojko je že štindeset let priklenjen na voziček, kar "ima gotovo slabe, a tudi dobre lastnosti, saj nam je prepuščena

večja suverenost pri komandiranju", je humorno dejal umetnik.

Pavel Križmančič se je pred tridesetimi leti ponesrečil v Švici, ko je osvajal špico gore Matterhorn. Pavel je bil izreden športnik, česar po nesreči ni pozabil. Sedemmesечно rehabilitacijsko obdobje v baselski bolnišnici je namreč vzel kot nov športni izziv. Nova življenjska doba je bila tako začetek novih športnih odkritij: "Najprej sem se začel ukvarjati z lokostrelstvom, nato s streljanjem z zračno pištolo in atletiko, nakar sem se posvetil hitri vožnji na vozičku", je dejal Pavel, ki je med drugim hvaležen medicinski stroki, ki je v vseh teh letih toliko napredovala, "da je nam lažje živeti".

Če je usoda tem junakom iz dneva v dan vrtoglavo spremenila življenje, je pa Ani Humar in Dani Čandek že od samega rojstva na-

rodi z določeno osebnostjo, ki se izoblikuje v stiku s svetom in starši, je mnenja jahačica. Junakinja filmskega razdelka je imela veliko zadoščenja, ko je končno dosegla zadostno mero samostojnosti, da se z avtom lahko vozi kamorkoli. Tudi Dana Čandek se vadi, da bi dobila voziško dovoljenje. Povedala je med drugim, kako je večino otroških let "preživela z odraslimi, saj je bilo med vrstniki invalida težko sprejeti". Kljub nebrezskrbnemu otroštvu sta Dani terapija in telovadba oblikovali njen značaj, da je v času ugotovila, kako je zmožna veliko narediti. Dana se v filmu spominja svojega praznovanja osemnajstega rojstnega dne v družbi prijateljev in sošolcev Zavoda združenega sveta. V Devinu se je Ana osamosvojila in spoznala, "kako pravo svobodo dobimo v glavi in srcu".

Kdor si je predpremierno lahko ogledal dokumentarec, ki so ga

Loredana Gec, Mirjam Koren in Pavel Križmančič (foto IG)

menila presenečenje. Pri prvi življenjski zgodbi je k pozitivnemu soočanju z življenjem pripomogel odnos z živaljo; pri drugi pa širina sveta v Zavodu združenega sveta v Devinu.

"Kot odrasel spoznaš, kako se je vzgoja otroških let obrestovala", pravi Ana, ki se je na jahaških nastopih v invalidni konkurenci večkrat laskavo odrezala kljub svoji boleznosti, saj nam je prepuščena

predstavili v dvorani Lucchetta, Ota, Hrovatin na deželnem sedežu RAI, je po predstavitvi lahko prisluhnil nekaterim junakom filma. Filmsko kamero, ki je junake dokumentarca posnela v vsakdanjih opravilih, ob tem kar je protagonist tega filma v življenju najdražja, je upravljal Andrea Sivi- ni, za montažo je poskrbel Edi Pinesich.

IG

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje Slovenski večeri 2007

Pod skupnim nazivom Slovenski večeri ponuja Slovensko prosvetno društvo Mačkolje tudi v tem letu niz prireditve, v katerih naj bi se odražala bogastvo in raznolikost umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja. Pobuda bo tokrat zaživela na Prešernov praznik, v četrtek, 8. februarja 2007. Ob 20. uri bo v pritličju Srenjske hiše v Mačkoljah, v stari Torkliji, odprta razstava priznane tržaškega likovnika Edija

Žerjale. Izbor njegovih novejših del nosi naslov Čar svetlobe. O umetniku in njegovem ustvarjalnem svetu bo spregovorila Jelka Cvelbar. Besede in podobe bo povežalo in prijetno obogatilo petje društvenega mešanega pevskega zbora pod vodstvom Andreje Štucin. Razstava bo odprta do 13. t.m. vsak dan v poznih popoldanskih urah, od 17. do 19. ure, v nedeljo, 11. t.m., tudi od 10. do 12. ure. Pobuda Slovenski večeri

2007 se bo nadaljevala v soboto, 10. februarja, ob 20. uri, ko bo v dvorani Srenjske hiše g. Dušan Jakomin spregovoril o večstoletnem duhovnem in kulturnem izročilu slovenske Cerkve na Primorskem. Pripovedovanje g. Jakomina z naslovom Naše verske korenine dopolnjujejo video posnetki rokopisov in dokumentov, ki predstavljajo dragocene dokaze slovenske prisotnosti v našem prostoru. Prijeten glasbeni okvir bo ustvarila harmonika Erika Kurata. Prisrčno vabljeni v Mačkolje!

NT

Slovenska skupnost o paritetnem odboru

Novi paritetni odbor bo moral postaviti jasne omejitve posegom na ozemlja, kjer živi slovenska narodna skupnost. Edino ta organ lahko, s sklicevanjem na 21. člen zakona št. 38/01, ki izrecno omejuje posege v spoštovanje zgodovinskih in kulturnih značilnosti manjšine, prepriča deželno

upravo, da ne more čez nič omejevati suverenosti slovenskega prebivalstva na lastno ozemlje. Volja, da se Slovencem vsili park, tudi če ga nočejo, je že dalj časa očitna, še bolj zaskrbljujoče pa je dejstvo, da nova Kraška gorska skupnost, ki se že rojeva pod nesrečno zvezdo, ne bo nič drugega kot upravni svet parka. Popolno-

ma soglašam s stališčem Kmečke zveze, da KGS in park nista nujna sinonima in da mora prebivalstvo soodločati o lastni usodi. Ker imamo državni zakon 38/01, ki sicer ohlapno, a vendar nekoliko ščiti naše ozemlje, ga moramo izrabiti, da se nanj opremo. Paritetni odbor je pa imenovan prav za to, da skrbi za korektno izvajanje zakona v vseh svojih členih in bo lahko, odigral pomembno vlogo pri opozarjanju državnih in evropskih oblasti na kršitve zakona 38/01 pri urbanističnih in prostorskih ukrepih.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 6. februarja, ob 14. uri.

Večne dileme

In če bi za osnovno motoriko naših otrok v večji meri skrbela šola?

Med večne dileme našega športa, pa tudi svetovne športne literature, sodi nedvomno vprašanje specializacije: pri koliko letih naj začenjamo otroka usmerjati v določeno športno panogo? Mnenja so deljena in večkrat razni zainteresirani subjekti (klubi, stroka, starši) vlečejo vodo na svoj mlin, tudi na škodo samih otrok. Menda se vsi strinjamo, da za določene disciplinane debate ni: pri kotalkanju ali športni gimnastici preprosto ne bo uspeha, če deček ali deklica ne začne načrtno trenirati "specializirano" že pri treh, štirih letih. Seveda za sabo ne bo imel/a nobene osnovne motorike, ki jo športni pedagogi postavljajo kot predpogoja za uspešen športnikov razvoj. Toda zakaj lahko kotalkarici in telovadki prihranimo "športno šolo" (vrnimo že enkrat

vzdevek originalni Športni šoli Trst - ki deluje že skoraj 30 let! - po kateri si danes vsi lastijo to plemenito skovanko), brez katere po mnenju strokovnjakov - trenerjev dekle ne bo moglo postati vrhunska odbojkarica? Mogoče ker je pri sami vadbi v omenjenih posameznih športih že tako veliko prvin

"telovadbe", toda ne vemo, če smo koga s to tezo prepričali. Dejstvo je, da je problem kompleksen in zapleten. Nihče ne pristopa do njega neobremenjeno, tako da je povsod veliko kompromisov in precej nedoročenega. Trenerji si želijo dobrih atletov, se pravi primerno pripravljenih

tekmovalcev, ki bodo nato na (košarkarskem, nogometnem, odbojškarskem ali kateremkoli že) tekmovališču hitri, skočni, gibljivi in koordinirani. S takimi bodo kot krmarji imeli obilo zadoščenj!

Športna društva sicer z otroško telovadbo polnijo klubske blagajne, vendar se iz dneva v dan zavedajo, da je srednješolce (če so se skozi vso osnovno šolo ukvarjali le z motoriko) težko privabiti k športni panogi in predvsem jih šele tedaj začeti osveščati s tehničnimi vsebinami tistega športa. Slovensko športno gibanje v Italiji se res po zaslugi razsvetljenih strokovnjakov zgleduje po mednarodnih modelih (športna šola brez zgodnje specializacije), vendar istočasno zaostaja pri posameznih

disciplinah za italijanskim, ki osnovne motorike sploh ne ponuja, vsaj ne izključno. Večinska društva v naši deželi (in najbrž tudi široko po Italiji) veliko vlagajo v mini-športe, pri vadbi katerih otroci sicer tekajo in skačejo, vendar se predvsem - že pri petem, šestem letu - seznanjajo z izbranim športom in njegovimi zakonitostmi. Zamejski odborniki ugotavljajo, da zaradi otroških telovadb izgubljajo otroke. "A, vi miniodbojke ne gojite?! Mi je žal, bomo pa hčerko peljali k sosednjemu društvu, ker je njej (in nam) všeč igra pod mrežo..." tožijo starši na vratih naših društvenih sedežev. Recimo po izkušnji s prvim otrokom, ki je pet let obiskoval športno šolo, nato pa pri desetem letu v prvi sezoni igranja košarke proti nasprotnikom, ki so se oranžni žogi predajali že pet let, jasno izgubljal z morečo razliko stotih košev...

Tu so še večkrat nezdrave ambicije staršev, ki bi radi, da njihov otrok takoj tekmuje in da je po možnosti hitro uspešen, saj v njem vidijo bodočega šampiona po televizijskem zgledu. Pa nič zato, če bo deček pri štirinajstem letu mogoče že manj uspešen in ga bosta prva simpatija ali glasbeni bend odvedla od igrišč!

Očitati nam boste, da imamo kritike za vse in da ne ponudimo konkretnih rešitev oziroma nekega poskusa prave poti. Malo smo omenjali šolo. Mar ne bi pospešili športno vzgojo v šolskih telovadnicah (ki je pri nas ta čas skoraj

NOGOMET

Zaradi tragičnih dogodkov na stadionu v Catanii po tekmi Catania - Palermo je vodstvo italijanske nogometne zveze za nedoločen čas prekinilo vsa prvenstva, od A lige do amaterskih tekmovalcev.

KOŠARKA

C liga: Jadran Mark - Roncode 74:72.

D liga: Sokol Ca' d'Oro - Kontovel 82:61, Breg - Romans 71:73.

ODBOJKA

Moška B2 liga: Sloga - Bibione 0:3.

Moška C liga: Val Imso - Buia 3:1,

Ferroalluminio - Soča ZBDS 3:0.

Ženska D liga: Sanviteše - Bor/Breg Kmečka banka 0:3, Cordenons - Sloga List 3:1.

Moška D liga: Sloga Televisa - Fincantieri 3:0,

Olympia Tmedia - CUS 3:0, Travesio - Naš

Prapor 3:0.

smešna) in osnovno motoriko umestili v čas pouka, ko naj zanjo skrbijo usposobljeni pedagogi? Društvom pa pustimo, da med sabo zdravo konkurirajo za privabljanje otrok in da se strokovno posvečajo izbranim športnim zvrstem.

HC

"Števerjan 2007"

Razpis 37. Festivala narodno-zabavne glasbe

SKPD "F. B. SEDEJ" iz Števerjana razpisuje 37. Festival narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2007", ki bo v Števerjanu 6., 7. in 8. julija 2007 MED BOROVCI.

1. Festival je tekmovalnega značaja. Prijavijo se lahko vsi slovenski ansambli, ki gojijo narodno-zabavno glasbo.

2. Vsak ansambel mora izvajati dve skladbi. Prva skladba mora biti iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic narodno-zabavne glasbe ter napisana in izvedena (npr. na plošči) s strani najboljših slovenskih narodnozabavnih ansamblov (npr. Avsenik, Slak, Mihelič itd.). Druga skladba, s katero se bo predstavil ansambel, mora imeti besedilo v slovenskem jeziku, biti mora povsem izvirna ter prvič pred-

stavljena javnosti!

Ni dovoljena uporaba instrumentov, ki elektronsko proizvajajo zvok!

3. Festival se odvija v treh dneh. Na prvih dveh večerih nastopijo vsi prijavljeni ansambli, ki izvajajo dve skladbi. Na nedeljskem, finalnem delu Festivala, nastopijo najboljši ansambli prvih dveh večerov. Njihov izbor in število določijo strokovna komisija. Ansambli, ki nastopijo na nedeljskem programu, morajo ostati v nošah do konca festivalskega nagajevanja.

4. Ansambli, ki so prepuščeni v finale, nastopijo z istima skladbama na finalnem večeru in se potegujejo za naslednje nagrade: A) nagrada za najboljši ansambel Festivala in trofej društva "F.

B. Sedej" 1.500,00 evrov

B) nagrada občinstva 600,00 evrov

C) nagrada za najboljšo izvedbo kvinteta 400,00 evrov

Č) nagrada za najboljšo izvedbo tria 400,00 evrov

D) nagrada za najboljšo melodijo 400,00 evrov

E) nagrada za najboljšo besedilo 200,00 evrov

F) nagrada za najboljšega debitanta 200,00 evrov

5. O vstopu v finale in podelitvi nagrad pod točkami A, C, Č, D in F določa komisija, ki jo sestavljajo glasbeni strokovnjaki in predstavniki organizatorjev. Komisiji predseduje predsednik društva. O nagradi pod točko E odloča komisija, ki jo sestavljajo literati, jezikoslovci in predst-

nik društva.

6. Nagrado pod točko A, in sicer nagrado za najboljši ansambel Festivala, podeli strokovna komisija za splošni vtis ansambla (izvedba, melodija, izvirnost in predstavitev ansambla na odru itd.) in je podeljena izključno za izvirno skladbo.

Nagrado pod točko B, in sicer nagrado občinstva, podeli občinstvo na podlagi posebnih glasovnic. Ocena občinstva je osnovana izključno na izvedbi skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe.

Nagradi pod točko C, in sicer nagrado za najboljšo izvedbo kvinteta, in točko Č, in sicer za najboljšo izvedbo tria, podeli strokovna komisija na podlagi izvedbe obeh skladb.

Nagrado pod točko D, in sicer nagrado za najboljšo melodijo, podeli strokovna komisija na podlagi najboljših melodij izvirne skladbe.

Nagrado pod točko E, in sicer nagrado za najboljšo besedilo, podeli strokovna komisija za be-

sedilo na podlagi najboljšega besedila izvirne skladbe.

Nagrado pod točko F podeli komisija najboljšemu ansamblu med tistimi, ki prvič nastopajo na Festivalu.

Ansambli, ki so pripuščeni v finale, lahko prejmejo samo po eno nagrado!

7. Prijava mora vsebovati:

a) naziv ansambla, sedež in datum ustanovitve;

b) naslov ansambla ali njegovega vodje, na katerega bodo naslovljeni bodoči dopisi ter nujno telefonska številka;

c) besedilo in notno gradivo izvirne skladbe;

č) naslov in izvirni izvajalec skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe;

d) število članov ansambla in njihova funkcija v ansamblu;

e) fotografija in kratek zgodovinski opis ansambla.

Podatki morajo biti čitljivi in popolni. Rok za prijavo poteče 1. maja 2007 (upošteva se poštni žig). Prijave morajo biti poslane na ta naslov: SKPD "F. B. SE-

DEJ", Trg Svobode, št. 6, 34070 Števerjan, Gorica - Italija, tel./fax: 0481/884037

8. Organizator si prevzame stroške večerje in prenočišča ansambla. Vsi ostali stroški so v breme ansambla!

9. S prijavo na Festival privoli ansambel snemanju izvirne skladbe za radijske oz. televizijske programe.

10. Organizator si pridržuje pravico, da po potrebi spreminja navedena pravila, brez nikakršnih predhodnih obvestil!

Predsednik SKPD F.B. Sedej Matej PINTAR

Za vse morebitne informacije se lahko obrnete na podpredsednika društva F.B. Sedej, vsak dan razen ob sobotah in nedeljah od 13.30 dalje, oz. pismo na naslov društva.

Franka Padovan: tel.: +39/0481/884160, mobil: +39338/7812271

Andrejka Hlede: tel.: +39/0481/884909, mobil: +39339/5720418, email: andrejkah77@yahoo.it

Goriška glasbena scena

Prepričljiv koncert Blek Pantersov

Vpetek, 19. januarja 2007, nas je v Kulturnem domu presenetil obisk iz vesolja... Blek Panthers s planeta Dob so z nami preživeli večer in nam razkrili marsikatero doberdobsko skrivnost... Do zadnjega kotička natrpana dvorana nam je pričala o že obih popularnosti te doberdobske glasbene skupine. Koncert pa je prav gotovo pripomogel k še večjemu uspehu in priljubljenosti. Na sceno so prišli kot obiskovalci oddaljenega planeta Dob. Z že skoraj irealističnimi scenskimi efekti se je ob srhljivi glasbi na odru najprej prikazala vesoljska ladja, z njo pa še pevec skupine. In z njegovim prihodom se je ob pesmi in gledaliških prizorih začela pripoved o vesoljcu, ki je nekako ustvaril Doberdob. Preko pisem, ki jih je redno pošiljal mami, smo izvedeli o njegovih dogodivšči-

nah, prijetljajih in občutkih na zemlji. Sprva se mu je zdelo vse čudno, novo, nenavadno, takoj pa mu je uspelo se udomačiti v tem okolju; ljudje so mu bili vedno pripravljeni slediti, se podati v akcijo, predvsem pa v nočno življenje. Predvsem sam je pripomogel k temu, da se je tamkajšnji svet razživel in s tem dosegel svoj cilj. Preko pesmi, v seveda avtentični doberdobsčini, je tudi nam razkril svoje poslanstvo na tem malem delčku zemlje. S pesmijo Pu meš pu teč je izrazil svojo dvojno identiteto, vesoljsko in doberdobsko. Žile ima kot glavno temo nočno veseljačenje po vaških osmicah, Mulo mauta govori o delu, ki ga je opravljal na zemlji, Sipa pa o tistem lenobnem občutku, ki ti odvzame vso voljo do dela. Pesmi so bile tudi opremljene in obogatene z gledališkimi prizori: ob pesmi

Mlaj so na odru dvignili pravi pravcati mlaj, saj je tu šlo za pomemben doberdobski dogodek, pri Pistacijah so občinstvu res delili pistacije, Mulo mauta je dejansko prikazoval delo zidarjev, ob Mori pa so se na odru igrali to igro. Za konec so Blek Panthers pustili Jzero. V pismu za mamo vesoljec spozna, da je ta kotiček zemlje, ki ga po svojem rojstnem kraju poimenuje Doberdob, kraj, kjer si želi ostati. Ne bo se vrnil domov, ker je na Zemlji našel svoje poslanstvo... Bridkost ob poslavljanju z mamo, istočasno pa navezanost na nov doberdobski dom, so spremljale nežne note klavirja in violine ter v ozadiju slike Doberdobskega jezera. Bučen končni aplavz ni dovolil, da bi Blek Panthers kar tako odšli z odra, zato so nam za konec zapeli še Sipo remix. Koncert je bil rezultat velikega

vloženega truda. Ne le s petjem, pač pa tudi s prizori, besedo in scenografijo pod mentorstvom Luise Gergolet, so znali publiko popolnoma prepričati in prevzeti. Na duhovit način so prikazali nastanek Doberdoba in

stavljajo Valter Peric (vokal), Ezio Zuppet (baterija), Igor Peric (saksofon in ostala pihala), Aleš Ferfolja (ostala tolkala), Ivan Lakovič (bas), Peter Gergolet (kitara) in Aljoša Gergolet (kitara), so se za to priložnost

(spremljevalna vokala). Dokazali nam niso le originalnost v idejah in izvedbi, pač pa tudi kvalitetno glasbeno podlago. Skupina je nastala pred deseti leti in ta koncert je bil neke vrste praznovanje 10. obletnice obstoja. Ustanovila sta jo Peter Gergolet in Ivan Lakovič, postopoma pa so se jima pridružili se ostali člani.

Vendar to še vedno ni vse. Naprodaj so še majčke ter DVD, kjer si lahko ogledamo intervju z vsakim posebej, opremljen s podnapisi v doberdobsčini-slovenščini, italijanščini in furlanščini, razne koncerte, video Sipa remix ter video o tem, kako je nastala naslovnica cd-ja.

Presenetljiv koncert doberdobskih fantov, ki je le začetek turnee, ki jih še čaka. To reji... želimo vam še veliko uspehov!

Tanja Zorzut

tako ponosno predstavili svoje korenine. Blek Panthersom, ki jih se-

priidružili se Iztok Cergol (violina), Marko Sancin (klavir) in Martina Feri ter Tanja Gaeta

Predstavitev knjige Leonarda Zaniera Iskriva pravljica za otroke in odrasle

Karnijska pravljica za lahko noč furlanskega pesnika in pisatelja Leonarda Zaniera z naslovom Linia dreta je v petek, 26. januarja, doživela svojo goriško predstavitev v dvorani pokrajinskega sveta ob navzočnosti številnega in pisanega občinstva. Pred nekaj meseci je izšla pri založbi Urban iz Vileš v furlanščini in slovenščini, na koncu pa je objavljen tudi povzetek v italijanščini.

Delo govori o potovanju, ki velja za prispodobno življenja, poti, ki povezuje dve točki. Kdor potuje, mora imeti načrt, znanje in izkušnje. Ko odpotuje, nekaj ali nekoga zapuša, si zastavi cilj, hodi po začrtani poti, razmišlja, goji upanje, prečkati mora meje, soočiti se mora tudi z nepredvidenimi nevarnostmi, prilagoditi

se mora okoliščinam, spremeniti mišljenje, srečati nove ljudi in se nekam tudi vrniti... Glavni junak je svojevrsten furlanski kmet brez imena, ki zapusti svoj rodni kraj ter naivno in trmoglavo odloči, da bo hodil vedno naravnost, dokler ne obkroži sveta in se vrne domov. Zaradi ovir pa se potepa po bližnjih krajih Slovenije in Avstrije ter se naposled znajde doma. Povest se konča z modrostjo: "Življenje so sanje, ki jih moramo prehoditi peš!" Na vsaki strani lepo oblikovane knjige z 51 poglavji je po ena, nekajvrstična literarna slika z zve-

davimi ilustracijami Emanueleja Bertossija. Za slovenski prevod z naslovom *Premočrtna pot* je poskrbel Jurij Paljk, izid pa sta omogočila odborništvo za kulturo dežele Furlanije-Juljske krajine in goriška pokrajinska uprava. Knjiga želi biti iskren prispevek k sožitju, miru in bratstvu med tu-

membno je hoditi." V junakovih prigodah lepo prihajajo na dan skupne korenine Furlanov in Slovencev, ljubezen do življenja, želja, da bi živeli v polnosti. Podpredsednica pokrajinske uprave Roberta Demartin je (izključno v furlanščini!) poudarila, da pomeni izid knjige pravi praznik za Go-

bogastvo... Če Evropa ni Evropa manjšin, kaj sploh je?" se je vprašala. Zato je dodala, da je pomembna na to, da je lahko javna upraviteljica na tako bogatem področju. Paljk je iz vsega srca povedal, da bi se rad prepustil izključno takemu delu, prevajanju knjižnih del, ko bi bilo možno od tega živeti, saj ga je projekt zelo navdušil. Zanimiv je že avtor pravljičice, o katerem mu je beneški pesnik Miha Obič povedal, da ima sicer težke gorske čevlje, a prefinjeno misel. Njegov jezik je kristalno čist in prečiščen vsake navlake, ironičen "v svetu, ki se jemlje preveč zares". Njegov junak je trmašt in vztrajen gorjan, ki hodi po ravni črti z nešteti ovinki, zaradi česar je zgodba zelo učinkovita.

Zgodovina kdaj pa kdaj poplača tistega, ki ga je dolgo teptala, je povedal deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz, ki je v širšem razmišljanju ugotovil,

kakšna velika priložnost je danes na naši zemlji poznati več jezikov, pripadati tudi večjezični družini in okolju. Zaradi vsega tega si deželna uprava prizadeva, da bi čim bolj uresničevala zakona 38 in 482. Zanier pa je resnično književnik svetovnih razsežnosti, ki z velikimi zamahi pluje v kulturi in filozofiji, obenem pa ohranja pripadnost lastni zemlji. Ilustrator Bertossi je povedal, da ilustracija spremlja poetično pripoved, jo bogati, interpretira in spreminja. Zanimivo je to, na kar je opozoril Bellavite, da vsebuje knjiga, ki govori o ravni črti, izrazito zaoblene in debelušaste ilustracije. Knjiga je res nekaj posebnega; lahko se bere kot pravljica otrokom, namenjena pa je zlasti odraslim, ki jo bodo razumeli na drugačni ravni, še posebej, če bodo po njej večkrat segali, saj bodo vsakokrat našli kakšno novo spodbudo za razmislek. Na koncu srečanja je knjiga sama najbolje zaživela tako, da so si prisotni ogledali ilustracije, projicirane na platno, Zanier in Paljk pa sta prebrala nekaj dogodivščin vedrega karnijskega junaka.

DD

živimi ljudstvi, je povedal častnik Andrea Bellavite. Samo življenje je namreč hoja, romanje izven gotovosti lastnih prepričanj, vsakdanja pustolovščina. "Po-

riško tudi zato, ker je pisana v furlanščini in slovenščini brez običajnega posredovanja italijanskega jezika. "Kontaminacija jezikov in kultur pa je pri nas pravo

Dan spomina za goriške višješolce Da ne bi nihče pozabil...

Že šest let vsak človek obuja v svojem srcu misel na trpljenje, mučenje in črtanje števil, ki se ne spodobijo za nobeno bitje, najmanj pa za razumsko. Vendar je Dan spomina, ki ga je kongres v Mathausnu določil leta 2000, pomemben in potreben, da se takšne napake ne bi ponovile, ker bi vsak preko pričevanj, najsi bodo to konkretni viri ali besede oči, v katerih se še odsevata strah in obup, ponovno odkril čut do bližnjega.

Letošnji izizzv za višješolce iz goriškega slovenskega centra sta bila 29. januarja ogled dveh posnetkov Ivana Gergoleta in go-

spa Vilma Braini, ki je že s svojo prisotnostjo posredovala globoke, črne izkušnje. Prvi dokumentarec, *Akropolis*, je sestavljalo pripovedovanje neverjetnih krutosti, ki jih je doživela ga. Helena Jarc iz Doberdoba. Sproščeno narečje napetega glasu se je včasih stopilo z melanholično glasbo v ozadju, občasno še bolj gostilo težke dogodke s hitrim ritmom srčnega bitja, najbolj pa poudarilo nesmisel vseh muk ob slikah iz taborišča v Auschwitzu, kjer je sama nastopajoča preživela to, kar je večno zaznamovalo njeno obstojnost; in ne samo njeno življenje, pač pa vse ljudi, ki so takoj po osvoboditvi z

molkom prenašali občutek krivde, da so preživeli. Čeprav lahko danes o tem govorijo, se morajo še vedno boriti s spominom: to je tema hermetične kratkometraže, prepojene s simboli, z naslovom *Ko ogenj ugasne*. Sama praznična obleka, ki jo mora nastopajoča Vilma Braini vsak dan spet sešiti, ponazarja ženskost, osebo, ki so jo izkušnje raztrgale in še vedno kljujejo njeno notranjost. Sam režiser, Ivan Gergolet, je trinajstminutni film predstavil kot "prikaz sedanjega dneva, v katerem živi ženska s takim spominom". In še dodal: "Nisem želel igralko, ker nobena ne bi mogla odigrati te vloge," zato si je izbral gospo Vilmo Braini, ki je med desetdnevnim vrtenjem spet občutila marsikatero nelagodje. Priznala je, da ji je bilo najtežje, ko je morala ob

goreči kuhinjski peči stopati po pepelu, saj je isto doživljala v Bergenbelsnu. Leta 1944 so jo kot šestnajstletno politično jetnico zaprli v goriške ječe, nato pa jo z zadnjim transportom odpeljali v Ravensbruck in končno v Bergen-Belsen: "Sprva nismo vedeli, kaj je ves tisti črni dim, ki se je cele dneve in noči dvigal iz bližnjega stolpa; nismo si razlagali, zakaj je bilo po tleh toliko pepela, potem pa smo razumeli..." S 27. januarjem se je začelo najhujše obdobje, množično pobijanje se je stopnjevalo vse do prihoda Angležev, ki so 15. aprila 1945 vdrl v taborišče. Medtem so se razpasle uši in huda epidemija tifusa, zaradi katere so večino preživelih prenesli v bližnjo bolnišnico v Bergenu. Gospa Braini je s pomočjo Angležev in jugoslovanske delega-

cije zagledala dom šele ob koncu meseca avgusta. Otožno srečanje se je zaključilo z mislijo, da je Dan spomina po-

svečen vsem nedolžnim žrtvam, ki niso bili le Judje, ampak tudi "naši ljudje".

Marta Lombardi

Peš po Korziki (38)

Med morjem in gorami

"Upam, da bova dobila kaj brezmesnega, čeprav me malo skrbi. Saj si videl slike. Tip je očitno mahnjen na lov," je zaskrbelo Jano, ko sva začela z obhodom hiše. Vrata, ki so vodila v kopalnico s prho in sekreti, so bila odprta. Iz pipe nad kamnitim koritom, nekaj korakov stran od bajte, kjer je stala masivna lesena miza, še daljša od tiste v hiši, je tekla prijetno hladna voda, tako da sva se za silo malo osvežila. Ko sva se spustila na travnato teraso pod hišo, sva zagledala šotor najin角度h švicarskih kolegov. Očitno je bilo, da počivata. A nista več dolgo, saj ju je pokonci vrgla Liria, ki je začela divje lajati, ko naju je zagledala. Šele ko je pritekla dovolj blizu, da naju je

zavohala in je tudi v najin角度h glasovih spoznala, da sva "kolega", ki ju je že srečala, se je pomirila. Thomas in Andrea sta se smešno razkuštrana skobacala iz šotora in vsi skupaj smo se preselili do mize pred bajto, kjer smo sedli in se v pričakovanju oskrbnika zaklepetali. Najprej sva ju prosila, ali nama lahko prevedeta vsa tista obvestila in z veseljem sta nama ustregla. Potem sta nama povedala, da sta med potjo srečala muflona. "Kar naenkrat je stal pred nami na poti. Ogromen. Po glavi je bil krvav. Tam, kjer se začnejo rogovji. Ne vem, ali je bil obstreljen, ali kaj," je začela opisovati Andrea. "Ja, prav možno. A sta tudi vidva videla lovce?" sem iskal poveza-

Notranjost zavežišča, kjer je mogoče prespati le ob vnaprejšnji rezervaciji

vo med obstreljeno živaljo in skupino lovcev, ki smo jih srečali. "Ja," je potrdil Thomas.

"Kako je pa Liria reagirala ob srečanju z muflonom?" me je zanimalo. "Otrdela je od strahu," je rekla

"Nič hudega. Se bomo že znašli," je rekel Thomas, ki mu je bil "refugio" blazno všeč in ne bi imel prav nič proti, če ne bi

prišel nihče. "Saj je res super, ampak..." mi je šlo težko z jezika "... midva sva ostala totalno brez hrane. Zadnji dve energetski tablici sva pojedla takoj po prihodu sem, tako da sta nama ostala le še dva energetska gela in nekaj vitaminskih tablet. To je vse. In lačna sva, da se nama dela belo pred očmi," sem vrgl ven. "Ne skrbi. Bomo že nekako. Midva imava še dovolj zalogo. Si bomo pač delili in bo," je rekla Andrea in v šali dodala, da so švicarji znani po tem, da imajo vedno in povsod s seboj še zlato rezervno, v tem primeru hrane. "Če želite, se lahko takoj lotimo kuhanja večerje," je predlagal Thomas in oba z Jano sva pohlevno in hvaležno prikimala ter se pri tem močno trudila ohraniti dostojanstvo, ki nama ga je naširala lakota.

/ dalje
Nace Novak

Zadruga Goriška Mohorjeva
je izdala serijo slovenskih
in večjezičnih

RAZGLEDNIC

z vedutami mesta Gorice
in okoliških vasi.

Najdete jih na upravi Zadruge
(Travnik 25, 1. nadstropje)
ali v Katoliški knjigarni.

